

WEGWIJS IN HET GEMEENTEWEGENDECREET: EEN RECHTSPRAAKOVERZICHT MET COMMENTAAR

Pieter-Jan Defoort, advocaat bij LDR
Advocaten

Maxim Senesael, advocaat bij LDR
Advocaten

INHOUD

I.	INLEIDING	338
II.	MATERIEELRECHTELIJKE ASPECTEN	339
	A. Het begrip ‘gemeenteweg’	339
	1. De gemeenteraad is enkel bevoegd voor gemeentewegen	339
	2. Gemeentewegen versus andere wegen onder overheidsbeheer	340
	3. Gemeentewegen versus private wegen	341
	4. De vereiste van ‘rechtstreeks en onmiddellijk beheer’: een afzonderlijk criterium of niet?	342
	B. Het begrip ‘wijziging van een gemeenteweg’	346
	1. Interpretatie van het begrip ‘wijziging’: geldt het criterium ‘wegbedding’ of het criterium ‘rooilijn’?	346
	2. Tijdelijke wijzigingen	350
	C. De inhoud van een gemeenteraadsbeslissing	351
	1. Ligging, breedte en uitrusting van de gemeenteweg	351
	2. Toets aan de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet	353
	3. Onduidelijke grens met de bevoegdheid voor de beoordeling van de vergunningsaanvraag	354
	4. Bezwarenbehandeling	358
III.	DE PROCEDUREREGELS	358
	A. Twee soorten procedures	358
	1. De reguliere en de geïntegreerde procedure	358
	2. De geïntegreerde procedure is de uitzondering	359
	3. Geen geïntegreerde procedure mogelijk als een weg is bestemd in een BPA of gemeentelijk RUP	361
	4. Ter realisatie van de bestemming van de gronden	361
	5. De aanvraag moet een ontwerp van rooilijnplan bevatten	362
	6. De vormvereisten van het rooilijnplan en het grafisch plan tot opheffing van de gemeenteweg	362
	a. Berekening van de meer- en minwaarde	363
	b. Actuele en toekomstige rooilijn	365
	c. Naam van eigenaars en kadastrumnummers	365
	B. De administratieve beroepsprocedure	365
	1. De beroepsprocedure tegen de vergunningsbeslissing	365
	a. Toevoegen van een rooilijnplan in graad van beroep	365
	b. Een aanvraag wijzigen van openbare weg naar private weg in graad van beroep	368
	c. Gevolgen van een vernietiging van de gemeenteraadsbeslissing door de Vlaamse regering voor de vergunningsprocedure in beroep	369

2.	Administratief beroep bij de Vlaamse regering tegen de gemeenteraadsbeslissing	370
a.	Steeds gekoppeld aan administratief beroep tegen de vergunningsbeslissing	370
b.	Aanvang van de beroepstermijn	370
c.	Kennisgevingsvereisten	371
d.	Vernietigingsberoep met beperkte toetsingsbevoegdheid	372
C.	De jurisdictionele rechtsbescherming	372
IV.	DERTIGJARIG (NIET-)GEBRUIK	374
A.	Mogelijke gevolgen van een dertig jarig publiek gebruik van grondstroken	374
B.	Overgangsmaatregel voor de verjaringsregel voor buurtwegen	376
V.	BESLUIT	379
A.	De doelstellingen van de decreetgever bij het Gemeentewegendecreet	379
B.	Eerste knelpunt: het vergunningenspoor heeft een andere finaliteit dan het reguliere spoor	379
C.	Tweede knelpunt: de rechtsbescherming	380
1.	Onevenwichtige rechtsbescherming voor derden en vergunningsaanvragers	380
2.	Nodige hervorming rechtsbescherming tegen positieve gemeenteraadsbeslissingen	382
3.	Nodige hervorming rechtsbescherming tegen negatieve gemeenteraadsbeslissingen	384
D.	Derde knelpunt: logistieke onzuiverheden wegwerken	385

I. INLEIDING

1 Op 3 mei 2019 besliste de decreetgever om de oude Buurtwegenwet¹ en de bepalingen voor gemeentewegen in het Rooilijnendecreet² op te heffen en op te nemen in één globaal decreet houdende de gemeentewegen (hierna: het ‘Gemeentewegendecreet’).³ Het Gemeentewegendecreet moest uitgaan van één geïntegreerde benadering en één uniforme regelgeving voor alle gemeentewegen, wat volgens de decreetgever voor eenduidigheid en duidelijkheid,⁴ vereenvoudigde

procedures en administratieve lastenverlaging⁵ zou zorgen.

2 Het Gemeentewegendecreet regelt een breed spectrum aan thema’s, zoals een aantal algemene principes en doelstellingen voor gemeentewegen, de mogelijkheid voor het opmaken van een gemeentelijk beleidskader en actieplannen voor gemeentewegen, procedures voor de aanleg, wijziging, verplaatsing en opheffing van gemeentewegen (met inbegrip van een administratieve beroepsprocedure tegen een gemeentelijk rooilijnplan of een

opheffing van een gemeenteweg), maatregelen voor de realisatie van gemeentewegen, regels over de afpaling en het beheer van gemeentewegen en de invoering van een gemeentelijk wegenregister en een handhavingsregeling.

Het Gemeentewegendecreet is voor de praktijk, niet in het minst voor vergunningsaanvragen voor woon-, bedrijfs- en infrastructuurprojecten, uiterst relevant. In de zes jaar sinds de inwerkingtreding van het decreet heeft zich intussen een uitvoerige rechtspraak ontwikkeld, zowel bij de Raad van State als bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen, waarin tal van juridische knelpunten zijn ontstaan. Zo vormt de complexe administratieve en jurisdictionele rechtsbescherming al een juridisch knelpunt op zich.

1 Wet 10 april 1841 op de buurtwegen, BS 10 april 1841.

2 Decr.VI. 8 mei 2009 houdende vaststelling en realisatie van de gewestelijke rooilijnen, BS 13 juli 2009.

3 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 4.

4 *Ibid.*, 3.

5 *Ibid.*, 8.

3 De bijdrage biedt een overzicht van de rechtspraak over het Gemeentewegendecreet met enkele kritische kanttekeningen.⁶

In het besluit wordt onderzocht in welke mate de decreetgever zijn doelstellingen heeft bereikt met de invoering van het Gemeentewegendecreet.

II. MATERIEELRECHTELIJKE ASPECTEN

A. Het begrip ‘gemeenteweg’

1. De gemeenteraad is enkel bevoegd voor gemeentewegen

4 De rechtspraak moet zich geregeld uitspreken over de vraag of een wegenis effectief kwalificeert als een gemeenteweg. De discussie speelt vooral bij vergunningdossiers. Het antwoord op de vraag of een wegenis in een vergunningsaanvraag al dan niet valt onder het begrip ‘gemeenteweg’ bepaalt of de gemeenteraad al dan niet bevoegd is om voorafgaand aan de vergunningsbeslissing een uitspraak te doen over de zogenaamde ‘zaak van de wegen’.

De bevoegdheid van de gemeenteraad is bepaald in artikel 31 van het Omgevingsvergunningendecreet,⁷ dat als volgt luidt:

“Artikel 31, § 1. Als de aanvraag de aanleg, wijziging, verplaatsing of op-

heffing van een gemeenteweg omvat, roept het college van burgemeester en schepenen, in voorkomend geval op verzoek van de bevoegde overheid, vermeld in artikel 15, de gemeenteraad samen om te beslissen over de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van de gemeenteweg.

De gemeenteraad spreekt zich uit over de ligging, de breedte en de uitrusting van de gemeenteweg, en over de eventuele opname in het openbaar domein. Hierbij wordt rekening gehouden met de doelstellingen en principes, vermeld in artikel 3 en 4 van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen, en in voorkomend geval met het gemeentelijk beleidskader en afwegingskader, vermeld in artikel 6 van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen. De gemeenteraad kan daarbij voorwaarden opleggen en lasten verbinden, die de bevoegde overheid in de eventuele vergunning opneemt.”

Merk op dat ook de vergunningverlenende overheid in graad van administratief beroep slechts een vergunning met aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg kan verlenen nadat de gemeenteraad hierover een goedkeuring heeft gegeven.⁸ De beroepsinstantie voor de vergunning kan of moet hiervoor in voorkomend geval de gemeenteraad laten samenroepen.⁹

Een aanvraag met wegenis behoort enkel tot de bevoegdheid van de gemeenteraad als de wegenis kwalificeert als een gemeenteweg. Voor andere wegen is de gemeenteraad niet bevoegd en kan de vergunningverlenende overheid autonoom beslissen. De vraag wat wel of niet te beschouwen is als een ‘gemeenteweg’ zorgt voor veel juridische discussie en, op bepaalde punten, voor uiteenlopende rechtspraak.

5 Bij het onderzoek naar het statuut van een wegenis kan alvast enkel rekening worden gehouden met de gegevens op het ogenblik waarop het aanvraagdossier wordt beoordeeld.

Een beslissing van het college van burgemeester en schepenen waaruit blijkt dat de gemeente een private dienstweg op termijn publiek toegankelijk wil maken betekent bijvoorbeeld nog niet dat een nieuwe toegangsweg tot een school via diezelfde dienstweg kwalificeert als een openbare weg. De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelt dat de dienstweg in kwestie vooralsnog enkel bedoeld is voor het bestemmingsverkeer van de school.¹⁰ Eenzelfde redenering geldt voor een gewestweg die mogelijk in de toekomst wordt overgedragen aan de gemeente. De bevoegdheid van de gemeenteraad kan niet worden verruimd tot zaken die principieel niet onder haar bevoegdheid vallen.¹¹

6 Hoe dan ook moet de vergunningsaanvrager in eerste instantie zelf bepalen of deze een private weg of een gemeenteweg wil voorzien. Vervolgens moet de vergunningverlenende overheid – en niet de gemeenteraad – deze kwalificatie aan de hand van de definitie van een gemeenteweg beoordelen.¹² Enkel als de vergunningverlenende overheid op grond van goede argumenten kan aantonen dat de kwalificatie als private wegenis onjuist is

6 De rechtspraak werd bijgehouden en verwerkt tot en met de arresten zoals gepubliceerd op de websites van de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen op 31 december 2025.

7 Decr.VI. 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, BS 23 oktober 2014.

8 Art. 66, § 6 Gemeentewegendecreet.

9 Art. 65 Gemeentewegendecreet.

10 RvVb 22 augustus 2024, nr. RvVb-A-2324-1016, vzw Parochiale werken der Kouterparochie te Zele.

11 RvVb 12 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0292, Van Ackere.

12 Zie *infra*, randnrs. 7 e.v.

en tot de conclusie komt dat er sprake is van een gemeenteweg, kan deze de wege-nis herkwalficeren.¹³

2. Gemeentewegen versus andere wegen onder overheidsbeheer

7 Een gemeenteweg is volgens artikel 2, 6° van het Gemeentewegendecreet een “openbare weg die onder het rechtstreekse en onmiddellijke beheer van de gemeente valt, ongeacht de eigenaar van de grond”.

8 Een eerste criterium voor het bepalen van de bevoegdheid van de gemeenteraad is dat de weg onder het beheer van de ‘gemeente’ in kwestie¹⁴ moet vallen en niet onder het beheer van een andere publieke wegbeheerder.

Gewestwegen vallen niet onder de bevoegdheid van de gemeenteraad of onder het toepassingsgebied van het Gemeentewegendecreet.¹⁵ De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelde om

die reden dat de aanleg van een ventweg langsheen (en ter ondersteuning van) een gewestweg niet onder de bevoegdheid van de gemeenteraad valt, nu “voor de aanleg van de gewestwegen (met hun aanhorigheden) (...) het gewest verantwoordelijk [is]”.¹⁶

De Raad van State stelde evenwel dat de inschakeling van een gemeenteweg in een (bovenlokaal) fietssnelwegproject niet betekent dat de wege-nis niet meer als gemeenteweg kan kwalificeren. Uit artikel 2, 6° van het Gemeentewegendecreet volgt dat het beheer van de weg door de gemeente voldoende is, zodat het niet is vereist dat de weg een louter lokaal-gemeentelijke bestemming heeft.¹⁷

9 De memorie van toelichting bij het Gemeentewegendecreet lijkt ervan uit te gaan dat er slechts twee publieke wegbeheerders zijn, namelijk het gewest en de gemeente. De memorie van toelichting gaat uit van een indeling van de wegen

in ‘hoofdwegen’ en ‘kleine wegen’. De ‘hoofdwegen’ bestaan uit de zogenaamde grote wegen (gewestwegen) en de autosnelwegen en onder de ‘kleine wegen’ wordt een onderscheid gemaakt tussen de gewone kleine wegen en de ‘buurtwegen’. De grote wegen worden door het gewest beheerd, de kleine wegen door de gemeente.¹⁸

Die indeling is niet volledig. Naast wegen in beheer van het gewest of van de gemeente bestaan er nog andere publieke wegbeheerders.

- Wegen in havengebied kunnen in concessie of in beheer worden gegeven aan het Havenbedrijf.¹⁹
- Jaag- en voetpaden langs bevaarbare waterwegen vallen onder het beheer van de waterbeheerder.²⁰
- Polderwegen behoren tot het beheer van het Polderbestuur.²¹ Op voorstel van de algemene vergadering van de polder kan de Koning, na het advies van de betrokken gemeenteraad en van de bestendige deputatie te hebben ingewonnen, verordenen dat de wegen in het gebied van de polder naar het openbaar domein van de gemeente zullen worden overgebracht om van de gemeentewegen deel uit te maken.²²
- Boswegen vallen onder het beheer van de bosbeheerder in kwestie, nu niet-beboste oppervlakten die nodig zijn voor het behoud van het bos onder de voorschriften van het Bosdecreet vallen.²³

10 Als een vergunningsaanvraag een bestaande openbare weg wijzigt, verplaatst of opheft, moet eerst worden gekeken wie de wegbeheerder is.

Alleen als de gemeente de wegbeheerder is, moet het wege-nisdossier worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Als de weg

13 RvVb 5 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0265, nv Dumobil Construct e.a.

14 De gemeenteraad van een lokaal bestuur is slechts bevoegd een beslissing over de zaak van de wegen te nemen wanneer op zijn grondgebied een gemeenteweg wordt aangelegd, gewijzigd, verplaatst of opgeheven. In zoverre geen stedenbouwkundige handelingen worden uitgevoerd op het grondgebied van de gemeente in kwestie kan de gemeenteraad van voormelde gemeente geen beslissing nemen over de zaak van de wegen (RvVb 24 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0149, Michiels).

15 RvVb 18 september 2025, nr. RvVb-S-2526-0042, De Visscher.

16 RvVb 22 april 2021, nr. RvVb-A-2021-0906, Sast e.a. Zie over de autosnelwegen en de gewestwegen DRAYE A.M., *Wegen in het Vlaamse Gewest*, Wolters Kluwer, 2020, 102-236.

17 RvS 29 november 2024, nr. 261.580.

18 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 4.

19 Art. 18 Decr.Vl. 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens, BS 8 april 1999.

20 Art. 20 Decr.Vl. 21 januari 2022 Scheepvaartdecreet, BS 6 mei 2022; zie ook RvVb 18 september 2025, nr. RvVb-S-2526-0042, De Visscher. Zie over jaag- en voetpaden DRAYE A.M., *Wegen in het Vlaamse Gewest*, Wolters Kluwer, 2020, 146-149.

21 Art. 80 wet 3 juni 1957 betreffende de polders, BS 21 juni 1957.

22 Art. 102 wet 3 juni 1957 betreffende de polders, BS 21 juni 1957.

23 Art. 3, § 2, 2° Decr.Vl. 13 juni 1990 Bosdecreet, BS 28 september 1990. Zie over boswegen DE STAERCKE J., *Wegenrecht*, die Keure, 2007, 321-327; DRAYE A.M., *Wegen in het Vlaamse Gewest*, Wolters Kluwer, 2020, 146-149.

beheerd wordt door een andere overheid is de gemeenteraad niet bevoegd.

De meeste problemen in de administratieve praktijk en in de rechtspraak gaan over de situatie waarin de private vergunningsaanvrager een nieuwe openbare weg aanlegt voor de ontsluiting en circulatie van het project. In de praktijk draait de discussie vooral rond de vraag wanneer er sprake is van een openbare weg en een weg voor privaat gebruik (hierna ‘private weg’ genoemd).²⁴ Daarnaast zijn er in dat verband vragen over de manier waarop de woorden ‘onmiddellijk en rechtstreeks

beheer’ uit de definitie van artikel 2, 6° van het Gemeentewegendecreet moeten worden geïnterpreteerd. Die vragen worden hierna behandeld.

3. Gemeentewegen versus private wegen

11 De memorie van toelichting bij het Gemeentewegendecreet verduidelijkt de definitie van ‘gemeenteweg’ uit artikel 2, 6° van het Gemeentewegendecreet voor de beoordeling van het privaat of openbaar karakter van de weg als volgt:

“De gemeenteraad mag zich niet uitspreken over private wegen. Op basis van de voorgestelde decretale definitie (zie artikel 2, 6°) is een private weg een weg die niet onder het beheer van de overheid staat, maar onder het beheer van een of meer particulieren. Die wegen staan dan alleen open voor privaat verkeer, meer bepaald verkeer dat specifiek bestemd is voor aangelanden op grond van het eigendomsrecht, een erfdiensbaarheid van doorgang, een recht van uitweg enzovoort. Ook de verkeersbewegingen van bezoekers van de aangelanden (gezinsleden, familieleden, vrienden en kennissen, postbodes, ruimingsdiensten, aannemers die werk uitvoeren enzovoort) ressorteren onder het private verkeer.”²⁵

24 Bij wijze van terminologische verduidelijking geven de auteurs mee dat de notie ‘private weg’ enkel betrekking heeft op het privaat gebruik (versus het openbaar gebruik) en niet op de eigendomsstructuur. Een weg met een private eigendomsstructuur kan immers ook een openbaar karakter hebben in het licht van recente rechtspraak van de Raad van State (zie bv. RvS 21 januari 2025, nr. 262.048 en RvS 10 mei 2022, nr. 253.704).

25 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 44.

26 Zie bv. RvS 9 september 2008, nr. 186.140. De RvVb heeft die rechtspraak vervolgens doorgetrokken: zie bv. RvVb 21 januari 2018, nr. RvVb/A/1718/1186, gemeente Aalter; RvVb 9 januari 2018, nr. RvVb/A/1718/0386, stad Sint-Niklaas; RvVb 27 september 2016, nr. RvVb/A/1617/0110, Lardinoit en RvVb 28 juli 2015, nr. RvVb/A/2015/0439.

27 Zie expliciet RvVb 9 oktober 2025, nr. RvVb-A-2526-0097, Van Den Bosch; RvVb 18 september 2025, nr. RvVb-S-2526-0042, De Visscher; RvVb 12 juni 2025, nr. RvVb-A-2425-0914, Van Laeken; RvVb 30 januari 2025, nr. RvVb-A-2425-0444, gemeente Bornem; RvVb 11 januari 2024, nr. RvVb-A-2324-0342, Bodson; RvVb 1 juni 2023, nr. RvVb-A-2223-0911, Rovee Management e.a.; RvVb 16 maart 2023, nr. RvVb-A-2223-0644, vzw Natuurpunt Denderstreek en RvVb 10 november 2022, nr. RvVb-A-2223-0237, gemeente Kontich; zie hierover o.a. CHARLIER F., CLAYS S. en BRAET J., *Praktijkids Gemeentewegendecreet*, die Keure, 2020, 7, nr. 14; ROOSEMONT M., ‘Private weg of een openbare (gemeente)weg? Please tell me mister postman’, *STORM* 2021/4, bijdrage 22; DEFOORT P.-J., ‘Nieuwe procedure en beroepsmogelijkheden voor de zaak der wegen bij een vergunningsaanvraag bekeken in het licht van het Gemeentewegendecreet en artikel 6 EVRM’, *TROS* 2019, 130-132, nrs. 9-11; DE STAERCKE J., ‘Wegenisaanleg: de ‘zaak van de wegen’ in GHYSELS J. en TOURY J., *Verkavelen in Vlaanderen*, Intersentia, 2018, 427-432, nr. 12-18.

28 Zie o.a. RvVb 31 juli 2025, nr. RvVb-A-2425-1080, gemeente Vosselaar; RvVb 12 juni 2025, nr. RvVb-A-2425-0914, Van Laeken e.a.; RvVb 30 januari 2025, nr. RvVb-A-2425-0444, gemeente Bornem; RvVb 5 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0262, Nuyts e.a.; RvVb 14 november 2024, nr. RvVb-A-2425-0204, Braccio e.a.; RvVb 14 november 2024, nr. RvVb-A-2425-0188, Ceulemans e.a.; RvVb 24 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0148, Fimmers e.a.; RvVb 10 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0114, Motmans e.a.; RvVb 20 april 2023, nr. RvVb-A-2223-0799, Herk-de-Stad; RvVb 15 december 2022, nr. RvVb-A-2223-0333, HDS Building en RvVb 11 augustus 2022, nr. RvVb-A-2122-0159, Van Goethem e.a.

29 Zie o.a. RvVb 12 juni 2025, nr. RvVb-A-2425-0914, Van Laeken e.a.; RvVb 24 april 2025, nr. RvVb-A-2425-0763, Ver Heyen; RvVb 30 januari 2025, nr. RvVb-A-2425-0444, gemeente Bornem; RvVb 5 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0262, Nuyts e.a.; RvVb 24 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0148, Fimmers;

De rechtspraak heeft voormelde principes intussen bevestigd en wijkt hiermee af van de rechtspraak van vóór het Gemeentewegendecreet. Volgens die vroegere rechtspraak volstond het niet dat een weg in private eigendom was en enkel bedoeld was voor bewoners en hun bezoekers. De Raad van State oordeelde voorheen dat een weg een openbaar karakter heeft als die niet wordt afgesloten en als een aantal diensten van openbaar nut dienen verzekerd te worden zoals afvalafhaling, postbedeling, aansluiting op riolering, nutsvoorzieningen en politieel toezicht.²⁶

Met het Gemeentewegendecreet heeft de decreetgever komaf willen maken met die rechtspraak.²⁷ De Raad voor Vergunningsbetwistingen bevestigt het principe dat de wegenis die privaat wordt beheerd, en die enkel bestemd is voor de bewoners, hun bezoekers en diensten van openbaar nut, private wegen zijn en geen gemeentewegen.²⁸ De vraag of een wegenis een openbare bestemming zal krijgen is een feitenkwestie die beoordeeld wordt op basis van de feitelijke gegevens van het dossier.²⁹

De bevoegdheid van de gemeenteraad beperkt zich niet tot wegen die louter worden ingericht voor gemotoriseerd verkeer, maar omvat ook het tot stand brengen van trage wegen.³⁰ In die zin oordeelde de Raad voor Vergunningsbetwistingen al dat het loutere feit dat een project een trage verbinding voorziet voor fietsers en

voetgangers, nog niet maakt dat het om een openbare weg gaat. De trage verbinding voor fietsers en voetgangers kan immers ook worden voorzien in functie van het project zelf en dus louter voor privaat gebruik.³¹ In andere rechtspraak oordeelt de Raad van State daarentegen dat de mogelijkheid van een wegenis om dienst te

doen als verbindingsweg wél voldoende is voor deze kwalificatie, zelfs al voorziet de vergunningsaanvrager om verkeersborden te plaatsen die het privaat karakter van de weg moeten aantonen. De kans dat de wegenis derden aantrekt, volstaat volgens de Raad van State om te besluiten dat de wegenis een mogelijke openbare bestemming zal verkrijgen en dus als een gemeenteweg moet worden gekwalificeerd.³²

RvVb 10 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0114, Motmans e.a. en RvVb 25 april 2024, nr. RvVb-A-2324-0673, nv Woonplanners.

- 30 RvVb 9 oktober 2025, nr. RvVb-A-2526-0097, Van Den Bosch; RvVb 18 september 2025, nr. RvVb-S-2526-0042, De Visscher; RvVb 12 oktober 2023, nr. RvVb-A-2324-0094, Hansen; RvVb 15 juni 2023, nr. RvVb-A-2223-0990, Heem; RvVb 1 juni 2023, nr. RvVb-A-2223-0911, bv Rovee Management; RvVb 16 maart 2023, nr. RvVb-A-2223-0644, vzw Natuurpunt Denderstreek; RvVb 11 augustus 2022, nr. RvVb-A-2122-0159, Van Goethem e.a.; RvVb 10 november 2022, nr. RvVb-A-2223-0237, gemeente Kontich en RvVb 4 februari 2021, nr. RvVb-A-2021-0595, Van Hove.
- 31 RvVb 14 november 2024, nr. RvVb-A-2425-0204, Braccio e.a.
- 32 RvS 5 november 2024, nr. 261.292, gemeente Schilde.
- 33 Zie expliciet RvVb 30 januari 2025, nr. RvVb-A-2425-0444, gemeente Bornem; RvVb 12 juni 2025, nr. RvVb-A-2425-0914, Van Laeken en RvVb 11 maart 2021, nr. RvVb-A-2021-0734, Laenen, noot BELEYN J. en VAN DE VELDE C., 'Enkele lessen in voortschrijdend inzicht voor de residentiële projectontwikkelaar', *STORM* 2021/2, bijdrage 22.
- 34 Zie o.a. RvVb 27 juni 2024, nr. RvVb-A-2324-0863, gemeente Knokke-Heist (door op de plannen te voorzien dat de toegangswegen worden afgesloten door een houten poort van zes meter breed, is voldoende duidelijk dat er geen sprake is van een openbare weg); RvVb 7 maart 2024, nr. RvVb-A-2324-0508, Depauw e.a. (door op het inplantingsplan een afsluiting te voorzien die na sluitingstijd wordt afgesloten, wordt voldoende duidelijk gemaakt dat de parking geen openbare wegenis is); RvVb 27 januari 2022, nr. RvVb-A-2122-0401, Saeys (door o.a. langs beide ontsluitingswegen een poort te voorzien, is voldoende aannemelijk gemaakt dat er sprake is van een private wegenis) en RvVb 6 mei 2021, nr. RvVb-A-2021-0972, gemeente Kalmthout (door het afsluiten van de toegang met poorten wordt naar het oordeel van de Raad voor Vergunningsbetwistingen nog meer duidelijk dat de projectsite enkel bereikbaar is voor wie daar moet zijn bij een van de eigenaars of bewoners).
- 35 Zie o.a. RvVb 1 juni 2023, nr. RvVb-A-2223-0920, Declercq (doordat de aan te leggen toegangsweg niet wordt afgesloten en vrije toegang heeft tot openbare parkeerplaatsen, is het niet onredelijk om aan te nemen dat deze voorzieningen ook kunnen worden gebruikt door andere personen dan deze die zijn gerelateerd aan de betrokken bedrijfs- en kantoorunits); RvVb 20 april 2023, nr. RvVb-A-2223-0785, Nuyts (doordat de parking niet buiten de openingen van de supermarkt wordt afgesloten, is het niet vanzelfsprekend om te oordelen dat de parking niet kwalificeert als openbare weg); RvVb 10 maart 2022, nr. RvVb-A-2122-0539, Rubens (door de aanduiding van de parking met het verkeersbord E9a en het niet afsluiten van de parking ter hoogte van de in- en uitrit, is het onzeker dat de parking uitsluitend gebruikt zal worden door bezoekers van de school en kwalificeert deze als een openbare wegenis); RvVb 20 mei 2021, nr. RvVb-A-2021-0993, stad Tielt (een wandelpad als doorsteek betreft een openbare wegenis, nu uit de stukken van het dossier niet blijkt dat deze doorsteek voorziet in een afsluiting of enkel voor privaat gebruik zal worden aangewend) en RvVb 25 maart 2021, nr. RvVb-A-2021-0780, Huyghe e.a. (een parking en een verbindingsweg tussen de parking en de woningen kunnen een openbaar karakter hebben en kwalificeren als een openbare wegenis, nu deze op geen enkele wijze van het openbaar domein worden afgescheiden en niet kan worden voorkomen dat omwonenden deze gebruiken).

Een fysieke afsluiting is in principe niet vereist.³³ Als er een afsluiting wordt voorzien, is dat wel een extra bevestiging van het private karakter.³⁴ In bepaalde gevallen oordeelt de RvVb dat het ontbreken van een afsluiting in de concrete feitelijke situatie ertoe leidt dat de wegenis de mogelijkheid biedt voor een openbaar gebruik, waardoor hij openbaar karakter krijgt.³⁵

4. De vereiste van 'rechtstreeks en onmiddellijk beheer': een afzonderlijk criterium of niet?

12 Een andere vraag is of de woorden 'rechtstreeks en onmiddellijk beheer' door de gemeente een afzonderlijk criterium zijn om te bepalen of er al dan niet sprake is van een gemeenteweg.

In de interpretatie dat het 'rechtstreeks en onmiddellijk beheer' een afzonderlijk criterium is, betekent dit dat een weg die openstaat voor het algemene publiek maar die wordt beheerd door een private eigenaar of mede-eigenaars, toch geen gemeenteweg is maar wel een private weg. In dit geval moet een vergunningsaanvraag met wegenis niet ter goedkeuring worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

In een andere interpretatie is het 'rechtstreekse en onmiddellijke beheer' van de gemeente geen afzonderlijk criterium, maar volstaat een openbaar gebruik om te kwalificeren als een gemeenteweg. In die

interpretatie vloeit het gemeentelijke beheer daar van rechtswege uit voort.³⁶

De traditionele leer gaat uit van die tweede interpretatie.³⁷

B Door een aantal recente arresten is er hierover evenwel twijfel gerezen en heerst er onduidelijkheid over de precieze

draagwijdte van het begrip ‘gemeenteweg’.³⁸ De Raad voor Vergunningsbetwistingen wijkt immers (sporadisch) af van de traditionele leer en oordeelt dat ‘*het rechtstreeks en onmiddellijk beheer*’ wél een afzonderlijk criterium is.

In tegenstelling tot wat het geval is bij de traditionele leer, betekent dit dat het niet

volstaat dat een weg bestemd is voor een openbaar gebruik om te kwalificeren als een gemeenteweg. De weg mag niet in privaat beheer zijn, maar moet effectief ‘*rechtstreeks en onmiddellijk*’ onder het beheer van de gemeente vallen.³⁹ Op die manier creëert de Raad voor Vergunningsbetwistingen – naast de openbare wegen in beheer door een overheid – een nieuwe categorie van openbare wegen, namelijk openbare wegen in privaat beheer. Dit bestond niet voor de inwerkingtreding van het Gemeentewegendecreet.

De rechtspraak in die zin is voor de praktijk een zegen. Het biedt immers de mogelijkheid om een aanvraag via een administratief beroep toch vergund te krijgen, in gevallen waarin gemeenten misbruik maken van de gemeenteraadsbevoegdheid met de bedoeling projecten te blokkeren.⁴⁰ Als een weg kwalificeert als een private weg (zelfs als hij dient voor een openbaar gebruik), dan is de gemeenteraad niet bevoegd. De vergunningsaanvrager kan in beroep gaan tegen een vergunningsweigering van een onwillige gemeente, in de hoop dat de beroepsinstantie – meestal de deputatie – het project wel vergunt. De deputatie is dan niet langer afhankelijk van een voorafgaande goedkeuring van de gemeenteraad, maar kan de aanvraag helemaal autonoom beoordelen.

Die rechtspraak is vanuit een grammaticale interpretatie verdedigbaar, nu er aan de woorden ‘*rechtstreeks en onmiddellijk beheer*’ een effectieve betekenis en inhoud wordt gegeven. Als de private eigenaar instaat voor het beheer is het eventuele beheer van de gemeente – gesteld dat de weg niet een louter privaat, maar ook een openbaar karakter zou hebben – niet ‘*rechtstreeks en onmiddellijk*’, maar onrechtstreeks doordat het (slechts) een rechtsgevolg is van het openbare karakter van de weg.

36 Art. 34, § 1 Gemeentewegendecreet stelt dat “*de gemeente is belast met het beheer van de gemeentewegen en het vrijwaren van de publieke doorgang over de volledige breedte van de gemeenteweg*”.

37 Zie o.a. RvVb 5 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0262, Nuyts e.a. (dat uit de stukken van het dossier niet blijkt dat het beheer van de toegangsweg niet aan de gemeente toekomt, kan door de verwerende partij niet worden gebruikt als motief om te oordelen dat er geen sprake is van een gemeenteweg); RvVb 12 oktober 2023, nr. RvVb-A-2324-0094, Hansen (of er al dan niet sprake is van een publieke erfdiensbaarheid is niet doorslaggevend of bepalend om te oordelen dat het gaat om een weg met een openbare bestemming. De verwerende partij kan zich niet verschuilen achter het feit dat de betwisting inzake de publieke erfdiensbaarheid een discussie van privaatrechtelijke aard betreft waarvoor ze niet bevoegd is); RvVb 21 september 2023, nr. RvVb-A-2324-0031, Teunissen (dat een padenstructuur in eigendom blijft van een private eigenaar, is irrelevant); RvVb 2 maart 2023, nr. RvVb-A-2223-0614, Berix (bepalend voor de bevoegdheid van de gemeenteraad is welk gebruik de wegenis kent of zal kennen, ongeacht het eigendomsstatuut van de weg. Dat de wegenis niet aan het openbaar domein wordt overgedragen, sluit niet uit dat de weg een openbare bestemming kan krijgen); RvVb 25 maart 2021, nr. RvVb-A-2021-0780, Huyghe e.a. (de private eigendomsstructuur, waarbij de bewoners allen mede-eigenaar worden van de wegenis, betreft geen pertinent motief aangezien dit geenszins uitsluit dat de wegenis een openbaar karakter krijgt) en RvVb 4 februari 2021, nr. RvVb-A-2021-0595, Van Hove (een aanvraag die betrekking heeft op zes wandelpaden op het bestaande wegennet is een gemeenteweg. Dat er volgens de verwerende partij sprake is van een privaat domein met openbaar karakter, doet hieraan geen afbreuk. Het eigendomsstatuut is immers irrelevant).

38 Zie hierover PLAS D., ‘Beheer van en bevoegdheid over gemeentewegen: tegengestelde visies in de rechtspraak’, *STORM* 2024/4, bijdrage 9.

39 RvVb 12 juni 2025, nr. RvVb-A-2425-0914, Van Laeken; RvVb 30 januari 2025, nr. RvVb-A-2425-0444, gemeente Bornem; RvVb 5 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0265, nv Dumobil Construct en RvVb 21 december 2023, nr. RvVb-A-2324-0298, Vandezande e.a.

40 Dat er in de praktijk misbruik gemaakt wordt van de exclusieve bevoegdheid van de gemeenteraad en hier tegen onvoldoende rechtsbescherming is, wordt in de rechtsleer algemeen onderkend: zie o.a. DEFOORT P.-J., ‘De bevoegdheid van de gemeenteraad over de zaak der wegen ... Welke bevoegdheid?’, *TROS* 2015, afl. 80, 294-295; DE STAERCKE J., ‘Wegenisaanleg: de ‘zaak der wegen’ in GHYSELS J. en TOURY J. (eds.), *Verkavelen in Vlaanderen*, Intersentia, 2018, 453-454; SEBREGHTS F. en GEENS J., ‘De wraak van de wegen? Stuiten op de grens tussen wegenrecht en ruimtelijke ordening’ in GOOSSENS B., LOIX Y. en SEBREGHTS F. (eds.), *Tussen algemeen belang en toegewijde zorg. Liber Amicorum Hugo Sebreghts*, Intersentia, 2014, 315-324; FEYEN F., ‘Ligt de weg naar delegatie open?’, *TBP* 2019, 123; THOMAES P., ‘Een wandeling door het nieuwe Decreet Gemeentewegen’, *STORM* 2019/3, bijdrage 25; SEBREGHTS F. en VAN DE WEYER P., ‘Het Decreet Gemeentewegen: ook noodzaak aan integratie van procedures in het jurisdictionele luik. Men timmert aan de weg(en), maar de werf is nog niet af ...’, *TROS* 2020, afl. 97, 68, nrs. 16-17 en FORÊT B., ‘De integratie van gemeentelijke en gewestelijke rooilijnplannen in ruimtelijke uitvoeringsplannen en projectbesluiten: een *work in progress*?’, *TROS* 2021, afl. 103, 200, nr. 41.

14 Vanuit een teleologische interpretatie is de grammaticale interpretatie voor discussie vatbaar. De parlementaire voorbereiding geeft geen uitleg bij de woorden ‘onmiddellijk en rechtstreeks beheer’. De memorie van toelichting gaat in de algemene toelichting enerzijds in op het begrip ‘openbare weg’ en benadrukt daarbij dat niet het eigendomsstatuut van de weg van belang is, maar wel de bestemming voor een openbaar gebruik. Daarnaast gaat de memorie van toelichting in op het onderscheid tussen de zogenaamde ‘grote wegen’ (gewestwegen en autosnelwegen) en de ‘kleine’ wegen (gewone kleine wegen en buurtwegen). De grote wegen worden volgens de memorie van toelichting door het gewest beheerd, de kleine wegen door de gemeente.

“Het onderhoud valt dan ook ten laste van de beheerder, i.c. het Vlaamse Gewest of de gemeente. Kleine wegen zijn wegen die **onder het rechtstreekse en onmiddellijke beheer** van de gemeenten zijn geplaatst en kunnen dus ook omschreven worden als ‘gemeentewegen’. Een specifieke categorie binnen de ‘kleine wegen’ of ‘gemeentewegen’ vormen de ‘buurtwegen’. Die vallen ook onder het beheer van de gemeenten, onafhankelijk van het eigendomsstatuut van de wegzate.”⁴¹

De artikelsgewijze toelichting bij de definitie van het begrip ‘gemeenteweg’ geeft vervolgens de volgende uitleg.

“Zoals al in de algemene toelichting is opgenomen, vertrekt dit voorstel van decreet van één juridisch statuut voor alle openbare wegen waarvoor de gemeente de beheerder is, onafhankelijk het eigendomsstatuut van de wegzate of de ‘origine’ van de weg. Niet het eigendomsstatuut van de wegzate, maar wel de bestemming die eraan gegeven wordt, bepaalt immers het openbare karakter van een weg. Dit voorstel van decreet definieert een ‘gemeenteweg’ dan ook als “een openbare weg die **onder het rechtstreekse en onmiddellijke beheer** van de gemeente valt”, ongeacht de eigendom van de wegzate zelf. Een ‘openbare weg’ kan dus publieke eigendom of privé-eigendom zijn. Dat past binnen het onderscheid dat in het administratief recht gemaakt wordt tussen ‘hoofdwegen’ en ‘kleine wegen’.”⁴²

Hieruit lijkt te kunnen worden afgeleid dat volgens de decreetgever het openbare karakter volstaat om te zeggen dat de gemeente van rechtswege de beheerder is van een weg, ongeacht de eigenaar er

van, op voorwaarde dat het gaat om een ‘kleine’ weg.

Een private weg lijkt volgens de decreetgever enkel bedoeld voor privaat verkeer.

“Als een weg onder het beheer van een of meer particulieren staat, gaat het binnen de voorgestelde decretale definitie om een private weg. Die weg staat dan alleen open voor privaat verkeer: dat is verkeer dat specifiek bestemd is voor aangelanden op grond van het eigendomsrecht, een erfdiensbaarheid van doorgang, een recht van uitweg enzovoort. Ook de verkeersbewegingen van bezoekers van de aangelanden (gezinsleden, familieleden, vrienden en kennissen, postbodes, ruimingsdiensten, aannemers die werkzaamheden uitvoeren enzovoort) ressorteren onder het privaat verkeer.”⁴³

15 De recente rechtspraak die het bestaan van openbare wegen onder privaat beheer bevestigt, is – zoals gezegd – lovenswaardig vanuit het oogpunt van rechtsbescherming van een aanvrager die botst op een onwillige gemeente die zijn misbruik maakt van zijn bevoegdheid over de zaak van de wegen, of – in geval van een positieve gemeenteraadsbeslissing – op tegenstanders die procedurefouten willen putten uit het juridische kluwen van de zaak van de wegen.

Die rechtspraak impliceert evenwel dat de decreetgever een nieuw wegenstatuut in het leven heeft geroepen dat voorheen niet bestond, namelijk openbare wegen onder privaat beheer. Dit statuut roept – zoals elke nieuwigheid – een aantal nieuwe juridische vragen op.

De nieuwe categorie van wegen valt niet onder het toepassingsgebied van de regels voor gemeentewegen, noch onder enig ander wettelijk geregeld regime. Dat

41 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 4. De herkomst van de woorden “rechtstreeks en onmiddellijk beheer” is mogelijk te verklaren doordat de opstellers van de memorie van toelichting gebruik hebben gemaakt van het basiswerk ‘Handboek van het Belgisch Administratief Recht’ van A. MAST e.a. in de uitgaveversie van 2017, zoals blijkt uit MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 4: “Een mooi overzicht wordt gegeven door Dujardin, Van Damme en Vande Lanotte in ‘Overzicht van het Belgisch administratief Recht’ (Kluwer, 2017)”. In dit handboek wordt het begrip ‘kleine wegen’ als volgt omschreven: “Kleine wegen zijn verbindingswegen welke **onder het rechtstreekse en onmiddellijke beheer van de gemeente** zijn geplaatst” (MAST A., DUJARDIN J., VAN DAMME M. en VANDE LANOTTE J., *Overzicht van het Belgisch administratief Recht*, Kluwer, 2017, 406, nr. 444).

42 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 14-15.

43 *Ibid.*, 15.

betekent dat de regels over het beheer van de gemeentewegen niet van toepassing zijn. Hoewel de wegen in de praktijk deel zullen uitmaken van het lokale openbare wegennet, moet voor het private beheer geen beheersovereenkomst worden gesloten met de gemeente overeenkomstig artikel 34 van het Gemeentewegendecreet.

Nochtans wordt in de parlementaire voorbereiding aangegeven dat “*de gemeenten zijn belast met het beheer van het lokale wegennet*”,⁴⁴ wat onder andere het herstel van het wegennet met het oog op de verkeersveiligheid, het aanbrengen van openbare verlichting en het aanbrengen van verkeerstekens en verkeersremmende maatregelen inhoudt.⁴⁵ Er kan evenwel worden geargumenteed dat, zelfs voor openbare wegen met een private beheer, de gemeente de uiteindelijke beheerder is als de private eigenaar(s) in gebreke blijven om de beheerstaken behoorlijk uit te oefenen. De rechtsgrond hiervoor zou kunnen worden gevonden in artikel 135, § 2 van de Nieuwe Gemeentewet. Volgens die bepaling moet de gemeente zorgen voor het veilig verloop van het verkeer op haar grondgebied, wat onder andere de reiniging, de verlichting, de opruiming van hindernissen en het handhaven van de openbare orde omvat. Die bepaling geeft de gemeente de mogelijkheid om op te treden als een private eigenaar in gebreke blijft. Vervolgens zou de gemeente de beheerskosten terug kunnen vorderen van de in gebreke blijvende eigenaar(s).

16 Naast de traditionele benadering die ervan uitgaat dat elke openbare lokale weg een gemeenteweg is en de zojuist besproken rechtspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen die zegt dat een openbare weg in private beheer geen gemeenteweg is, heeft de Raad van State recent nog een derde interpretatie gegeven aan het begrip ‘gemeenteweg’ en de daaruit voortvloeiende bevoegdheid van de gemeenteraad bij vergunningsaanvragen.

De Raad van State stelt, in een tot nu toe geïsoleerd arrest, dat de gemeenteraad bij het nemen van een beslissing om een grondstrook als gemeenteweg te erkennen, een discretionaire bevoegdheid uitoefent. De Raad verwijst in dit verband onder andere naar de gemeentelijke autonomie. Als de gemeenteraad de grondstroken om redenen van algemeen belang en vanuit een goede ruimtelijke ordening niet als gemeenteweg erkent, betekent dit volgens de Raad van State dat de kwestieuze grondstroken geen openbare wegen zijn en impliceert dit tegelijkertijd dat er geen nieuwe categorie van openbare weg wordt gecreëerd.⁴⁶ Dit geïsoleerde arrest handelde over wegen voor trage weggebruikers die grotendeels werden aangelegd onder de galerijen van de appartementsgebouwen waarvoor een vergunning werd gevraagd. Het is onduidelijk of die specifieke constructiewijze wel of niet heeft meegespeeld in het oordeel van de Raad.

Dit arrest roept meer vragen op dan het antwoorden geeft. Uit het arrest kan alvast worden afgeleid dat er een categorie van

(trage) wegen met een openbaar gebruik kan bestaan die niet onder het beheer van de gemeente vallen, maar wel onder private beheer. Dit impliceert dan noodzakelijk dat dit geen gemeentewegen zijn, want volgens de definitie van ‘gemeenteweg’ uit artikel 2, 6° van het Gemeentewegendecreet kan enkel een (openbare) weg die onder het beheer van de gemeente een gemeenteweg zijn.

17 Als er geen gemeenteweg is, dan heeft de gemeenteraad hierover geen bevoegdheid. De vraag is dan of het dossier moet worden voorgelegd aan de gemeenteraad, met een ontkennend antwoord als logisch gevolg. Dit kan belangrijke procedurele consequenties hebben. Als de vergunningsaanvraag de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg omvat waarover de gemeenteraad beslissingsbevoegdheid heeft, wordt de beslissingstermijn van de vergunningverlenende overheid van rechtswege met zestig dagen verlengd.⁴⁷ Als de aanvraag géén gemeenteweg omvat, geldt die termijnverlenging niet. Als het dossier toch wordt voorgelegd aan de gemeenteraad en de gemeenteraad gaat wel akkoord met de aanleg van de nieuwe wegen, maar wil ze niet als gemeenteweg erkennen, betekent dit dat er geen termijnverlenging mogelijk is. In de praktijk zal dit in veel gevallen leiden tot een termijnoverschrijding en bijgevolg tot een stilzwijgende weigering.⁴⁸ Enkel in situaties waarbij de gemeenteraad in het dossier bepaalde wegen wél als gemeenteweg erkent en andere openbare wegen niet – wat het geval was in het dossier dat heeft geleid tot het arrest nr. 262.048 van de Raad van State van 21 januari 2025 –, zal de termijnverlenging toch gelden.

Het probleem van de termijnen kan in de praktijk makkelijk worden vermeden. Het komt in de eerste plaats toe aan de aanvrager om zijn aanvraag te kwalifice-

44 *Ibid.*, 9 en 28.

45 *Ibid.*, 15.

46 RvS 21 januari 2025, nr. 262.048.

47 Art. 32, § 2, eerste lid, 3° Omgevingsvergunningsdecreet.

48 Art. 32, § 4, eerste lid Omgevingsvergunningsdecreet.

ren.⁴⁹ Als hij de aanvraag kwalificeert als een private weg of als een openbare weg in privaat beheer – ervan uitgaande dat die categorie van wegen inderdaad bestaat –, dan moet of mag het college van burgemeester en schepenen het dossier in principe niet voorleggen aan de gemeenteraad. De gemeenteraad is immers niet bevoegd. Alleen als de vergunningverlenende overheid op een gemotiveerde manier tot het besluit komt dat de aanvrager zijn aanvraag verkeerd heeft gekwalificeerd en dat het in werkelijkheid gaat om een gemeenteweg in de zin van artikel 2, 6° van het Gemeentewegendecreet, kan de vergunningverlenende overheid het dossier voorleggen aan de gemeenteraad.⁵⁰ Als de gemeenteraad in een dergelijk geval besluit dat de wegenis weliswaar aanvaardbaar is, maar weigert om de wegen te erkennen als gemeentewegen, zal de termijnverlenging voor een aanvraag met gemeentewegen op grond van artikel 32, § 2, eerste lid, 3° van het Omgevingsvergunningsdecreet niet spelen en zal de aanvraag in veel gevallen stilzwijgend geweigerd zijn.

De redenering van de Raad van State in voormeld arrest is moeilijk in te passen in het Omgevingsvergunningsdecreet en creëert rechtsonzekerheid. Het arrest vertrekt vanuit het theoretische en principiële standpunt van de gemeentelijke autonomie,⁵¹ maar is praktisch moeilijk hanteerbaar.

18 Bovendien begaat het arrest een tweedenkfout. Het arrest besluit met te zeg-

gen dat *“het gevolg van de niet-erkenning is dat de kwestieuze grondstroken geen openbare wegen zijn en dus niet (...) dat er een nieuwe categorie van openbare wegen wordt gecreëerd”*. De Raad van State stelt in dit arrest het begrip ‘gemeenteweg’ gelijk aan het begrip ‘openbare weg’. Die redenering klopt niet en is bovendien intern tegenstrijdig met een andere overweging van het arrest waarin het arrest benadrukt dat trage weggebruikers zonder discussie toegang zullen krijgen tot de trage weg (zie volgende alinea). Het begrip ‘gemeenteweg’ is een juridisch begrip en het begrip ‘openbare weg’ is een feitelijk begrip. Niet elke openbare weg is een gemeenteweg – het kan bijvoorbeeld een gewestweg zijn of een jaagpad –, maar elke gemeenteweg is wel een openbare weg zoals bepaald in de definitie van artikel 2, 6° van het Gemeentewegendecreet. In het voorliggende geval stelt de Raad van State dat de niet-erkenning als gemeenteweg betekent dat de weg geen openbare weg is. Dit is niet correct. De weg is toegankelijk voor alle trage weggebruikers en heeft dus wel degelijk een openbaar karakter. Het openbare karakter is immers louter een feitenkwestie. Het is die feitenkwestie die (mee) bepalend is voor de juridische kwalificatie van een weg als gemeenteweg of als private weg.

De voormelde passage is tot slot strijdig met een andere passage uit het arrest die stelt dat *“er geen betwisting [bestaat] dat de trage weggebruikers toegang zullen hebben tot de kwestieuze grondstroken die opgenomen zijn in het in het laatstgenoemde*

artikel bedoelde aanvraagdossier”. Het arrest benadrukt dus zelf dat trage weggebruikers toegang zullen hebben tot de grondstroken, waarmee het arrest het publieke karakter van de grondstroken bevestigt. Het arrest is bijgevolg intern tegenstrijdig. De minister had precies om die reden geoordeeld dat de bestreden gemeenteraadsbeslissing impliceerde dat er een nieuwe soort weg werd gecreëerd, met name een openbare weg onder privaat beheer.

Het Gemeentewegendecreet definieert een ‘trage weg’ als *“een gemeenteweg die hoofdzakelijk bestemd is voor niet-gemotoriseerd verkeer”*. Het arrest geeft geen antwoord op de vraag welk statuut de weg heeft, als die openstaat voor niet-gemotoriseerd verkeer van iedereen, maar niet het statuut van een gemeenteweg krijgt. Een dergelijke weg is wel een openbare weg, wordt niet beheerd door de gemeente of enige andere overheid, maar wel door de private mede-eigendom van het betrokken appartementsgebouw. Het gaat dus wel degelijk over een nieuwe categorie van openbare wegen, zoals de minister in de bestreden beslissing had aangegeven.

B. Het begrip ‘wijziging van een gemeenteweg’

1. Interpretatie van het begrip ‘wijziging’: geldt het criterium ‘wegbedding’ of het criterium ‘rooilijn’?

19 Artikel 8 van het Gemeentewegendecreet bepaalt dat voor het ‘aanleggen, wijzigen, verplaatsen of opheffen’ van een gemeenteweg, een voorafgaande goedkeuring van de gemeenteraad nodig is. De gemeente moet in dat geval de ligging en de breedte van de gemeenteweg in een gemeentelijk rooilijnplan opnemen.⁵² De begrippen ‘aanleggen’⁵³ en ‘opheffen’ zijn niet gedefinieerd. De begrippen ‘wijzigen’ en ‘verplaatsen’ zijn dat wel. Over het

49 De vergunningverlenende overheid kan een aanvraagdossier immers niet aanpassen tegen de duidelijke stukken van het aanvraagdossier en tegen de wil van de vergunningsaanvrager (RvVb 19 mei 2022, nr. RvVb-A-2122-0774, Vanquickenborne e.a.).

50 RvVb 5 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0265, nv Dumobil Construct.

51 Zie voor een aantal bedenkingen over de gemeentelijke autonomie *infra*, randnr. 101 e.v.

52 Art. 11, § 1 Gemeentewegendecreet.

53 Het ‘aanleggen’ van een gemeenteweg in de zin van het Gemeentewegendecreet heeft enkel betrekking op situaties waarbij er nog geen rooilijnplan bestaat voor de geplande nieuwe weg. Het fysiek aanleggen van

begrip ‘wijzigen’ bestaat intussen rechtspraak.

Artikel 2, 12° van het Gemeentewegendecreet definieert het begrip ‘wijziging van een gemeenteweg’ als “de aanpassing van de breedte van de bedding van een gemeenteweg, met uitsluiting van verfraaiings-, uitrustings- of herstelwerkzaamheden”.

De Raad voor Vergunningsbetwistingen stelt dat uit de artikelen 2, 12° en 8° van het Gemeentewegendecreet volgt dat een aanpassing van de breedte van de bedding van een gemeenteweg niet kan zonder voorafgaande goedkeuring van de gemeenteraad.⁵⁴

20 Uit artikel 2, 12° van het Gemeentewegendecreet vloeit dus voort dat verfraaiings-, uitrustings- of herstelwerkzaamheden aan een gemeenteweg niet als ‘wijzigingen’ van een gemeenteweg worden beschouwd. De decreetgever verduidelijkt dat dit een doelbewuste keuze is, met de bedoeling om handelingen bin-

nen een bestaande rooilijn niet langer voor goedkeuring aan de gemeenteraad te moeten voorleggen.

“Zoals verder in het voorstel van decreet wordt verduidelijkt, is zowel voor een wijziging als voor een verplaatsing een rooilijnplan vereist. Verfraaiings-, uitrustings- of herstelwerkzaamheden vallen niet onder de definitie van een ‘wijziging’. Er is bijgevolg ook geen (wijziging van een) rooilijnplan vereist voor de wijziging van de verharding of de verharde oppervlakte binnen de rooilijn, het voorzien van aanplantingen, waterafvoer of verlichting en dergelijke meer.”⁵⁵

Dit wordt nog meer verduidelijkt door een initiatiefneemster van het decreet. In het commissieverslag wordt aangegeven dat beplantingen of werken aan de gracht binnen een rooilijn, een wijziging van de verharding of de aanleg van parkeerplaatsen binnen de rooilijn en wegenwerken waarbij men beton door asfalt vervangt

of men de breedte van het voetpad wijzigt binnen de rooilijn onttrokken zijn aan de bevoegdheid van de gemeenteraad. De verslaggeefster stelt letterlijk dat “de gemeenteraad [zich enkel] [uit]spreekt (...) over een wijziging van de weg zoals die in artikel 2, 12°, is gedefinieerd, namelijk de verbreding of versmalling van de rooilijn”.⁵⁶

De decreetgever had duidelijk de bedoeling om alle handelingen binnen een bestaande rooilijn buiten de bevoegdheid van de gemeenteraad te houden en enkel wijzigingen aan de rooilijn zelf aan de bevoegdheid van de gemeenteraad toe te kennen. De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelt in lijn daarmee dat geen besluit van de gemeenteraad over de zaak der wegen nodig is als een fietspad wordt versmald ten voordele van een bredere strook in voetpadmateriaal, en waarbij de breedte van de weg ongewijzigd blijft en er niet wordt geraakt aan de rooilijn.⁵⁷ Dit is een belangrijke verandering ten opzichte van de situatie vóór het Gemeentewegendecreet, waarbij ook werken aan de uitrusting van een gemeenteweg binnen de rooilijn werden beschouwd als handelingen die behoorden tot de bevoegdheid van de gemeenteraad over de zaak der wegen.⁵⁸

Als uit de dossierstukken evenwel blijkt dat een buurtweg ter hoogte van de aanvraagpercelen wordt verbreed, kan niet redelijk worden betwist dat er een wijziging van een gemeenteweg wordt beoogd.⁵⁹

21 Het begrip ‘rooilijn’ wordt in artikel 2, 9° van het Gemeentewegendecreet gedefinieerd als “de huidige of de toekomstige grens tussen de openbare weg en de aangelande eigendommen, vastgelegd in een rooilijnplan. Als een rooilijnplan ontbreekt, is de rooilijn de huidige grens tussen de openbare weg en de aangelande eigendommen”.⁶⁰ In dat

een weg ter realisatie van een al bestaand rooilijnplan is geen ‘aanleg’ van een gemeenteweg in de zin van het Gemeentewegendecreet. Dat betekent dat de gemeenteraad niet bevoegd is voor vergunningsaanvragen voor de realisatie van een bestaand rooilijnplan (zie randnr. 49).

54 Zie o.a. RvVb 8 mei 2025, nr. RvVb-A-2425-0781, Boon; RvVb 24 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0149, Michiels; RvVb 17 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0119, gemeente Schilde; RvVb 6 juni 2024, nr. RvVb-A-2324-0798, Huygebaert en RvVb 12 januari 2023, nr. RvVb-A-2223-0390, vzw Natuurpunt.

55 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 49.

56 Verslag over het voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 10 april 2019, nr. 1847/5, 9.

57 RvVb 8 mei 2025, nr. RvVb-A-2425-0781, Boon e.a.

58 DEFOORT P.-J., ‘Nieuwe procedure en beroepsmogelijkheden voor de zaak der wegen bij een vergunningsaanvraag bekeken in het licht van het Gemeentewegendecreet en artikel 6 EVRM’, *TROS* 2019, 133, nr. 12 en DE STAERCCKE J., ‘Wegenisaanleg: de ‘zaak van de wegen’ in GHYSELS J. en TOURY J., *Verkeven in Vlaanderen*, Intersentia, 2018, 440-442, nr. 26.

59 RvVb 6 april 2023, nr. RvVb-A-2223-0756, Glorieux e.a. en RvVb 2 maart 2023, nr. RvVb-A-2223-0614, Berix.

60 “Uit het begrip ‘huidige grens’ dat gehanteerd wordt in artikel 2, 9° van het Gemeentewegendecreet volgt niet dat de rooilijn, bij gebreke aan een rooilijnplan, enkel zou kunnen bestaan tussen een bestaande openbare weg en de aangelande eigendommen. Die ‘huidige grens’ kan ook worden gevormd tussen een door de gemeente-

laatste geval komt het aan de aanvrager en aan de vergunningverlenende overheid toe om te argumenteren waar de feitelijke rooilijn zich bevindt.⁶¹ Uit het begrip ‘huidige grens’ volgt volgens de Raad van State alvast niet dat de rooilijn enkel zou kunnen bestaan tussen een bestaande openbare weg en de aangelande eigendommen, nu de ‘huidige grens’ ook kan worden gevormd door een door de gemeenteraad goedgekeurde, maar nog niet aangelegde, openbare weg en de aangelande eigendommen.⁶²

Belangrijk is wel dat een gemeenteweg uit meer bestaat dan enkel een rijweg. Ook aanhorigheden zoals baanrchten, parkeerplaatsen en omgevingsaanleg behoren tot de bevoegdheid van de gemeenteraad over een gemeenteweg.⁶³ De rooilijn hoeft dus niet *per se* te worden beperkt tot de rijweg, maar kan ook allerlei aanhorigheden omvatten.

22 Daar waar de decreetgever duidelijk de bedoeling had om uit te gaan van het criterium of de handelingen binnen de rooilijn liggen of een wijziging van de breedte van de rooilijn vereisen, legt de Raad voor Vergunningsbetwistingen de klemtoon op het woord ‘bedding’ in de definitie van het begrip ‘wijziging van een gemeenteweg’. De decreetgever heeft het begrip ‘bedding’ uit de definitie van het

begrip ‘wijziging van een gemeenteweg’ niet gedefinieerd. De parlementaire voorbereiding zegt hierover evenmin iets.

De rechtspraak gaat om die reden uit van de spraakgebruikelijke betekenis van het woord ‘bedding’ als “*deel van de openbare weg voor een speciaal type van vervoer, bv. fietsers, autobussen of trams*”, “*grondslag, onderlaag voor grote zware lichamen of werktuigen*” en “*grondlaag*” en besluit dat de bedding moet worden beschouwd als “*dat deel van de openbare weg dat wordt ingericht om de normale doorgang van (al dan niet gemotoriseerd) vervoer te verzekeren, zonder dat rekening wordt gehouden met de hoedanigheid van de weggebruiker*”.⁶⁴

Volgens de Raad voor Vergunningsbetwistingen is er noch in artikel 8 van het Gemeentewegendecreet, noch in artikel 2, 12° sprake van het wijzigen van een (feitelijke) rooilijn om de bevoegdheid van de gemeenteraad te bepalen of om te definiëren wat onder een wijziging van een gemeenteweg moet worden begrepen. Onder een ‘wijziging van een gemeenteweg’ wordt begrepen “*de aanpassing van de breedte van de bedding van een gemeenteweg*”, waarbij enkel “*verfraaiings-, uitrustings- of herstelwerkzaamheden*” worden uitgesloten.⁶⁵

23 De Raad voor Vergunningsbetwistingen heeft in een aantal arresten toch al aanvaard dat een beperkte verharding van een berm bij een gemeenteweg – met het oog op het bereikbaar maken van een private toegangsweg tot de gemeenteweg – geen wijziging is van een gemeenteweg in de zin van artikel 2, 12° van het Gemeentewegendecreet, nu de aanvraag niet raakt aan de rooilijn. In die arresten was er geen betwisting over het feit dat de rooilijn werd gevormd door de feitelijke grens tussen de openbare weg, met inbegrip van de gelijkgrondse berm en de aangelande eigendommen.⁶⁶ De Raad voor Vergunningsbetwistingen aanvaardt in voormelde rechtspraak dat handelingen kunnen worden uitgevoerd tussen de wegbedding en de rooilijn. Het ging hierbij wel telkens om gevallen waarbij de eigenlijke rijweg niet werd verbreed, nu de verhardingen naast de wegbedding tot doel hadden om aangelande eigendommen bereikbaar te maken.

In nog een ander arrest had de Raad voor Vergunningsbetwistingen vooral oog voor de breedte van de totale weg en werden beperkte wijzigingen van de breedte van het voet- en fietspad binnen de bestaande totale breedte aanvaard. De bestreden aanvraag had enerzijds betrekking op het vervangen van een parkeerstrook door openbaar domein, deels verhard en deels als groenzone om de brandweer toegang te verlenen tot een achterliggende ruimte. Daarnaast werd het bestaande fiets- en voetpad van de weg opengebrouwen en opnieuw aangelegd. De bestreden beslissing stelde dat er geen sprake was van een wijziging van de gemeenteweg, nu de rooilijn niet werd gewijzigd. De Raad voor Vergunningsbetwistingen ging hierin mee, ook al werd het fietspad iets versmald ten voordele van een bredere strook in ‘voetpadmateriaal’. Doorslaggevend was voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen dat “*de*

raad goedgekeurde, doch nog niet aangelegde, openbare weg en de aangelande eigendommen” (RvS 26 maart 2024, nr. 259.258).

61 Vgl. RvVb 17 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0119, gemeente Schilde, waar wordt aangegeven dat “*het de Raad niet duidelijk [is] waar de verwerende partij de ‘feitelijke rooilijn’ precies situeert*”.

62 RvS 26 maart 2024, nr. 259.258.

63 Zie *infra*, randnr. 31 e.v.

64 RvVb 9 oktober 2025, nr. RvVb-A-2526-0097, Van den Bosch; RvVb 24 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0148, Fimmers e.a.; RvVb 12 januari 2023, nr. RvVb-A-2223-0389, Janssens e.a.; RvVb 12 januari 2023, nr. RvVb-A-2223-0390, vzw Natuurpunt.

65 RvVb 17 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0119, gemeente Schilde.

66 RvVb 24 april 2025, nr. RvVb-A-2425-0763, Ver Heyen e.a.; RvVb 13 maart 2025, nr. RvVb-A-2425-0608, Daenen en RvVb 6 juni 2024, nr. RvVb-A-2324-0798, Huyghebaert.

breedte van de weg hetzelfde blijft” en dat *“er niet [wordt] geraakt aan de rooilijn”*.⁶⁷ Dergelijke aanpassingen binnen de rooilijn moeten niet worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

24 Een collegebesluit dat een terraszone afbakent voor de horecazaken in de Overpoortstraat in Gent moest volgens de Raad van State niet ter goedkeuring worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Het besluit voorzag dat er binnen deze zones banken konden worden geplaatst. De rooilijnen van de Overpoortstraat bleven hierbij ongemoeid. Het enkele gegeven dat de door voertuigen te gebruiken ruimte feitelijk versmald werd, had volgens de Raad van State juridisch niet tot gevolg dat de breedte van de bedding van de Overpoortstraat aangepast werd. De terraszones en de daarin geplaatste banken bleven tot de vooraf bestaande bedding behoren. Uit deze vaststelling volgde dat het Terraszonesbesluit en het tijdelijke Inrichtingsbesluit geen wijzigingen van een gemeenteweg in de zin van het Gemeentewegendecreet waren.⁶⁸

Uit dit arrest kan worden afgeleid dat het begrip ‘aanpassing van de breedte van de bedding van een gemeenteweg’ betrekking heeft op handelingen die de breedte van de wegbedding fundamenteel en/of permanent wijzigen, en niet op een plaatselijke en/of wegneembare inname van de wegbedding door constructies. De wegbedding en de rooilijn blijven op die ma-

nier in essentie dezelfde, alleen wordt de wegbedding plaatselijk anders ingericht.

In die filosofie moet een (her)inrichting van de rijweg met bijvoorbeeld plaatselijke versmallingen met het oog op de verkeersveiligheid niet worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Verkeersremmende maatregelen behoren inderdaad tot de bevoegdheid van het college van burgemeester en schepenen in het kader van het beheer van de gemeentewegen⁶⁹ en niet tot de bevoegdheid van de gemeenteraad. De Raad van State oordeelt in dit licht dat de herinrichting van een rijweg met een uitgestulpte bushalte en een oversteekplaats met zebrapad geen wijziging van een gemeenteweg inhoudt, onder andere omdat *“geen der partijen [voor]houdt (...) dat er enige wijziging zou gebeuren aan de rooilijnen”* van de gemeenteweg in kwestie.⁷⁰

In lijn hiermee kan worden geargumenteed dat de aanleg van een plaatselijke uitwijkstrook of andere aanhorigheden bij een gemeenteweg ook geen aanpassing van de breedte van de bedding van een gemeenteweg inhouden, maar dat het gaat om een loutere uitrustingswerkzaamheid zonder ‘wijziging van een gemeenteweg’ in de zin van artikel 2, 12° van het Gemeentewegendecreet. Dergelijke handelingen zijn trouwens vaak vrijgesteld van de vergunningsplicht en vallen dus per definitie niet onder het toepassingsgebied van artikel 31 van het Omgevingsvergun-

ningsdecreet en artikel 12, § 2 van het Gemeentewegendecreet.⁷¹ Als dergelijke handelingen niet gekwalificeerd worden als ‘wijzigingen’ vallen ze evenmin onder de algemene regel van artikel 8 van het Gemeentewegendecreet, dat niemand een gemeenteweg kan aanleggen, wijzigen, verplaatsen of opheffen zonder voorafgaande goedkeuring van de gemeenteraad. Uiteraard zal wel toelating nodig zijn van het college van burgemeester en schepenen als wegbeheerder.

25 In andere rechtspraak benadrukt de Raad voor Vergunningsbetwistingen dat er voor uitrustingswerkzaamheden zoals de aanleg van een nieuwe koker en knijpoverlaat onder de rijbaan, de vernieuwing van een bestaande koker en kopmuren onder de rijbaan en het tijdelijk openbreken van de gemeentewegen geen voorafgaande gemeenteraadsbeslissing is vereist, nu de breedte van de bedding van de weg niet wordt gewijzigd. Hetzelfde geldt voor een in de aanvraag opgenomen wijziging van de afwateringsgrachten. De noodzaak van een voorafgaande beslissing van de gemeenteraad over de zaak der wegen volgt niet uit de weerslag van de aanvraag op de afwatering, maar uit een verbreding van de bedding van de weg.⁷² De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelt om die reden dat ook het louter schrappen van publieke parkeerplaatsen met als gevolg een breder wegdeel waarop kan worden ‘doorgereden’, geen ‘wijziging van een gemeenteweg’ is in de zin van artikel 2, 12° van het Gemeentewegendecreet. De publieke parkeerplaatsen zijn er immers op gericht om de normale doorgang van (gemotoriseerd) vervoer te verzekeren, zodat ze – net als het breder wegdeel – tot de bedding van de gemeenteweg behoren.⁷³

26 Daarnaast moet ook de loutere opname van een perceel in het openbaar domein niet worden voorgelegd aan de ge-

67 RvVb 8 mei 2025, nr. RvVb-A-2425-0781, Boon e.a.

68 RvS 20 september 2023, nr. 257.382.

69 Zie *infra*, randnr. 32.

70 RvS 23 mei 2023, nr. 256.573.

71 Art. 10, 1° Vrijstellingsbesluit 16 juli 2010 stelt vrij van vergunning *“1° de aanleg van verhardingen waarvan de totale bijkomende oppervlakte van de voorgenomen ruimtelijk samen horende handelingen 300 vierkante meter of minder bedraagt, met een reliëfwijziging van minder dan 50 cm;”*. Art. 10, 5° Vrijstellingsbesluit voorziet de volgende vrijstelling: *“5° gebruikelijke aanhorigheden;”*.

72 RvVb 19 mei 2022, nr. RvVb-A-2122-0775, Van Kerckhove.

73 RvVb 9 oktober 2025, nr. RvVb-A-2526-0097, Van Den Bosch.

meenteraad.⁷⁴ De grens van de openbare weg mag niet worden gelijkgesteld met de grens van het openbaar domein. Het gegeven dat de projectpercelen gedeeltelijk behoren tot het openbaar domein, maakt niet dat er een aanpassing is van de rooilijn.⁷⁵

27 De decreetgever doet er goed aan om de tekst van het begrip ‘wijziging van een gemeenteweg’ aan te passen en in overeenstemming te brengen met de bedoelingen zoals die tot uiting zijn gekomen in de memorie van toelichting en het verslag bij het Gemeentewegendecreet. Die bedoeling was om alle verfraaiings-, uitrustings- of herstelwerkzaamheden binnen de rooilijn te onttrekken aan de bevoegdheid van de gemeenteraad, dus ook bijvoorbeeld een verbreding van de wegbedding binnen de rooilijn.

In dit verband kan worden opgemerkt dat de tekst van het Gemeentewegendecreet zoals die nu is geformuleerd, grammaticaal niet klopt. De definitie van artikel 12, 2° van het Gemeentewegendecreet bepaalt dat een wijziging van een gemeenteweg betrekking heeft op de aanpassing van de breedte van de bedding van een gemeenteweg, “*met uitsluiting van verfraaiings-, uitrustings- of herstelwerk-*

zaamheden”. De woorden ‘*met uitsluiting van*’ impliceren dat de genoemde handelingen in het tweede zinsdeel in principe deel uitmaken van de handelingen bedoeld in het eerste zinsdeel, maar dat de decreetgever voor die handelingen een uitzondering wil maken.

De verbreding van een wegbedding kan niet worden gekwalificeerd als een verfraaiings- of herstelwerk. De verbreding van een wegbedding zou eventueel wel kunnen worden gekwalificeerd als een uitrustingswerk. Als dat zo is, dan is die handeling volgens artikel 12, 2° van het Gemeentewegendecreet onttrokken aan de bevoegdheid van de gemeenteraad als de rooilijn niet wordt aangepast, nu alle uitrustingswerkzaamheden zijn uitgesloten. Als de verbreding van de weg niet te kwalificeren is als een uitrustingswerk, dan klopt de zin grammaticaal niet. De decreetgever kan immers niet iets uitzonderen, als het er in de eerste plaats geen deel van uitmaakt.

Het is meer dan duidelijk dat de decreetgever een materiële vergissing heeft begaan door het gebruik van het woord ‘bedding’ en dat daar ‘rooilijn’ had moeten staan.

Men kan zich afvragen of in die omstandigheden de rechtspraak toch niet kan overgaan tot een teleologische interpretatie. Hoewel voldoende duidelijke wetteksten in principe geen interpretatie behoeven, is gezaghebbende rechtsleer het erover eens dat niet te snel mag worden geconcludeerd dat een wettekst niet voor interpretatie vatbaar is. Met toepassing van de methode van de letterlijke, taalkundige interpretatie slaagt de rechter er vaak niet in de ‘enige juiste’ betekenis van een wet vast te stellen. Het feit dat een letterlijke en een teleologische lezing van dezelfde wettekst elkaar radicaal tegenspreken, zou integendeel een indicatie moeten zijn van het feit dat de te interpreteren norm toch niet zo duidelijk is, wat vanuit het oogpunt van de rechtszoekende rampzalig is.⁷⁶ VAN GERVEN ging er dertig jaar geleden al van uit dat elke jurist sedert lang de noodzaak erkent van de historisch-systematische interpretatiemethode en de sociologisch-teleologische interpretatiemethode, omdat de exegetisch-grammaticale interpretatiemethode in de meeste gevallen ontoereikend is.⁷⁷

In dit geval kan een grammaticale lezing geen samenhangende betekenis worden gegeven, zodat een systematische en teleologische interpretatie in de gegeven omstandigheden verdedigbaar is.

De rechtspraak heeft zich overigens in schaarse arresten al soepeler opgesteld, door te oordelen dat de rooilijn niet werd verbreed, eerder dan strikt te kijken naar de wegbedding.⁷⁸

2. Tijdelijke wijzigingen

28 De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelt dat er ook voor de tijdelijke wijziging van een gemeenteweg een gemeenteraadsbeslissing nodig is.⁷⁹

74 RvVb 10 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0110, Laruelle.

75 RvVb 5 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0260, Patrilam.

76 VERRIJDT W., ‘De interpretatieve wet: retroactiviteit en rechtszekerheid’, *TBP* 2007, 266-267, nr. 12.

77 VAN GERVEN W., ‘Creatieve rechtspraak?’, *RW* 1997-1998, 212 en VAN GERVEN W. en LIERMAN S., *Algemeen Deel. Veertig jaar later*, Kluwer, 2010, 227, waarin wordt vastgesteld dat in de rechtspraak een algemene verschuiving is waar te nemen van interpretaties waarbij slechts de taalkundige betekenis van een wettekst wordt gekeken, naar methoden waarbij minder gewicht wordt gegeven aan tekstargumenten en meer aan argumenten die betrekking hebben op de strekking van de wet en de onderliggende beginselen.

78 Zie *supra*, randnr. 23.

79 RvVb 12 mei 2022, nr. RvVb-A-2122-0744, Tulkens e.a. en RvVb 22 september 2022, nr. RvVb-A-2223-0053, Mestdagh e.a. Deze rechtspraak is in de rechtsleer kritisch onthaald: DE BRUYCKER L., ‘Gemeentewegen als nieuwe hindernis in het omgevingsvergunningproces voor windturbines. Which road to take?’, *MER* 2023/2, 97-107 en SMEETS Y., ‘Over cumulatieve effecten van windturbines en onverwachte administratieve hindernissen op (de) (gemeente)weg naar de werfzone’, *STORM* 2022/2, bijdrage 16.

Die rechtspraak is vooral relevant voor infrastructuurwerken of grootschalige windturbines. Tijdelijke verhardingen van onverharde gedeeltes of het tijdelijk gebruik van rijplaten zijn bijvoorbeeld noodzakelijk voor de plaatsing van de windturbines, nu ze de toegankelijkheid van de werf verzekeren voor het uitzonderlijk vervoer dat instaat voor het transport van de windturbineonderdelen.

29 Belangrijk is dat enkel de (tijdelijke) aanpassing van de breedte van de bedding tot de wijziging van een gemeenteweg kan leiden.

Om die reden oordeelt de rechtspraak dat aanpassingen binnen de breedte van de bedding geen voorafgaande gemeenteraadsbeslissing vereisen, wat betekent dat onder andere het louter tijdelijk plaatsen van rijplaten op een bestaande gemeenteweg⁸⁰ of vrijgestelde werken binnen de breedte van de bedding⁸¹ niet leiden tot

een wijziging van de gemeenteweg in kwestie.

De rechtspraak oordeelt daarnaast dat ook het louter aansluiten van tijdelijke en permanente toegangswegen op een bestaande gemeenteweg niet zorgt voor een wijziging van een gemeenteweg, nu dit niet leidt tot een aanpassing van de breedte van de bedding.⁸² Dat er hiervoor permanent een gedeelte van een berm verdwijnt, betekent volgens de Raad voor Vergunningsbetwistingen niet dat er een wijziging (van de bedding) van een gemeenteweg plaatsvindt.⁸³

C. De inhoud van een gemeenteraadsbeslissing

1. Ligging, breedte en uitrusting van de gemeenteweg

30 Artikel 31, § 1, tweede lid van het Omgevingsvergunningsdecreet bepaalt het materiële toepassingsgebied van de

bevoegdheid van de gemeenteraad als volgt: *“De gemeenteraad spreekt zich uit over de ligging, de breedte en de uitrusting van de gemeenteweg, en over de eventuele opname in het openbaar domein. Hierbij wordt rekening gehouden met de doelstellingen en principes, vermeld in artikel 3 en 4 van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen, en in voorkomend geval met het gemeentelijk beleidskader en afwegingskader, vermeld in artikel 6 van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen. De gemeenteraad kan daarbij voorwaarden opleggen en lasten verbinden, die de bevoegde overheid in de eventuele vergunning opneemt.”*

31 De parlementaire voorbereiding legt uit dat de bevoegdheid van de gemeenteraad zich niet beperkt tot het eigenlijke wegtracé, de rijweg of de wegbedding, maar dat die onder andere ook gaat over de wegruiming en de nutsleidingen, de aanleg van trottoirs en wegboorden, publieke parkeerplaatsen, riolering en de waterhuishouding op het openbaar domein.⁸⁴

Onder de zgn. ‘de zaak van de wegen’ wordt volgens rechtspraak begrepen het bepalen van het tracé van de wegen alsook de uitrusting ervan, zoals de wegverharding en bestrating, de wegruiming en de nutsleidingen, de aanleg van stoepen en wegboorden, aanplanting, de inrichting van de (eventuele) parkeerplaatsen, gratis grondafstand, en de weerslag op de mobiliteit, afwatering, waterzuivering, afvalophaling en noodzakelijke uitbreiding van maatschappelijke infrastructuur, zonder dat dit betekent dat de gemeenteraad zich ook kan uitspreken over de goede ruimtelijke ordening.⁸⁵ Verder zal blijken dat de rechtspraak, en dan vooral de Raad van State, de bevoegdheid van de gemeenteraad meer en meer lijkt uit te breiden tot aspecten die duidelijk behoren tot de beoordeling van de goede ruimtelijke or-

80 RvVb 24 april 2025, nr. RvVb-A-2425-0757, stad Lokeren en RvVb 8 juni 2023, nr. RvVb-A-2223-0942, Tulkens e.a.

81 RvVb 23 april 2023, nr. RvVb-A-2223-0783, Pauly.

82 RvVb 13 maart 2025 nr. RvVb-A-2425-0608, Daenen; RvVb 24 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0148, Fimmers e.a.; RvVb 6 juni 2024, nr. RvVb-A-2324-0798, Huyghebaert en RvVb 24 april 2024, nr. RvVb-A-2425-0763, Ver Heyen e.a.

83 RvVb 24 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0148, Fimmers e.a. en RvVb 24 april 2025, nr. RvVb-A-2425-0757, stad Lokeren.

84 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 43-45. Ook in het kader van de vroegere zaak der wegen was de gemeenteraad bevoegd voor het tracé van de gemeenteweg, maar ook voor de uitrusting ervan (bv. RvS 16 september 2011, nr. 215.175, Van Schoubroeck; RvS 8 november 2012, nr. 221.302). Zie voor een aantal toepassingen in de vroegere rechtspraak DEFOORT P.-J., ‘De bevoegdheid van de gemeenteraad over de zaak der wegen ... Welke bevoegdheid?’, *TROS* 2015, afl. 80, 317-318, nr. 51-52.

85 RvVb 1 juni 2023, nr. RvVb-A-2223-0920, Declercq en RvVb 25 maart 2021, nr. RvVb-A-2021-0780, Huyghe e.a. Zie ook RvVb 13 juli 2023, nr. RvVb-A-2223-0164, Lecerf, waarin de Raad voor Vergunningsbetwistingen bevestigt dat een gemeenteweg niet alleen bestaat uit de rijweg, maar dat de gemeenteweg zich ook uitstrekt tot alle aanhorigheden die hiermee in verband gebracht kunnen worden, zoals parkeervakken en langsliggende groenvoorziening. Dat de groenvoorziening tot de bevoegdheid van de gemeenteraad behoort is evenwel betwistbaar, nu het aanbrengen van beplantingen tot het beheer van de gemeenteweg behoort en dus een bevoegdheid is van het college van burgemeester en schepenen.

dening en/of het beheer van een gemeenteweg.⁸⁶

32 Tot het *beheer* van een gemeenteweg behoren volgens de memorie van toelichting bij het Gemeentewegendecreet zowel het onderhoud, de vrijwaring van de toegankelijkheid als de verbetering van de gemeentewegen. Dat houdt dus niet-limitatief volgende zaken in:

- de verharding van de wegen en de wijziging of het herstel ervan, met het oog op de verkeersveiligheid en de toegankelijkheid;
- het aanbrengen van openbare verlichting en nutsleidingen, met inbegrip van maatregelen voor een adequate waterhuishouding;
- het aanbrengen van de beplantingen langs de weg, alsook van verkeersstekens en verkeersremmende maatregelen;
- de nodige maatregelen tot heropening en herwaardering van in onbruik geraakte gemeentewegen.⁸⁷

Het *beheer* van een gemeenteweg behoort tot de bevoegdheid van het college van burgemeester en schepenen en niet tot de bevoegdheid van de gemeenteraad. Het is bijgevolg belangrijk om in te schatten welke elementen tot de bevoegdheid van de gemeenteraad over de zaak der wegen behoren en welke zaken weliswaar materieel deel uitmaken van een gemeenteweg, maar tot de beheersbevoegdheden van het college van burgemeester en schepenen behoren (bv. het aanbrengen van beplantingen, verkeersstekens en verkeersremmende maatregelen). Dit heeft ook een weerslag op de verplichting van de gemeenteraad tot het behandelen van de bezwaren. De gemeenteraad moet enkel de bezwaren behandelen die tot zijn eigen bevoegdheid behoren en geen bezwaren die betrekking hebben op inrichtingsmaatregelen die tot het beheer van de gemeenteweg behoren.

33 Nieuw in vergelijking met de situatie van voor het Gemeentewegendecreet is dat de gemeenteraad nu uitdrukkelijk de mogelijkheid krijgt om bij zijn beslissing voorwaarden op te leggen en lasten te verbinden, die de bevoegde overheid in de eventuele vergunning moet opnemen.⁸⁸

Een aanvrager kan zijn plannen aanpassen om de omgevingsvergunningsaanvraag te conformeren aan de voorwaarden uit de gemeenteraadsbeslissing, bijvoorbeeld als een voorwaarde van de gemeenteraad oplegt dat de parkeerplaatsen anders moeten worden uitgevoerd en dat het voetpad moest worden verplaatst. In dit geval is een nieuwe beslissing van de gemeenteraad niet aan de orde, nu door de wijzigingen zowel de grenslijn van het openbaar domein en het rooilijnplan ongewijzigd blijven.⁸⁹

Anders is het wanneer een aanvrager naar aanleiding van het verslag van de provinciaal omgevingsambtenaar op eigen initiatief nog een aantal wijzigingen doorvoert, die onder andere betrekking hebben op het op een andere plaats voorzien van de aantakking van de wegenis op de bestaande gemeenteweg, het smaler maken van voormelde wegenis en het verschuiven van het tracé ervan. De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelt in dat geval terecht dat de planwijzigingen gepaard moeten gaan met een nieuwe gemeenteraadsbeslissing.⁹⁰

34 De bevoegdheid van de gemeenteraad om op grond van artikel 31, tweede lid van het Gemeentewegendecreet te beslissen over de eventuele opname in het openbaar domein, geldt niet als het gaat om een grondafstand die past in een al bestaand rooilijnplan, en niet in een wijziging van de wegenis. Dit was bijvoorbeeld het geval als in het aanvraagdossier en in de bestreden beslissing er geen sprake is van wegeniswerken, maar enkel van een vergunning voor de bouw van woningen. Het feit dat hierbij wordt voorzien in een kosteloze grondafstand maakt nog niet dat er sprake is van wegeniswerken en dat er dus een beslissing van de gemeenteraad over de wegenis vereist is. De gratis grondafstand wijzigt enkel het eigendomsrechtelijk statuut van het overgedragen/over te dragen perceelsdeel. Uit artikel 41, tweede lid, 12° van het Decreet Lokaal Bestuur blijkt enkel dat het definitief aanvaarden van schenkingen een exclusieve bevoegdheid van de gemeenteraad is, die niet aan het college van burgemeester en schepenen kan worden toevertrouwd. Dit houdt echter niet de verplichting in dat de gemeenteraad *voorafgaand* aan de vergunningsbeslissing over de aanvaarding van de grondafstand moet oordelen.⁹¹

86 Zie *infra*, randnrs. 35 e.v.

87 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 15.

88 Art. 31, tweede lid Omgevingsvergunningsdecreet. Zie hierover DEFOORT P.-J., 'Nieuwe procedure en beroepsmogelijkheden voor de zaak der wegen bij een vergunningsaanvraag bekeken in het licht van het Gemeentewegendecreet en artikel 6 EVRM', *TROS* 2019, 137, 19.

89 RvVb 24 juli 2025, nr. RvVb-A-2425-1050, Samijn.

90 RvVb 5 juli 2025, nr. RvVb-A-2425-0840, Vermeiren.

91 RvVb 1 juli 2021, nr. RvVb/A/2021/1172, Goedtkindt. Zie in dezelfde zin RvVb 4 september 2018, nr. A/1819/0007, stad Sint-Niklaas, noot SEBREGHTS F. en WILDEMEERSCH V., 'Vergunningsvoor-

2. Toets aan de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet

35 Bij een beslissing over de zaak der wegen moet de gemeenteraad overeenkomstig artikel 31, § 1, tweede lid van het Omgevingsvergunningsdecreet en artikel 10 van het Gemeentewegendecreet “*rekening houden met*” de doelstellingen en principes, zoals vermeld in de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet.⁹²

De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelt dat de gemeenteraad niet expliciet alle doelstellingen en principes van de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet moet overlopen. Uit artikel 10 van het Gemeentewegendecreet volgt immers dat uit de gemeenteraadsbeslissing (enkel) moet blijken dat “*rekening is gehouden met*” voormelde doelstellingen en principes.⁹³ De gemeenteraad kan zijn beslissing motiveren door te verwijzen naar een nota, op voorwaarde dat die nota bij zijn beslissing is gevoegd en op zijn beurt afdoende gemotiveerd is.⁹⁴

Hoewel de verplichting voor de gemeenteraad om “*rekening te houden met*” de doelstellingen van de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet wijst op een

zekere motiveringsplicht, moet worden opgemerkt dat dit geen formele motiveringsplicht inhoudt. De beslissing over de zaak van de wegen wordt beschouwd als reglementair van aard, wat betekent dat er slechts een materiële motiveringsplicht geldt. De materiële motiveringsplicht houdt in dat het bestreden besluit moet worden gedragen door rechtens verantwoorde motieven die kunnen blijken, hetzij uit de beslissing zelf, hetzij uit de stukken van het dossier.⁹⁵ Dat betekent dat overwegingen die rekening houden met de doelstellingen van de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet niet enkel in het gemeenteraadsbesluit zelf hoeven te staan, maar ook kunnen blijken uit andere stukken van het administratieve dossier.

36 Artikel 3 van het Gemeentewegendecreet bepaalt dat de gemeente een geïntegreerd beleid moet voeren dat onder meer is gericht op de uitbouw van een veilig wegennet op lokaal niveau en de herwaardering en bescherming van een fijnmazig netwerk van trage wegen, zowel op recreatief als functioneel vlak.

Dat “*fijnmazig netwerk van trage wegen*” kan er volgens de Raad van State onder meer toe strekken om voor voetgangers

en fietsers toegankelijke openingen te creëren doorheen de bouwblokken zodat de trage weggebruikers geen omweg moeten maken.⁹⁶

37 Artikel 4 van het Gemeentewegendecreet bepaalt dat de gemeenteraad minimaal rekening moet houden met volgende principes.

- De wijzigingen van het gemeentelijk wegennet moeten steeds ten dienste staan van het algemeen belang (art. 4, 1° Gemeentewegendecreet).

De Raad van State oordeelde in dat verband dat het ontsluiten van een hondenclubterrein ter realisatie van de in het gewestplan voorziene woonbestemming een rechtmatig doel is voor een rooilijnenplan. Dit doel wordt niet onrechtmatig door het enkele feit dat de verwerende partij zou weten dat de eigenaars van het hondenclubterrein bereid zijn tot het aanleggen van de parallelle rijbaan op hun kosten en tot een gratis grondafstand van het deel van hun terrein dat binnen de nieuwe rooilijnen zal liggen.⁹⁷ Dit arrest sluit aan bij rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, die stelt dat ook private belangen kunnen worden meegenomen in de belangenafweging, zoals ook blijkt uit het gebruik van het woord ‘minimaal’ in artikel 4 van het Gemeentewegendecreet.⁹⁸

- De wijziging, verplaatsing of afschaffing van een gemeenteweg is een uitzonderingsmaatregel die afdoende moet worden gemotiveerd (art. 4, 2° Gemeentewegendecreet).

- Bij de beoordeling moet de gemeenteraad de verkeersveiligheid

waarde kosteloze grondafstand mogelijk zonder voorafgaande tussenkomst gemeenteraad, *STORM* 2019/2, bijdrage 18 en RvVb 5 december 2017, nr. RvVb/A/1718/0315, De Ryck. Dit laatste arrest werd vernietigd in cassatie, doch het cassatiearrest heeft geen betrekking op het middel waarin de kosteloze grondoverdracht aan bod kwam (zie RvS 6 december 2018, nr. 243.129) en STRUBBE M., ‘Kosteloze grondafstand als last bij de vergunningverlening’, *STORM* 2021/4, bijdrage 8.

92 Zie ook expliciet RvVb 4 augustus 2022, nr. RvVb-A-2122-1031, Van Hove.

93 RvVb 23 september 2021, nr. RvVb-A-2122-0067, Janssens e.a.

94 RvVb 25 maart 2021, nr. RvVb/A/2021/0795, Deros.

95 Zie bv. over RUP's: RvS 31 januari 2025, nr. 262.198; RvS 24 januari 2025, nr. 262.111; RvS 25 oktober 2024, nr. 261.217; RvS 23 februari 2024, nr. 258.905; RvS 1 december 2023, nr. 258.088; RvS 13 oktober 2023, nr. 257.633; RvS 7 maart 2023, nr. 255.967; RvS 17 januari 2023, nr. 255.505 en RvS 21 oktober 2022, nr. 254.844.

96 RvS 24 september 2024, nr. 260.749.

97 RvS 10 maart 2022, nr. 253.182, Braem.

98 GwH 7 oktober 2021, nr. 130/2021.

en de ontsluiting van aangrenzende percelen steeds in acht worden genomen (art. 4, 3° Gemeentewegendecreet). Om die reden stelt de memorie van toelichting dat “gevaarlijke hoeken of hellingen moeten worden vermeden”.⁹⁹

Als de verzoekende partij in kwestie zelf heeft benadrukt dat het betrokken wegsegment op vandaag “zeer verkeersveilig” is, moet de gemeenteraad volgens de Raad van State alvast niet nader ingaan op de verkeersveiligheid van de aantakkingen als de bestaande rooilijnen behouden worden.¹⁰⁰

- De wijzigingen aan het wegnennet moeten zo nodig worden beoordeeld in een gemeentegrensoverschrijdend perspectief (art. 4, 4° Gemeentewegendecreet). Zo moeten gemeentewegen die deel uitmaken van een bestaand of potentieel wandel- of fietsknooppuntennetwerk, maximaal worden behouden.¹⁰¹
- De gemeenteraad moet bij de afweging voor wijzigingen aan het wegnennet rekening houden met de actuele functie van de gemeenteweg, zonder daarbij de behoeften

van de toekomstige generaties in het gedrang te brengen en moeten de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten gelijktijdig aan mekaar worden afgenomen (art. 4, 5° Gemeentewegendecreet).

De parlementaire voorbereiding stelt dat er goed nagedacht en verantwoord moet worden wanneer gemeentewegen opgeheven of verplaatst worden. In dat verband geniet een verplaatsing de voorkeur boven de loutere opheffing, nu “in eerste instantie nagegaan [moet] worden welke alternatieve verbindingen er bestaan of mogelijk zijn”. De decreetgever stelt met toepassing van de principes van de Ladder van Lansink (behoud – verplaatsing – opheffing) dat een opheffing alleen mogelijk is als een nuttige verplaatsing is uitgesloten.¹⁰²

Artikel 6, § 1 van het Gemeentewegendecreet bepaalt ten slotte dat de gemeenten voormelde doelstellingen en principes in een gemeentelijk beleidskader kunnen verfijnen, concretiseren en aanvullen. De gemeente kan ter uitvoering van voormeld beleidskader overeenkomstig artikel 7, § 1 van het Gemeentewegendecreet een actieplan maken dat een operationalisering vormt van de beleidskeuzes aan de hand van concrete acties voor het

geheel of een deel van de gemeente of het wegnennet.¹⁰³ De gemeente is daartoe evenwel niet verplicht, nu uit geen enkele rechtsregel volgt dat de gemeenten het geïntegreerd beleid waarvan sprake is in artikel 3 van het Gemeentewegendecreet slechts zouden kunnen uitvoeren door middel van voormelde instrumenten.¹⁰⁴

38 Een middel over de motivering van een gemeenteraadsbeslissing mag niet beperkt zijn tot loutere opportuniteitskritiek.

Om die reden stelde de Raad van State al dat een argumentatie die erop neerkomt dat de aanleg van een wegnis overbodig is, onontvankelijke opportuniteitskritiek betreft.¹⁰⁵ Dat de nieuwe – verbrede – rooilijnen zouden leiden tot een vermindering van parkeerplaatsen, tot foutparkeren en tot negatieve effecten voor de handelsactiviteiten, is eveneens onontvankelijke opportuniteitskritiek.¹⁰⁶ Dezelfde bevinding geldt voor de bewering dat er geen concrete en correcte belangenafweging is gemaakt, als de motieven uit de bestreden beslissing om de juridische toestand te conformeren met de feitelijke toestand niet bij deze bewering worden betrokken.¹⁰⁷ Voor zover het bezwaar een eigen (niet onderbouwd) gevoel betreft of naast de kwestie is, stelt de Raad voor Vergunningsbetwistingen dat de gemeenteraad hierop niet moet ingaan.¹⁰⁸

3. Onduidelijke grens met de bevoegdheid voor de beoordeling van de vergunningsaanvraag

39 Belangrijk is dat de parlementaire voorbereiding bij het Gemeentewegendecreet benadrukt dat de gemeenteraad niet bevoegd is voor de beoordeling van de vergunningsaanvraag zelf, noch voor de beoordeling van de criteria van de goede ruimtelijke ordening:

99 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 17.

100 RvS 31 januari 2025, nr. 262.197.

101 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 17.

102 *Ibid.*

103 *Ibid.*, 9.

104 RvS 30 juni 2025, nr. 263.843.

105 RvS 31 januari 2025, nr. 262.197 en RvS 10 maart 2022, nr. 253.182.

106 RvS 31 januari 2025, nr. 262.197.

107 RvS 25 april 2024, nr. 259.645.

108 RvVb 28 november 2024, RvVb-A-2425-0242, Dimitrov.

“In het arrest-Extensa (nr. 189.415 van 12 januari 2009) wees de Raad van State ook al op het gegeven dat de gemeenteraad niet kan beslissen over de vergunningsaanvraag zelf. De argumenten van de gemeenteraad moeten worden betrokken op de wegenis (lees: op de inpasbaarheid van de wegenis in een goed uitgebouwd, verantwoord, veilig en duurzaam gemeentelijk wegennet) en niet op de vergunningsaanvraag. De gemeenteraad kan de overeenstemming van de vergunningsaanvraag met de beoordelingselementen, vermeld in artikel 4.3.1 van de VCRO, dus niet beoordelen.

(...)

In het arrest-D’Herde (nr. 234.080 van 8 maart 2016) heeft de Raad van State bevestigd dat de gemeenteraad zich mag uitspreken over het effect van de voorgestelde ‘wegenis’ (niet: van het voorgestelde project c.q. de

*voorgestelde verkaveling) op de mobiliteit, de verkeersafwikkeling en de verkeersveiligheid.”*¹⁰⁹

De bevoegdheid van de gemeenteraad moet worden onderscheiden van de bevoegdheid van de vergunningverlenende overheid om de omgevingsvergunningsaanvraag te beoordelen.¹¹⁰ De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelt om die reden dat de gemeenteraad pas aanzet is wanneer de vergunningverlenende overheid van oordeel is dat de vergunning wat hem betreft kan worden verleend,¹¹¹ al betekent dit niet dat de gemeenteraad de vergunningverlenende overheid blind moet volgen. De gemeenteraad beschikt nog steeds over een autonome bevoegdheid over de zaak der wegen.¹¹²

48 In de praktijk is de grens tussen de beoordeling van de zaak der wegen en de vergunningsaanvraag evenwel niet duidelijke.

lijk.¹¹³ Nochtans is duidelijkheid hierover cruciaal, nu die grens de bevoegdheid van de vergunningverlenende overheid en van de gemeenteraad afbakent en nu bevoegdheid een zaak van openbare orde is.

De gemeenteraad moet de zaak der wegen aan de hand van de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet beoordelen, terwijl de vergunningverlenende overheid de aanvraag toetst aan de criteria voor de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening zoals bepaald in artikel 4.3.1, § 2 VCRO.

Belangrijk is dat de bevoegdheid van de gemeenteraad een uitzondering vormt op de algemene bevoegdheid van de vergunningverlenende overheid voor de beoordeling van een vergunningsaanvraag. Uitzonderingen moeten restrictief worden geïnterpreteerd. Dat principe werd al lang geleden expliciet bevestigd in het arrest-Braun de ter Meeren van 14 november 1966.¹¹⁴ In voormeld arrest vernietigde de Raad van State een gemeentelijk reglement betreffende grondafstanden ten voordele van de gemeente in private verkavelingen. De Raad van State oordeelde dat de vergunningverlening een exclusieve bevoegdheid is van de vergunningverlenende overheid en dat de gemeenteraad niet bij wijze van een algemeen reglement voorwaarden over wegenisaanleg kon vastleggen waaraan elke verkaveling moet voldoen.¹¹⁵ De gemeenteraad kon zich enkel in het kader van individuele vergunningsaanvragen uitspreken over het tracé en de uitrusting van die straat en het college van burgemeester en schepenen kon enkel op die punten worden gebonden door de gemeenteraad. Uit dit arrest blijkt het principe dat het vergunningverlenend bestuur (het college van burgemeester en schepenen, de deputatie of de minister) de volheid van bevoegdheid heeft voor de beoordeling van de vergunningsaanvraag. De Raad van State

109 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 43.

110 De RvVb oordeelde eerder dat de gemeenteraad de impact van de aanleg van een nieuwe gemeenteweg op de erfgoed- en natuurwaarde van een natuurlijk ingericht gebied niet moest onderzoeken, nu de beoordeling van die aspecten behoort tot de bevoegdheid van de vergunningverlenende overheid (RvVb 4 augustus 2022, nr. RvVb-A-2122-1031, Van Hove).

111 RvVb 25 maart 2021, nr. RvVb-A-2021-0795, Derous.

112 RvVb 2 maart 2023, nr. RvVb-A-2223-0614, Berix.

113 Over de vage – o.i. onbepaalde – grens tussen de beoordeling van de zaak der wegen en de goede ruimtelijke ordening, zie DEFOORT P.-J., ‘De bevoegdheid van de gemeenteraad over de zaak der wegen ... Welke bevoegdheid?’, TROS 2015, afl. 80 320-322, nrs. 59-60; DEFOORT P.-J., ‘Nieuwe procedure en beroepsmogelijkheden voor de zaak der wegen bij een vergunningsaanvraag bekeken in het licht van het Gemeentewegendecreet en artikel 6 EVRM’, TROS 2019, afl. 94, 136-137, nr. 18; DE STAERCKE J., ‘Wegenisaanleg: de ‘zaak der wegen’ in GHYSELS J. en TOURY J. (eds.), *Verkavelen in Vlaanderen*, Intersentia, 2018, 448-455; SEBREGHTS F. en GEENS J., ‘De wraak van de wegen? Stuiten op de grens tussen wegenrecht en ruimtelijke ordening’ in GOOSSENS B., LOIX Y. en SEBREGHTS F. (eds.), *Tussen algemeen belang en toegewijde zorg. Liber Amicorum Hugo Sebreghts*, Intersentia, 2014, 320-321.

114 RvS 14 november 1966, nr. 12.061, Braun de ter Meeren.

115 De gemeenteraad kan intussen wel stedenbouwkundige voorschriften over de aanleg van gemeentewegen vaststellen in een stedenbouwkundige verordening om te zorgen voor “de instandhouding, de gezondheid, de veiligheid, de bruikbaarheid en de schoonheid van de wegen, de toegangen en de omgeving ervan, evenals het ruimtelijk waarborgen van een adequate mobiliteit” (art. 2.3.1, § 1, eerste lid, 3° VCRO). Het komt vervolgens de vergunningverlenende overheid toe om een vergunningsaanvraag af te toetsen aan dergelijke stedenbouwkundige voorschriften.

steunde zich hiervoor op het verslag van de Verenigde Senaatscommissies bij de totstandkoming van de Stedenbouwwet dat volgens het arrest *“uitgaat van de regel dat het college principieel bevoegd is voor al wat betreft het verlenen van de verkavelingsvergunning en het vaststellen van de voorwaarden waaronder deze kan worden verleend; dat de commissies van die regel slechts zijn afgeweken om niet te raken aan de bevoegdheid van de gemeenteraad met betrekking tot het tracé van de wegen en de uitrusting ervan, bevoegdheid hem toegekend door de Gemeentewet”*.

Aan dit aloude principe is sindsdien niets gewijzigd, ook niet door het Gemeentewegendecreet. De gemeenteraad mag bij de uitoefening van zijn bevoegdheid over de zaak der wegen bij een vergunningsaanvraag niet de bevoegdheid van de vergunningverlenende overheid over de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening betreden, laat staan uithollen. De bevoegdheid van de gemeenteraad is restrictief te interpreteren.

41 De rechtspraak leidt uit de doelstellingenartikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet evenwel een steeds bredere bevoegdheid af voor de gemeenteraad, in die mate dat er een grote overlap – of bevoegdheidsconflict – dreigt tussen de bevoegdheid van de gemeenteraad en de bevoegdheid van de vergunningverlenende overheid.

De rechtspraak oordeelt dat de bevoegdheid van de gemeenteraad voor de zaak der wegen zich niet louter uitstrekt tot de beoordeling van de technische aspecten van de in de vergunningsaanvraag voorgestelde openbare weg. Die bevoegdheid omvat ook het innemen van een standpunt over de noodzaak van een weg en de wenselijkheid van een bepaald tracé en een bepaalde breedte. Het besluit van de gemeenteraad moet volgens voormelde rechtspraak steunen op motieven van algemeen belang, die meer bepaald verband houden met een uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening doorzicht wegnen.¹¹⁶

Er kunnen vragen worden gesteld bij de standaardoverweging van de rechtspraak die stelt dat de gemeenteraad de zaak der wegen moet beoordelen *“uit het oogpunt van de goede ruimtelijke ordening”*. De parlementaire voorbereiding heeft uitdrukkelijk bevestigd dat de bevoegdheid van de gemeenteraad net géén betrekking kan hebben op de goede ruimtelijke ordening, hierbij verwijzend naar eerdere rechtspraak van de Raad van State. Die rechtspraak gaf uitdrukkelijk aan dat een toets aan de criteria van de goede ruimtelijke ordening, zoals omschreven in artikel 4.3.1 VCRO, níet tot de bevoegdheid van de gemeenteraad behoort.¹¹⁷

Desondanks gaat de Raad van State steeds verder in de beoordelingsbevoegdheid en -plicht van de gemeenteraad. Zo oordeel-

de de Raad van State dat bij de goedkeuring van een nieuwe weg en de vaststelling van het tracé ervan de beslissende overheid zich er niet toe mag beperken om deze nieuwe weg op zichzelf in aanmerking te nemen, zonder rekening te houden met de toekomstige effecten op de bestaande wegen waarop de nieuwe weg aansluit. Een toets aan de doelstellingen van artikel 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet impliceert volgens het arrest onder meer dat de gemeenteraad de gepaste aandacht dient te besteden aan de gevolgen voor de verkeersveiligheid op de bestaande wegen. Ook in dit arrest stelt de Raad dat de gemeenteraad dient na te gaan of de nieuwe weg past *“in een uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening doordacht wegnen”*.¹¹⁸

In een andere zaak gaf de Raad van State aan dat de *“waterhuishouding op het openbaar domein”* volgens de parlementaire voorbereiding tot de beoordelingsbevoegdheid van de gemeenteraad behoort, waardoor de waterhuishouding op het openbaar domein niet los kon worden gezien van de bouwzones van het verkavelingsproject in kwestie. De bezwarenbehandeling moest bij de beoordeling van de waterhuishouding op het openbaar domein ook rekening houden met het afstromende water door de verharding in de bouwzones. De Raad van State stelde immers dat de waterproblematiek op het betrokken terrein één geheel vormde, dat niet kon worden gecompartmenteerd in enerzijds het openbaar domein en anderzijds de bouwzones.¹¹⁹

42 Een heikel punt is de vraag in welke mate de gemeenteraadsbeslissing moet ingaan op het aspect van de mobiliteit. Dit element behoort volgens artikel 4.3.1, § 2, eerste lid, 1° VCRO uitdrukkelijk tot de beoordelingscriteria van de goede ruimtelijke ordening en dus tot de be-

116 RvS 27 juni 2025, nr. 263.797; RvVb 6 februari 2025, nr. RvVb-A-2425-0482, Plasschaert Invest nv; RvS 17 januari 2023, nr. 255.502 en RvS 16 september 2022, nr. 254.522.

117 Zie de hoger geciteerde MvT die uitdrukkelijk stelt dat *“de gemeenteraad de overeenstemming van de vergunningsaanvraag met de beoordelingselementen, vermeld in artikel 4.3.1 van de VCRO, dus niet kan beoordelen”* (MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 49).

118 RvS 12 september 2025, nr. 264.152 en RvS 27 juni 2025, nr. 263.797.

119 RvS 3 april 2024, nr. 259.384, met verwijzing naar MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 45.

voegdheid van de vergunningverlenende overheid.

De Raad van State is van oordeel dat de gemeenteraad de gepaste aandacht dient te besteden aan de gevolgen inzake verkeersbelasting op de bestaande wegen. De gemeenteraad moet daarbij een concrete inschatting maken over de toekomstige verkeersbelasting op de aanpalende straat, uitgaande van het worstcasescenario bij de maximale invulling van de “bouwvelden” van een vergunningsaanvraag.¹²⁰ In een ander arrest oordeelde de Raad van State over een wegenis binnen een verkaveling voor negentien woongelegenheden dat er geen abstractie kon worden gemaakt van het concrete project dat door de goedkeuring van de aangevraagde wegenis werd beoogd, zodat de minister onterecht geen rekening hield met de mobiliteitseffecten van de verkaveling in kaart bracht.¹²¹

Deze rechtspraak is moeilijk verzoenbaar met de parlementaire voorbereiding en met de vroegere rechtspraak van de Raad van State die heel duidelijk stelden dat de gemeenteraad enkel bevoegd is om zich uit te spreken over het effect van de voorgestelde ‘wegenis’ op de mobiliteit, maar níét over het effect van het voorgestelde project (*c.q.* de voorgestelde verkaveling) op de mobiliteit.¹²² De Raad van State keert hier het zwaartepunt van de bevoegdheidsverdeling tussen de gemeenteraad en de vergunningverlenende

overheid om. Dit strookt niet met het uitzonderingskarakter van de bevoegdheid van de gemeenteraad en dus het restrictief te interpreteren toepassingsgebied ervan. De rechtspraak is ook moeilijk verzoenbaar met de marginale toetsingsbevoegdheid en met de terughoudendheid die van een bestuursrechter mag worden verwacht.

De Raad van State was milder in een geval waarbij het ging om een rooilijnenplan van een gemeenteweg die aantakte op een andere weg. De Raad oordeelde dat de gemeenteraad niet moest ingaan op de verkeersveiligheid, nu ter hoogte van die aantakking de bestaande rooilijnen worden behouden en nu niet werd betwist dat het betrokken wegsegment in de huidige situatie zeer verkeersveilig is.¹²³

43 De Raad van State gaat in procedures na of er in de bezwarenbehandeling voldoende rekening is gehouden met de bezorgdheden van de verzoekende partij(en) over voormelde doelstellingen en principes.

Zo oordeelde de Raad van State in een wegenisdossier over de aanleg van een fietsostrade dat de minister wel degelijk voldoende inging op de kritiek dat de wegenis afweek van de richtlijnen zoals vermeld in het Fietsvademecum. De minister wees immers op de beschikbare ruimte en de bescherming van de belangen en eigendomsrechten van aanpalende eigenaars. Daarnaast was deze afwijking

noodzakelijk om de bestaande parkeerplaatsen te behouden en op die manier te vermijden dat voertuigen op de rijbaan zouden stilstaan, wat de verkeersveiligheid op de betrokken fietsostrade in het gedrang zou brengen. De Raad van State oordeelde dat het ministerieel besluit de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet niet schond.¹²⁴

Bij de bezwarenbehandeling speelt evenzeer het probleem over de onduidelijke afbakening van de bevoegdheid van de gemeenteraad over de zaak der wegen in het licht van de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet enerzijds, en bezwaren over de goede ruimtelijke ordening van de vergunningsaanvraag anderzijds. De gemeenteraad kan en mag uiteraard enkel de bezwaren behandelen die zijn gesteund op de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet en mag niet het bevoegdheidssterrein van de vergunningverlenende overheid betreden.¹²⁵

De Raad van State gaat in dit verband bij momenten wel heel erg ver. Over een middel dat betrekking heeft op de beoordeling van een bezwaar over de mobiliteitstoets stelt de Raad expliciet dat hij niet inziet dat de bij de beoordeling van de zaak der wegen abstractie zou moeten worden gemaakt van het concrete project dat middels de goedkeuring van de aangevraagde wegenis wordt beoogd. De Raad leidt dit af uit de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet en verwijst uitdrukkelijk naar het doel om “*de toegankelijkheid van de gemeentewegen te vrijwaren en te verbeteren, in het bijzonder om aan de huidige en toekomstige behoeften aan zachte mobiliteit te voldoen*”, en naar een beleid dat gericht is op “*de uitbouw van een veilig wegennet op lokaal niveau*”, waarbij “*de verkeersveiligheid en de ontsluiting van aangrenzende percelen [steeds in acht worden] genomen*”.¹²⁶

120 RvS 12 september 2025, nr. 264.152.

121 RvS 28 maart 2025, nr. 262.812; vgl. ook RvS 17 januari 2023, nr. 255.502.

122 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 43.

123 RvS 31 januari 2025, nr. 262.197.

124 RvS 29 november 2024, nr. 261.580.

125 Zie over de bezwarenbehandeling *infra* randnr. 45.

126 RvS 28 maart 2025, nr. 262.812.

44 Uit de memorie van toelichting blijkt niet dat de decreetgever voor wegenisdossiers via het vergunningenspoor een fundamentele wijziging heeft willen aanbrengen aan de bevoegdheidsverdeling tussen de vergunningverlenende overheid en de gemeenteraad, ook niet via de toets aan de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet.

De tendens in de rechtspraak om de gemeenteraad steeds meer bevoegdheden toe te kennen die in concurrentie komen met de bevoegdheid van de vergunningverlenende overheid, roept fundamentele vragen op over de bevoegdheidsvraag (als aspect van openbare orde) en de rechtszekerheid (als algemeen rechtsbeginsel met grondwettelijke waarde). Dit is met andere woorden geen randdiscussie, maar betreft een essentieel punt. Op dit punt zou wat meer terughoudendheid in de rechtspraak gepast zijn en/of is een snelle tussenkomst van de decreetgever aangevoerd.

4. Bezwarenbehandeling

45 Volgens artikel 29, § 1, tweede lid, 3° van het Omgevingsvergunningbesluit worden de standpunten, opmerkingen en bezwaren die zijn ingediend tijdens het openbaar onderzoek ter beschikking gesteld aan de gemeenteraad. Artikel 47, eerste lid van het Omgevingsvergunningbesluit bepaalt dat de gemeenteraad bij het nemen van zijn beslissing over

de zaak der wegen kennisneemt van de standpunten, opmerkingen en bezwaren die zijn ingediend tijdens het openbaar onderzoek.

Uit die bepalingen vloeit voort dat de gemeenteraad ertoe gehouden is om de bezwaren die tot zijn bevoegdheid behoren te behandelen.

De gemeenteraad valt niets te verwijten als hij bij de behandeling van de zaak der wegen geen standpunt heeft ingenomen over bezwaren die ofwel naast de kwestie zijn (en zijn bevoegdheid overstijgen) ofwel louter een eigen (niet onderbouwd) 'gevoel' weergeven zonder enige inhoudelijke toelichting. Dat alles geldt des te meer als blijkt dat deze bezwaren, die ook zijn geformuleerd over de vergunningsaanvraag, door de vergunningverlenende overheid zelf zijn ontmoet.¹²⁷

Dat de gemeenteraad heeft beslist om zich aan te sluiten bij de beoordeling van de bezwaren door het Team Omgeving van de Dienst Stedenbouw toont niet aan dat de gemeenteraad over de zaak van de wegen geen eigen beoordeling heeft gemaakt. Het gegeven dat de betrokken bijlage ook bezwaren behandelt die geen betrekking hebben op de zaak van de wegen doet geen afbreuk aan de pertinentie van de bijlage wat de behandeling van de bezwaren betreffende de wegenis betreft.¹²⁸

Anderzijds kan het integraal bijtreden van de mobiliteitsstudie niet altijd volstaan als antwoord op de bezwaren van verzoeker, zeker niet als de bezwaren van verzoeker precies handelen over het naar zijn oordeel gebrekkige karakter van deze studie. Een dergelijke motivering is onvoldoende specifiek en concreet om een afdoend antwoord te kunnen vormen voor het afwijzen van de bezwaren met betrekking tot de mobiliteit.¹²⁹

III. DE PROCEDUREREGELS

A. Twee soorten procedures

1. De reguliere en de geïntegreerde procedure

46 Een fundamentele nieuwigheid in het Gemeentewegendecreet is dat de decreetgever de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg via een vergunningprocedure beschouwt als een uitzonderingsprocedure in vergelijking met de rooilijnplanprocedure op initiatief van de gemeente, zoals beschreven in het Gemeentewegendecreet. Voorheen stonden de verschillende procedures¹³⁰ naast elkaar. De rechtspraak laat niet na om het uitzonderingskarakter te benadrukken.¹³¹

47 Artikel 11, § 1, eerste lid van het Gemeentewegendecreet bepaalt dat de gemeenten de ligging en de breedte van de gemeentewegen in beginsel moeten vaststellen in gemeentelijke rooilijnplannen, ongeacht de eigenaar van de grond.

Deze gemeentelijke rooilijnplannen komen volgens artikel 11, § 1, tweede lid van het Gemeentewegendecreet in principe tot stand volgens de reguliere procedure zoals bepaald in de artikelen 16 tot en met 19 van het Gemeentewegendecreet. De opheffing van een gemeenteweg gebeurt dan weer overeenkomstig artikel 11, § 2

127 RvVb 28 november 2024, nr. RvVb-A-2425-0242, Dimitrov.

128 RvS 28 januari 2025, nr. 262.150.

129 RvS 28 maart 2025, nr. 262.812.

130 De decreetgever beoogde een integratie of harmonisering van de Buurtwegenwet, het Rooilijnendecreet (voor wat gemeentewegen betrof) en de zaak der wegen zoals geregeld in de VCRO (MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 7).

131 Zie o.a. RvS 10 september 2025, nr. 264.116; RvVb 9 januari 2025, nr. RvVb-A-2425-0370, Mariën e.a., RvS 20 september 2024, nr. 260.694; RvS 23 februari 2024, nr. 258.904 en RvVb 13 januari 2022, nr. RvVb-A-2122-0342, Saelens e.a.

van het Gemeentewegendecreet volgens de reguliere procedure zoals bepaald in de artikelen 20 tot en met 23 van het Gemeentewegendecreet.

48 Artikel 12, § 1 van het Gemeentewegendecreet bepaalt dat “*in afwijking van artikel 11*” de wijziging van een gemeentelijk rooilijnplan of de opheffing van een gemeenteweg ook in een ruimtelijk uitvoeringsplan¹³² of in het herkenbare onderdeel van een projectbesluit kan worden opgenomen.¹³³

49 Eveneens “*in afwijking van artikel 11*” voorziet artikel 12, § 2 van het Gemeentewegendecreet dat “*de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg met overeenkomstige toepassing van artikel 31 van het [Omgevingsvergunningsdecreet kan] opgenomen worden in een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen of een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden. Die mogelijkheid geldt voor zover het aanvraagdossier een ontwerp van rooilijnplan bevat dat voldoet aan de bij en*

krachtens dit decreet gestelde eisen op het vlak van de vorm en inhoud van gemeentelijke rooilijnplannen of voor zover het een grafisch plan met aanduiding van de op te heffen rooilijn bevat.”

Artikel 31 van het Omgevingsvergunningsdecreet bevat de verplichting voor het college van burgemeester en schepenen om de gemeenteraad samen te roepen als een vergunningsaanvraag de aanleg, de wijziging, de verplaatsing of de opheffing van een gemeenteweg omvat. Artikel 65 van het Omgevingsvergunningsdecreet bevat eenzelfde verplichting in het kader van een administratieve beroepsprocedure tegen een vergunningsbeslissing en bepaalt dat “*de gouverneur*” op verzoek van de bevoegde overheid de gemeenteraad samenroep om een beslissing te nemen over de zaak der wegen. De Raad voor Vergunningsbetwistingen verduidelijkt evenwel dat ook *de deputatie* de gemeenteraad kan samenroepen, nu dit strookt met de *ratio legis* van artikel 65 van het Omgevingsvergunningsdecreet om de gemeenteraad tijdig te laten sa-

menkomen en een beslissing te laten nemen over de zaak der wegen.¹³⁴

Het feit dat artikel 12, § 2 van het Gemeentewegendecreet de ‘aanleg’ van een gemeenteweg via een vergunningsaanvraag beschouwt als een uitzondering op de reguliere rooilijnplanprocedure van artikel 11, én dat een dergelijke vergunningsaanvraag gepaard moet gaan met het toevoegen van een rooilijnenplan, impliceert dat de ‘aanleg’ van een gemeenteweg ter realisatie van een reeds bestaand rooilijnenplan niet onderworpen is aan de bevoegdheid van de gemeenteraad. Een dergelijke vergunningsaanvraag behoort louter tot de bevoegdheid van de vergunningverlenende overheid. De Raad van State bevestigt dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen de vaststelling van een rooilijnplan overeenkomstig de procedure in artikel 16 e.v. van het Gemeentewegendecreet enerzijds en de realisatie van een rooilijnplan anderzijds daar deze zelfstandige procedure uitgaat van de juridisch gewenste toekomstige situatie, wat in beginsel nog geen verband [heeft] met de feitelijke realisatie hiervan.¹³⁵ Zodra er een rooilijnenplan voorhanden is, is er juridisch sprake van ‘bestaande’ een gemeenteweg. De realisatie daarvan binnen het goedgekeurde rooilijnplan is juridisch geen ‘aanleg’ of wijziging van een gemeenteweg in de zin van artikel 12 van het Gemeentewegendecreet en artikel 31 van het Omgevingsvergunningsdecreet, nu de gemeenteraad de (toekomstige) aanleg de gemeenteweg al heeft goedgekeurd zoals bepaald in artikel 8 van het Gemeentewegendecreet.

2. De geïntegreerde procedure is de uitzondering

50 De geïntegreerde procedure is, gezien het uitzonderingskarakter ervan, enkel mogelijk voor wegen die zijn gelegen op het terrein waarop de omgevingsver-

132 Hierna: ‘RUP’.

133 De RvS benadrukt wel dat de plannende overheid niet verplicht is om een rooilijnplanprocedure in een planprocedure te integreren, nu artikel 12, § 1 van het Gemeentewegendecreet louter bepaalt dat een gemeentelijk rooilijnplan “*kan*” worden opgenomen. In een zaak waar het wegtracé expliciet als indicatief werd aangeduid en waarvan de breedte uiteindelijk door andere factoren zou worden bepaald, oordeelt de Raad van State om die reden dat het Gemeentewegendecreet toelaat om een indicatief tracé in een RUP op te nemen en vervolgens met de autonome procedure een rooilijnplan vast te stellen (RvS 21 maart 2023, nr. 256.080). Zie voor de bespreking van een aantal mogelijke juridische knelpunten door het ontbreken van gedetailleerdere regels over deze geïntegreerde procedure: FORËT B., ‘De integratie van gemeentelijke en de gewestelijke rooilijnenplannen in ruimtelijke uitvoeringsplannen en projectbesluiten: een *work in progress?*’, *TROS* 2021, afl. 103, 185-201.

134 RvVb 17 april 2025, nr. RvVb-A-2425-0743, bv Buyse & Partners.

135 RvS 7 november 2025, nr. 264.779. Het onderscheid tussen de realisatie van een reeds vastgestelde rooilijn en handelingen voor een gemeenteweg waarvoor nog geen rooilijnplan bestaat, wordt ook impliciet bevestigd in een arrest waarin de Raad van State opmerkt dat de ‘huidige grens’ van een gemeenteweg niet betekent dat de rooilijn enkel zou kunnen bestaan tussen een bestaande openbare weg en de aangelande eigendommen. De ‘huidige grens’ ook kan worden gevormd door een door de gemeenteraad goedgekeurde, maar nog niet aangelegde, openbare weg en de aangelande eigendommen (RvS 26 maart 2024, nr. 259.258).

gunningsaanvraag betrekking heeft. De rechtspraak stelt – met toepassing van artikel 12, § 2 van het Gemeentewegendecreet – dat de geïntegreerde procedure enkel een rooilijnplan mag bevatten voor een gemeenteweg die effectief een onderdeel uitmaakt van de vergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen of voor het verkavelen van gronden. Dit gaat met andere woorden om een rooilijnplan met het oog op de onmiddellijke realisatie door de aanvrager. Hieraan kan geen rooilijnplan worden gekoppeld met het oog op een toekomstige realisatie die losstaat van het vergunde bouw- of verkavelingsproject.¹³⁶

Dit principe vindt steun in de tekst van artikel 12, § 2 van het Gemeentewegendecreet, waarin staat dat de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg kan worden opgenomen “in” een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen of voor het verkavelen van gronden. Een gemeenteweg die niet “in” de vergunning is opgenomen, maar buiten het vergunde project valt, kan hiervan geen onderdeel uitmaken.

De voormelde rechtspraak is ook logisch in het licht van het fundamentele onderscheid tussen een rooilijnenplan gekoppeld aan een concrete vergunningsaanvraag en een algemeen rooilijnplan op initiatief van de overheid. In het eerste geval beoogt een bouwheer of een verkavelaar de onmiddellijke aanleg van een

gemeenteweg met het oog op de realisatie van een concreet bouw- of verkavelingsproject. Een algemeen rooilijnplan op initiatief van de gemeente is evenwel een plan van de administratieve overheid met het oog op een toekomstige wegenaanleg. Een dergelijk rooilijnenplan beoogt geen onmiddellijke realisatie. De Raad van State benadrukt dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen de vaststelling van een rooilijnplan overeenkomstig de procedure in artikel 16 e.v. van het Gemeentewegendecreet enerzijds en de realisatie van een rooilijnplan anderzijds daar deze zelfstandige procedure uitgaat van de juridisch gewenste toekomstige situatie, wat in beginsel nog geen verband heeft met de feitelijke realisatie hiervan. De concrete weginrichting maakt niet het voorwerp uit van een gemeenteraadsbesluit dat volgens de reguliere rooilijnplanprocedure van artikel 16 e.v. van het Gemeentewegendecreet wordt vastgesteld.¹³⁷ Het belangrijkste juridische gevolg is dat een dergelijk rooilijnplan in beginsel¹³⁸ belet dat de grondstrook bedoeld voor de toekomstige weg wordt ingepalmd door eigenaars van de betrokken gronden en dat het de aangelanden verplicht om de woningen toekomstgericht ‘te rooien’, in de rooi (oftewel rij), d.w.z. op een lijn te zetten in functie van de toekomstige weg.¹³⁹

51 In lijn met het voorgaande – maar er toch van te onderscheiden – stellen een aantal arresten van de Raad van State dat de afwijkingmogelijkheid van artikel 12,

§ 2 van het Gemeentewegendecreet, om via een vergunningsaanvraag te voorzien in de aanleg of de opheffing van een gemeenteweg, enkel geldt voor wegen die zijn gelegen op het terrein van de aanvrager van de omgevingsvergunning. Deze rechtspraak moet vermoedelijk worden gelezen binnen de specifieke context van de feiten. In het rooilijnplan respectievelijk het besluit tot opheffing van de rooilijn werd de aanleg of de opheffing van een gemeenteweg op een eigendom van derden voorzien, die in een bezwaar hadden aangegeven dat de aanvrager geen toestemming had om op hun grond een gemeenteweg aan te leggen, respectievelijk op te heffen. Diezelfde derden stelden later een annulatieberoep in bij de Raad van State.¹⁴⁰

Dat een aanvrager ook effectief eigenaar moet zijn van de grond waarop de gemeenteweg wordt aangelegd of opgeheven, blijkt niet uit artikel 12, § 2 van het Gemeentewegendecreet en evenmin uit artikel 31 van het Omgevingsvergunningsdecreet.

Het ‘logische’ karakter dat de Raad van State aan deze benadering toekent, heeft vermoedelijk niet zozeer betrekking op de zakenrechtelijke verhoudingen tussen de aanvrager van een vergunning en de gronden waarop de vergunning betrekking heeft. De vergunningverlenende overheid moet immers niet nagaan of de aanvrager überhaupt over de nodige rechten (of titels) beschikt om de vergunning finaal te kunnen uitvoeren. De uitvoerbaarheid of zelfs haalbaarheid van een vergunning is een zaak van de houder van de vergunning en staat los van de (objectieve) wettigheid daarvan. De vergunningsaanvrager van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen hoeft zelfs niet noodzakelijk (ook) de daadwerkelijke vergunningshouder of zelfs -uitvoerder te zijn.¹⁴¹ De

136 RvVb 9 januari 2025, nr. RvVb-A-2425-0370, Mariën; RvS 20 september 2024, nr. 260.694; RvVb 13 oktober 2022, nr. RvVb-A-2223-0122, Lysen e.a.; RvS 20 mei 2022 en RvS 11 juni 2021, nr. 250.878.

137 RvS 7 november 2025, nr. 264.779.

138 Art. 4.3.8 VCRO voorziet een beperkt aantal uitzonderingen.

139 WASTIELS F., *Handboek voor het Wegenrecht*, die Keure, 1978, 71, nr. 70.

140 RvS 10 september 2025, nr. 264.116 en RvS 11 juni 2021, nr. 250.878.

141 SMEETS Y., ‘Het zakelijk karakter van een omgevingsvergunning en de rechtsbescherming van burgerlijke rechten: de clash der titanen?’, *TROS* 2023, afl. 111, 183, nr. 14.

aanvrager moet enkel voor een verkavelingsaanvraag aantonen dat hij eigenaar is of gemachtigd is door de eigenaar.¹⁴²

De Raad van State heeft wel een punt dat het logisch is dat de aanleg en de opheffing van een gemeenteweg tegen de uitdrukkelijke wil van de grondeigenaar in, niet kunnen verlopen via de geïntegreerde vergunningenprocedure. Een vergunning wordt immers verleend onder voorbehoud van de burgerlijke rechten die betrekking hebben op het onroerend goed.¹⁴³ Een vergunning die ingaat tegen de uitdrukkelijke wil van de grondeigenaar zal in de praktijk niet uitvoerbaar zijn. In die zin kan de Raad van State worden gelezen als een uitspraak die aansluiting zoekt bij vroegere rechtspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen waarin die stelde dat een vergunning “om nuttig en doelmatig te zijn, [moet] kunnen leiden tot het uitvoeren van deze vergunning”.¹⁴⁴

Het is trouwens ook vanuit het gezond verstand een evidentie dat een particulier niet bevoegd kan zijn om andermans

grond te bezwaren met een rooilijnplan – en dus met een verordenend bouwverbod – tegen de wil in van die andere eigenaar.

In dergelijke gevallen kan de geïntegreerde procedure dus niet worden gebruikt, maar zal een overheidsinitiatief voor een reguliere rooilijnprocedure nodig zijn.

3. Geen geïntegreerde procedure mogelijk als een weg is bestemd in een BPA of gemeentelijk RUP

52 Artikel 12, § 2, derde lid van het Gemeentewegendecreet bepaalt dat de mogelijkheid van de geïntegreerde procedure niet geldt als de beoogde wijziging, verplaatsing of opheffing betrekking heeft op een gemeenteweg die in een plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan is bestemd of op een gemeentelijk rooilijnplan dat in een plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan is opgenomen.

De decreetgever benadrukt dat een gemeenteweg die is bestemd in een algemeen of bijzonder plan van aanleg of

RUP te beschouwen is als een essentieel ordeningselement waarvan niet mag worden afgeweken.¹⁴⁵ De parlementaire voorbereiding stelt dat wijzigingen aan het wegtracé via het vergunningenspoor wel mogelijk zijn bij BPA's of RUP's waarbij de ontworpen wegnis louter figuratief is opgenomen als een ‘te realiseren verbinding’ tussen twee punten en dus niet bestemmingsmatig is vastgelegd.¹⁴⁶ Als de aanvraag evenwel afwijkt van een indicatief tracé in een RUP, waarvan de ligging en de breedte door datzelfde ruimtelijk uitvoeringsplan verordenend zijn vastgelegd, is de vergunningenprocedure niet mogelijk.¹⁴⁷

De Raad van State oordeelt om die redenen dat de opheffing van een rooilijn uit een BPA met het oog op de verschuiving van een pijpenkop de mogelijkheid om een geïntegreerde procedure te volgen uitsluit. Eenzelfde vaststelling geldt voor de opheffing van een rooilijn uit een BPA dat is bestemd als voetpad en openbaar (weg)domein.¹⁴⁸

Het aantakken van een nieuwe weg op een rooilijn zoals bestemd in een BPA of RUP is daarentegen wel mogelijk via de vergunningenprocedure, nu het louter aansluiten van tijdelijke en permanente toegangswegen op een bestaande gemeenteweg niet leidt tot een aanpassing van de breedte van de bedding,¹⁴⁹ en nu de bestemde rooilijn bij een aantakking wordt behouden.¹⁵⁰

4. Ter realisatie van de bestemming van de gronden

53 De ‘geïntegreerde procedure’ is overeenkomstig artikel 12, § 2 van het Gemeentewegendecreet enkel mogelijk voor zover die wijziging past “in het kader van de realisatie van de bestemming van de gronden”.

142 De aanvrager moet in punt 8 van het aanvraagformulier B03 verklaren dat hij eigenaar is van de in de aanvraag begrepen gronden of door alle eigenaars van de in de aanvraag begrepen gronden gemachtigd is om deze aanvraag in te dienen.

143 Art. 78 Omgevingsvergunningsdecreet.

144 RvVb 18 maart 2014, nr. RvVb/A/2014/0195, gemeente Zedelgem e.a.; RvVb 27 mei 2014, nr. RvVb/A/2014/0387, stad Roeselare; RvVb 4 november 2014, nr. RvVb/A/2014/0753, bvba M.D.R.-projects, aangehaald door SMEETS Y., ‘Het zakelijk karakter van een omgevingsvergunning en de rechtsbescherming van burgerlijke rechten: de clash der titanen?’, *TROS* 2023, afl. 111, 183, nr. 14.

145 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 22.

146 *Ibid.* De realisatie van een weg die slechts indicatief is aangeduid. Een RUP vereist nog de opmaak van een rooilijnenplan waarin het exacte tracé wordt vastgesteld (RvS 21 maart 2023, nr. 256.080), maar dit rooilijnenplan kan dus ook via een vergunningenprocedure worden vastgesteld.

147 RvVb 19 september 2024, nr. RvVb-A-2425-0023, Van den Abeele.

148 RvS 16 mei 2025, nr. 263.335.

149 RvVb 13 maart 2025, nr. RvVb-A-2425-0608, Daenen; RvVb 24 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0148, Fimmers e.a.; RvVb 6 juni 2024, nr. RvVb-A-2324-0798, Huyghebaert en RvVb 24 april 2024, nr. RvVb-A-2425-0763, Ver Heyen e.a.

150 RvS 31 januari 2025, nr. 262.197.

De verwijzing naar “de realisatie van de bestemming van de gronden” sluit niet uit dat de gemeenteraad een gemeenteweg kan goedkeuren in het kader van een vergunningsaanvraag die gebruikmaakt van de afwijkmogelijkheid die is voorzien in artikel 4.4.7, § 2 VCRO voor werken van algemeen belang voor de aanleg van de weg.

Artikel 3, § 1, 2° en 3° van het besluit van de Vlaamse regering van 5 mei 2000 tot aanwijzing van de handelingen in de zin van artikel 4.1.1, 5°, artikel 4.4.7, § 2 en artikel 4.7.1, § 2, tweede lid VCRO beschouwt “de aanleg van gemeentelijke verkeerswegen met maximaal twee rijstroken die over een lengte van maximaal 1 kilometer afwijken van de stedenbouwkundige voorschriften” en “de wijziging of uitbreiding van gemeentelijke verkeerswegen tot maximaal twee rijstroken” als handelingen van algemeen belang met een beperkte ruimtelijke impact in de zin van artikel 4.4.7, § 2 VCRO. Dit betekent dat die handelingen vergunbaar zijn in afwijking van de bestemmingsvoorschriften van een plan van aanleg of RUP.

De rechtspraak oordeelt dat de decreetgever enkel wou vermijden dat er met een vergunning zou worden afgeweken van een duidelijk vastgestelde wegenis in een bestemmingsplan. Artikel 12, § 2, eerste lid van het Gemeentewegendecreet moet, in de mate het bepaalt dat de wijziging van het gemeentewegennet moet kaderen

in de realisatie van de bestemming van de gronden, worden gelezen in het licht van de parlementaire voorbereiding. Daaruit blijkt dat, wanneer in een plan een weg bestemmingsmatig is vastgelegd en de aanvraag hiermee strijdig is, de aanvraag niet zal kaderen in de realisatie van de bestemming van de gronden. De decreetgever had niet de bedoeling om de afwijkmogelijkheid voor werken van algemeen belang voor vergunningsaanvragen buiten spel te zetten door te eisen dat die mogelijkheid enkel nog zou gelden als er vooraf een rooilijnplan via de reguliere procedure wordt opgemaakt.¹⁵¹

54 Uit dit alles blijkt dat de aanleg van een nieuwe gemeenteweg binnen het plangebied van een BPA of gemeentelijk RUP waarin gemeentewegen zijn bestemd wel degelijk mogelijk is, voor zover niet wordt geraakt aan de rooilijnen van de bestemde gemeentewegen. Het voorzien van een bijkomende gemeenteweg met toepassing van artikel 4.4.7, § 2 VCRO, die aantakt op de rooilijn van een bestemde gemeenteweg, is niet uitgesloten.

5. De aanvraag moet een ontwerp van rooilijnplan bevatten

55 De geïntegreerde procedure is overeenkomstig artikel 12, § 2 van het Gemeentewegendecreet enkel mogelijk als “het aanvraagdossier een ontwerp van rooilijnplan bevat dat voldoet aan de door het Gemeentewegendecreet gestelde eisen op het vlak van vorm en inhoud van de ge-

meentelijke rooilijnplannen, of voor zover het een grafisch plan met aanduiding van de op te heffen rooilijn bevat”.¹⁵²

Als het aanvraagdossier geen ontwerp van een rooilijnplan bevat, kan de aanvrager niet geacht worden de bedoeling te hebben gehad om de procedure van artikel 12, § 2 van het Gemeentewegendecreet te activeren. Bijgevolg kan de gemeenteraad in de gegeven omstandigheden ook niet worden geacht een beslissing over de zaak der wegen te hebben genomen in de zin van artikel 31, § 1, tweede lid Omgevingsvergunningendecreet.¹⁵³

6. De vormvereisten van het rooilijnplan en het grafisch plan tot opheffing van de gemeenteweg

56 Het Gemeentewegendecreet bepaalt de vormvereisten voor het gemeentelijk rooilijnplan en het grafisch plan tot opheffing van de gemeenteweg.

De vormvereisten voor de aanleg, wijziging of verplaatsing worden geregeld in artikel 16 van het Gemeentewegendecreet, terwijl die voor een opheffing worden geregeld in artikel 20. Het Gemeentewegendecreet maakt voor de vormvereisten van beide soorten plannen geen onderscheid tussen de reguliere en de geïntegreerde procedure.

57 Artikel 16 van het Gemeentewegendecreet voorziet in paragraaf 2 een aantal elementen die altijd (“minstens”) moeten worden vermeld, en in paragraaf 3 een aantal elementen die “in voorkomend geval” moeten worden vermeld.

Een rooilijnplan moet minstens de volgende zaken bevatten: de actuele en toekomstige rooilijn van de gemeenteweg, de kadastrale vermelding van de sectie, de nummers en de oppervlakte van de getroffen kadastrale percelen en onroeren-

151 RvVb 13 januari 2022, nr. RvVb-A-2122-0342, Saelens, noot GEENS J., ‘Het Gemeentewegendecreet en de pragmatische rechter’, *STORM* 2022/1, bijdrage 21. Zie in dezelfde zin DEFOORT P.-J., ‘Nieuwe procedure en beroepsmogelijkheden voor de zaak der wegen bij een vergunningsaanvraag bekeken in het licht van het Gemeentewegendecreet en artikel 6 EVRM’, *TROS* 2019, afl. 94, 134-135, nr. 16.

152 Zie *infra*, randnrs. 56 e.v.

153 RvVb 12 december 2024, nr. RvVb-A-2425-280, Sevenant; RvVb 24 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0149, Michiels e.a. en RvVb 17 maart 2022, nr. RvVb-A-21220548, VME Appartementgebouw te Heist-op-den-Berg (Booischoot), Schrieksesteenweg.

de goederen en de naam van de eigenaars van de getroffen kadastrale gegevens of andere gegevens die voor het gemeentebestuur beschikbaar zijn. Het opmetingsplan van de landmeter kan bijvoorbeeld niet als rooilijnplan worden beschouwd dat voldoet aan de vereisten van het Gemeentewegendecreet. Daarop worden immers geen rooilijnen aangeduid.¹⁵⁴

Het rooilijnplan moet alleen “*in voorkomend geval*” een berekening bevatten van de eventuele waardevermeerdering of waardevermindering van de gronden ten gevolge van de aanleg, wijziging of verplaatsing van een gemeenteweg volgens artikel 28 van het Gemeentewegendecreet en een aanduiding van de nutsleidingen die door de wijziging of de verplaatsing van de gemeenteweg op private eigendom zullen liggen. De rechtspraak benadrukt – in lijn met de tekst van het Gemeentewegendecreet en de parlementaire voorbereiding¹⁵⁵ – dat de vormvereisten van artikel 16, § 3 van het Gemeentewegendecreet enkel in het rooilijnplan moeten worden opgenomen voor zover dat relevant is.¹⁵⁶

a. Berekening van de meer- en minwaarde

58 Een vaak voorkomend procedureargument van tegenstanders van een project met wegnis of van een regulier rooilijnplan gaat over de vereiste om “*in voorkomend geval*” de meer- of minwaarde van het perceel waarop de gemeenteweg gelegen is¹⁵⁷ en de precieze berekening ervan in het rooilijnplan op te nemen.

De parlementaire voorbereiding geeft aan dat de vereiste van het vermelden van de min- of meerwaarde bedoeld is om burgers zo vroeg mogelijk duidelijkheid te verschaffen over de financiële gevolgen van een eventuele aanleg, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg.¹⁵⁸

In de praktijk is er op dit punt een belangrijk verschil tussen de geïntegreerde procedure bij een vergunningsaanvraag en de reguliere procedure op initiatief van de gemeente. Bij een vergunningsaanvraag gebeurt de aanleg van een gemeenteweg in de praktijk zo goed als altijd op kosten van de aanvrager en wordt de gemeenteweg meestal kosteloos overgedragen aan de gemeente. In dergelijke gevallen is een berekening van de min- of meer-

waarde heel complex. Enerzijds vormt de kost voor de kosteloze grondafstand en de aanleg van de weg een minwaarde, maar anderzijds creëert de aanleg van de weg een meerwaarde voor de rest van de grond die het voorwerp uitmaakt van de vergunningsaanvraag.

Dergelijke berekening is bovendien nutteloos. De vereiste tot berekening van de min- of meerwaarde moet immers samen worden gelezen met artikel 28, § 1 van het Gemeentewegendecreet. Die bepaling stelt dat de vergoeding voor waardevermindering verschuldigd is door de gemeente aan de eigenaar van de grond in kwestie en de vergoeding voor waardevermeerdering verschuldigd is door de eigenaar van de betrokken grond aan de gemeente. Bij een kosteloze aanleg en grondafstand zal er nooit een vergoeding van de overheid aan de eigenaar worden betaald of omgekeerd, wat maakt dat het berekenen van de min- of meerwaarde geen nut heeft.

59 De Raad voor Vergunningsbetwistingen bevestigt dat bij een kosteloze aanleg en grondafstand het rooilijnplan geen berekening van de meer- en minwaarde moet bevatten. De Raad voor Vergunningsbetwistingen verwijst in dit verband naar artikel 28, § 4 van het Gemeentewegendecreet, waarin staat dat het gezegde in het artikel – en dus ook in paragraaf 1 –, geen afbreuk doet aan de mogelijkheid voor vergunningverlenende overheden tot het opleggen van de last tot gratis overdracht van in een vergunningsaanvraag vermelde openbare wegen en aanhorigheden en van de gronden waarop die worden of zullen worden aangelegd.¹⁵⁹

In hetzelfde arrest oordeelt de Raad dat ook de ligging van een deel van het project op openbaar domein geen aanleiding kan geven tot een min- of meerwaarde.

154 RvVb 5 juni 2025, nr. RvVb-A-2425-0870, Steeno.

155 De parlementaire voorbereiding bepaalt voor de meer- of minderwaarde dat er sprake “*kan*” zijn van een waardevermeerdering of -vermindering en verwijst bovendien naar een “*eventuele*” waardevermeerdering of -vermindering (MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 29-30).

156 RvVb 28 maart 2024, nr. RvVb-A-2324-0582, nv Patrilam.

157 Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat de vergoeding betrekking heeft op de meer- of minwaarde van het perceel waarop de gemeenteweg gelegen is en niet louter op de meer- of minwaarde van de grondstrook die wordt ingenomen door de wijziging van de gemeenteweg. Dit volgt volgens het Grondwettelijk Hof uit de parlementaire voorbereiding en de bedoeling dat de waardevermindering of -vermeerdering zo concreet mogelijk wordt vastgesteld, waarbij rekening moet worden gehouden met alle omstandigheden, waaronder de in artikel 28, § 2, tweede lid van het Gemeentewegendecreet opgesomde elementen (GwH 7 oktober 2021, nr. 130/2021, overw. B.20.3).

158 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 30.

159 RvVb 5 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0260, Patrilam.

Er kan enkel sprake zijn van een aankoop van dit openbaar domein wat in voorkomend geval zal gebeuren tegen de gangbare prijzen, waarvoor de aanvrager de nodige onderhandelingen zal moeten voeren. Het deel van het openbaar domein waarop de nieuwe wegenis kwam te liggen was, zo bleek uit verschillende stukken, in onbruik. Ook hier geldt dat de wegenis die erop kwam te liggen, kosteloos toekwam aan het stadsbestuur.¹⁶⁰

60 De vereiste om “*in voorkomend geval*” een berekening van de waardevermeerdering of -vermindering op te nemen in het rooilijnplan is in de praktijk dus vooral

van belang voor de reguliere rooilijnprocedure.

Artikel 28, § 2 van het Gemeentewegendecreet bepaalt dat de waardevermindering of de waardevermeerdering wordt vastgesteld door een landmeter-expert aangesteld door de gemeente. Als een eigenaar tijdens het openbaar onderzoek een bezwaarschrift indient waarin hij de in het voorlopige gemeenteraadsbesluit opgenomen minwaarde betwist, moet de definitieve waardevermindering worden vastgesteld door een college dat bestaat uit de landmeter-expert die de gemeente heeft aangesteld en een landmeter-expert die de

eigenaar aanstelt.¹⁶¹ In dit geval moet de gemeente voldoende procedurele waarborgen bieden om de eigenaar uit te nodigen een landmeter-expert aan te stellen.¹⁶²

Bij de berekening van de waardevermindering of de waardevermeerdering wordt onder meer rekening gehouden met het verschil in venale waarde, de gelijke behandeling van burgers voor de openbare lasten opgelegd in het kader van het algemeen belang, de bestaande openbare en private erfdienstbaarheden en de vigerende overheidsbesluiten over het grondgebruik.¹⁶³

Artikel 28, § 2 van het Gemeentewegendecreet bepaalt uitdrukkelijk dat de waardevermeerdering wordt geacht nihil te zijn als de gemeenteweg in de feiten verdwenen is, omdat infrastructuren door of in opdracht van de overheid zijn aangelegd of omdat de gemeenteweg werd bebouwd krachtens een rechtsgeldige, niet-vernietigde vergunning die werd verleend vóór 1 september 2019. Ook waardeverminderingen en waardevermeerderingen ingevolge wijzigingen of verplaatsingen van een gemeenteweg op een goed van dezelfde eigenaar worden geacht elkaar te neutraliseren.

Belangrijk is dat de berekening van meet af aan moet gebeuren en wordt opgenomen in het ontwerp van gemeentelijk rooilijnplan of het ontwerp van grafisch plan tot opheffing van de gemeenteweg.¹⁶⁴ Dit ontwerp van rooilijn respectievelijk grafisch plan tot opheffing van de gemeenteweg wordt vervolgens overeenkomstig de artikelen 17, § 1 en 2 dan wel de artikelen 20 en 21 van het Gemeentewegendecreet voorlopig vastgesteld door de gemeenteraad, waarna het aan een openbaar onderzoek wordt onderworpen.¹⁶⁵

61 Het recht op vergoeding van de waardevermindering of de waardevermeerdering is een burgerlijk recht in de zin van

¹⁶⁰ *Ibid.*

¹⁶¹ Het feit dat de waardevermindering of -vermeerdering in eerste instantie wordt vastgesteld door een landmeter-expert die door de gemeente is aangesteld, past in het kader van de voorbereiding van het ontwerp van rooilijnplan of van grafisch plan tot opheffing van een gemeenteweg, en laat de gemeenteraad toe om met kennis van zaken, ook wat de eventuele impact op de gemeentelijke financiën betreft, te beslissen over de vaststelling van dat plan (GwH 7 oktober 2021, nr. 130/2021, overw. B.20.4).

¹⁶² Zie bv. RvS 29 november 2024, nr. 261.570, voor een voorbeeld waarin de gemeente niet kon bewijzen dat de eigenaar tijdig een brief had ontvangen voor een samenkomst op een welbepaalde datum met de landmeter-expert die door de gemeenteraad was aangesteld, waarna de gemeente uit de afwezigheid van de landmeter-expert van de eigenaar een akkoord had afgeleid.

¹⁶³ Volgens het Grondwettelijk Hof kan uit de voormelde parlementaire voorbereiding worden afgeleid dat de vergoeding betrekking heeft op de meer- of minwaarde van het perceel waarop de gemeenteweg gelegen is en niet louter op de meer- of minderwaarde van de grondstrook die wordt ingenomen door de wijziging van de gemeenteweg (GwH 7 oktober 2021, nr. 130/2021, overw. B.20.3).

¹⁶⁴ Aldus wordt de eigenaar die wordt geconfronteerd met een waardevermindering of -vermeerdering in een vroeg stadium van de procedure, namelijk in het kader van het openbaar onderzoek, in kennis gesteld van de berekening daarvan (GwH 7 oktober 2021, nr. 130/2021, overw. B.20.4). Als verzoekers in een bezwaarschrift tijdens het openbaar onderzoek met een terloopse vermelding aangeven dat aan de omliggende eigenaars slechts een aalmoes werd toegekend, kan het de gemeente niet worden verweten dat zij die vermelding niet heeft begrepen als een vraag van verzoekers om hun een vergoeding toe te kennen waarvan de omvang bepaald zou moeten worden door een college bestaande uit een door hen aangestelde landmeter-expert en een landmeter-expert die de gemeente heeft aangesteld (RvS 25 april 2024, nr. 259.645).

¹⁶⁵ Merk op dat artikel 17 van het Gemeentewegendecreet (procedure met betrekking tot de opmaak van een gemeentelijk rooilijnplan) en artikel 21 van het Gemeentewegendecreet (procedure met betrekking tot het grafisch plan tot opheffing van een gemeenteweg), op de vermelding van “*aanpalende bewoners*” in artikel 21, § 2, 4° van het Gemeentewegendecreet na, identiek zijn. De Raad van State oordeelt om die reden dat een middel dat aanvoert dat onterecht de procedure uit artikel 17 van het Gemeentewegendecreet in plaats van die uit artikel 21 van het Gemeentewegendecreet is toegepast, niet tot de vernietiging kan leiden als de verzoeker geen aanpalende bewoner is (RvS 14 november 2023, nr. 257.876).

artikel 144, eerste lid van de Grondwet zodat het aan de justitiële rechter – en niet aan de Raad van State – toekomt om erover te oordelen.¹⁶⁶ Een middel dat de vraag aan de orde stelt of het bestreden ministerieel besluit terecht geoordeeld heeft dat de in het bestuurlijk beroepschrift van de verzoekende partij vervatte grief inzake de meerwaarden “niet wordt onderzocht”, betreft evenwel geen geschil over een subjectief recht.¹⁶⁷

b. Actuele en toekomstige rooilijn

62 In de praktijk zorgt ook de vereiste om zowel de actuele als de toekomstige rooilijn van een gemeenteweg in een rooilijnplan op te nemen regelmatig voor problemen.

De in artikel 16, § 2 van het Gemeentewegendecreet bedoelde verplichting om op het rooilijn- of grafisch plan de actuele rooilijn weer te geven geldt zowel bij de voorlopige vaststelling van het ontwerp-rooilijnplan als bij de definitieve vaststelling van het rooilijnplan.¹⁶⁸ In de praktijk wordt de actuele rooilijn vaak opgedeeld in de ‘actuele te behouden rooilijn’ en de ‘actuele te wijzigen rooilijn’.

De rechtspraak oordeelt in verschillende discussies omtrent de grens tussen de be-

staande openbare weg en het woonperceel van de verzoekende partij dat de actuele rooilijn en/of de toekomstige rooilijn niet was weergegeven op de grafische plannen, zodat de gemeente in kwestie artikel 16, § 2 van het Gemeentewegendecreet schendt.¹⁶⁹ Zoals hoger gezegd merkt de Raad van State op dat de ‘huidige grens’ van een gemeenteweg niet betekent dat de rooilijn enkel zou kunnen bestaan tussen een bestaande openbare weg en de aangelande eigendommen. De ‘huidige grens’ kan ook worden gevormd door een door de gemeenteraad goedgekeurde, maar nog niet aangelegde, openbare weg en de aangelande eigendommen.¹⁷⁰

Dat de erfgrens van het te verkavelen stuk grond louter is aangeduid op het verkavelingsplan is niet voldoende voor de vormvereiste van artikel 16, § 2 van het Gemeentewegendecreet.¹⁷¹

De Raad van State verduidelijkt wel dat voormelde vormvereisten niet betekenen dat er specifieke afmetingen in het rooilijnplan moeten worden opgenomen.¹⁷²

c. Naam van eigenaars en kadastrumnummers

63 De Raad van State heeft zich al moeten uitspreken over de vereiste dat het

rooilijnplan “de naam van de eigenaars van de getroffen kadastrale gegevens of andere gegevens die voor het gemeentebestuur beschikbaar zijn” moet bevatten. De Raad van State oordeelt dat het niet onwettig is om de tabel met de namen van de eigenaars van de getroffen kadastrale percelen in een afzonderlijke bijlage op te nemen en de namen daarin onleesbaar te maken ter bescherming van de privacy.¹⁷³

B. De administratieve beroepsprocedure

1. De beroepsprocedure tegen de vergunningsbeslissing

a. Toevoegen van een rooilijnplan in graad van beroep

64 De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelde aanvankelijk – voor de inwerkingtreding van het zogenaamde Stikstofdecreet¹⁷⁴ – dat het ontwerp van rooilijnplan niet voor het eerst in graad van administratief beroep kan worden aangeleverd. Dat ontwerp is immers relevant voor de vraag welke procedure de omgevingsvergunningsaanvraag moet doorlopen en welke termijn geldt om een beslissing te nemen. Bovendien moet de gemeenteraad rekening houden met de bezwaren en de standpunten die tijdens het openbaar onderzoek over de zaak der wegen zijn uitgebracht. Daarnaast stelde de Raad voor Vergunningsbetwistingen dat voormelde zienswijze strookte met de decretale beroepsmogelijkheid bij de minister zoals geregeld in artikel 31/1 van het Omgevingsvergunningsdecreet, nu het beroep tegen de beslissing van de gemeenteraad over de wegenis slechts “in het kader van een (schorsend) administratief beroep tegen de vergunningsbeslissing” kan worden ingesteld en dus samenhangt met voormeld administratief beroep.¹⁷⁵

166 RvS 30 juni 2025, nr. 263.843 en RvS 25 april 2024, nr. 259.645.

167 RvS 9 februari 2024, nr. 258.751.

168 RvS 16 december 2024, nr. 261.766.

169 RvS 16 december 2024, nr. 261.766; RvS 23 februari 2024, nr. 258.904 en RvVb 17 maart 2022, nr. RvVb-A-2122-0548, VME Appartementsgebouw te Heist-op-den-berg (Booisshot), Schrieksesteenweg 68-70.

170 RvS 26 maart 2024, nr. 259.258.

171 RvS 23 februari 2024, nr. 258.904.

172 RvS 28 januari 2025, nr. 262.150.

173 RvS 31 januari 2025, nr. 262.197.

174 Decr.VI. 26 januari 2024 over de programmatische aanpak stikstof, BS 22 februari 2024 (hierna: het ‘Stikstofdecreet’).

175 RvVb 25 januari 2024, nr. RvVb-A-2324-0403, bv Duinendistel, noot KONEVINA A., ‘Vergunningsaanvraag kan in beroep niet worden aangevuld met wegenisdossier: RvVb stelt paal en perk aan gevestigde praktijk’, *STORM* 2024/1, bijdrage 12.

Die rechtspraak is niet langer houdbaar na de inwerkingtreding van de aanvullingen van de artikelen 63 en 64 van het Omgevingsvergunningsdecreet door het Stikstofdecreet. In een dossier waarbij de Raad voor Vergunningsbetwistingen na een vernietigingsarrest in cassatie door de Raad van State opnieuw moest oordelen over een administratief beroep, bevestigde de Raad dat – gelet op de artikelen 86 en 87 van het Stikstofdecreet – de deputatie op grond van artikel 63 van het Omgevingsvergunningsdecreet in graad van administratief beroep kan toestaan dat de aanvrager de onvolledigheden van het aanvraagdossier herstelt.¹⁷⁶ Deze bepalingen zijn van toepassing op alle hangende vergunningsprocedures waarin een beslissing in laatste administratieve aanleg wordt genomen vanaf 23 februari

2024, met inbegrip van de vergunningsprocedures na een vernietigingsarrest van de Raad (art. 90 Stikstofdecreet).¹⁷⁷ Om die reden is het niet uitgesloten dat in het kader van de herstelprocedure een *gewijzigd rooilijnplan* door de tussenkomende partij wordt bijgebracht. Voorts wijst de Raad op artikel 65, eerste lid van het Omgevingsvergunningsdecreet dat bepaalt dat, wanneer wordt vastgesteld dat de gemeenteraad geen besluit over de zaak der wegen heeft genomen, de gouverneur op verzoek van de deputatie de gemeenteraad kan samenroepen om te beslissen over de zaak der wegen.¹⁷⁸

65 Het voormelde arrest ging over het *wijzigen* van een rooilijnenplan, maar er is geen reden waarom het *toevoegen* van een rooilijnenplan in graad van beroep buiten

het toepassingsgebied van de gewijzigde artikelen 63 en 64 van het Omgevingsvergunningsdecreet zou vallen. Artikel 63 van het Omgevingsvergunningsdecreet laat toe om in graad van beroep onvolledigheden te herstellen en artikel 64, § 1 van het Omgevingsvergunningsdecreet laat toe om in beroep wijzigingen aan de vergunningsaanvraag aan te brengen en om daarbij gegevens of documenten aan het aanvraagdossier toe te voegen.

Beide bepalingen bieden de mogelijkheid om zonder beperking gegevens of documenten aan het aanvraagdossier toe te voegen of gegevens of documenten van het aanvraagdossier te wijzigen of te vervangen.

66 De argumenten die de Raad voor Vergunningsbetwistingen voorheen hanteerde in het hoger genoemde arrest van 25 januari 2024¹⁷⁹ kunnen geen afbreuk doen aan de duidelijke bepalingen van de artikelen 63 en 64 van het Omgevingsvergunningendecreet, zoals gewijzigd door het Stikstofdecreet.

Het argument over de toepasselijke procedure – de gewone of de vereenvoudigde procedure –, is enkel relevant in de gevallen waarbij in een vereenvoudigde vergunningenprocedure een rooilijnenplan zou moeten worden toegevoegd in graad van beroep. Artikel 17, § 4 van het Omgevingsvergunningsdecreet bepaalt uitdrukkelijk dat de vereenvoudigde vergunningsprocedure niet van toepassing is voor projecten waarvoor met toepassing van artikel 31 van het Omgevingsvergunningsdecreet een beslissing van de gemeenteraad vereist is over de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg. Als in eerste aanleg onterecht de vereenvoudigde procedure werd gevolgd, kan dit in beroep niet meer worden rechtgezet.¹⁸⁰

176 RvVb 12 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0280, Sevenants.

177 Vaste rechtspraak: RvVb 18 september 2025, nr. RvVb-A-2526-0043, de leidend ambtenaar van het Agentschap Natuur en Bos e.a.; RvVb 26 juni 2025, nr. RvVb-A-2425-0963, bv Deinze Koopcenter; RvVb 3 april 2025, nr. RvVb-A-2425-0688, Taeymans; RvVb 3 april 2025, nr. RvVb-A-2425-0683; RvVb 27 maart 2025, nr. RvVb-A-2425-0654, vzw Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie Vlaanderen-Brussel e.a.; RvVb 6 februari 2025, nr. RvVb-A-2425-0464, Depre; RvVb 9 januari 2025, nr. RvVb-A-2425-0381, Eggermont e.a.; RvVb 9 januari 2025, nr. RvVb-A-2425-0378, Smeyers e.a.; RvVb 9 januari 2025, nr. RvVb-A-2425-0344, vzw Natuurpunt Oost-Brabant, Regionale Vereniging voor Natuur en Landschap; RvVb 19 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0327, nv De Vlaamse Waterweg; RvVb 19 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0316, Mudde e.a.; RvVb 12 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0280, Sevenants; RvVb 21 november 2024, nr. RvVb-A-2425-0212, Vermeersch; RvVb 24 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0157, Goigne e.a.; RvVb 17 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0119, gemeente Schilde; RvVb 3 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0068, bv Rovee Management e.a.; RvVb 26 september 2024, nr. RvVb-A-2425-0066, stad Ronse; RvVb 5 september 2024, nr. RvVb-A-2425-0005, Orens e.a.; RvVb 5 september 2024, nr. RvVb-A-2425-0004, gemeente Kontich; RvVb 29 augustus 2024, nr. RvVb-A-2324-1038, Verelst e.a.; RvVb 22 augustus 2024, nr. RvVb-A-2324-1025, bv Houtland Garden Center; RvVb 22 augustus 2024, nr. RvVb-A-2324-1020, Bauwens e.a.; RvVb 18 juli 2024, nr. RvVb-A-2324-0917, Laenen e.a.; RvVb 13 juni 2024, nr. RvVb-A-2324-0819, gemeente Nazareth e.a.; RvVb 30 mei 2024, nr. RvVb-A-2324-0763, Van Melkebeke e.a.; RvVb 28 maart 2024, nr. RvVb-A-2324-0577, Hemerijckx en RvVb 7 maart 2024, nr. RvVb-A-2324-0512, Wauters e.a.

178 RvVb 21 november 2024, nr. RvVb-A-2425-0212, Vermeersch.

179 RvVb 25 januari 2024, nr. RvVb-A-2324-0403, bv Duinendistel.

180 Zie specifiek in de context van de zaak der wegen: RvVb 15 april 2021, nr. RvVb-A-2021-0877, Schaerlaeken. Vaste rechtspraak: RvVb 11 september 2025, nr. RvVb-A-2526-0027, de leidend ambtenaar van het Agentschap voor Natuur en Bos; RvVb 12 juni 2025, nr. RvVb-A-2425-0908, stad Sint-Niklaas; RvVb 17 april 2025, nr. RvVb-A-2425-0744, Merckx e.a.; RvVb 7 november 2024, nr. RvVb-A-2425-0180,

Anders is het als in eerste aanleg om andere redenen dan de aanleg of wijziging van een gemeenteweg wel al de gewone procedure werd gevolgd. Dan kan op grond van artikel 64 van het Omgevingsvergunningendecreet alsnog een rooilijnplan worden toegevoegd.

Het argument over het ontbreken van een administratieve beroepsmogelijkheid tegen een gemeenteraadsbeslissing die pas in laatste administratieve aanleg wordt verleend, kan geen afbreuk doen aan de duidelijke tekst van de artikelen 63 en 64 van het Omgevingsvergunningendecreet. Ten eerste is het verlies van een beroepsmogelijkheid eigen aan alle toevoegingen of wijzigingen die op grond van de artikelen 63 en 64 van het Omgevingsvergunningendecreet in beroep aan de aanvraag worden aangebracht.¹⁸¹ Bovendien heeft de Raad van State recent bevestigd dat een wijziging aan de regelgeving die ertoe leidt dat een administratieve be-

roepsmogelijkheid wordt afgeschaft, geen schending inhoudt van het *standstill*-beginsel zoals voorzien in artikel 23 van de Grondwet:

“Zoals reeds werd gesteld bij de beoordeling van het eerste middel, is de aanwijzing van de administratieve overheid die moet instaan voor de behandeling van de vergunningsaanvraag geen essentieel bestanddeel van het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu (...). Met betrekking tot de gevolgen van de afschaffing van een administratieve beroepsmogelijkheid wordt in de eerste plaats vastgesteld dat dezelfde overheid, met name de Vlaamse regering, die voorheen fungeerde als beroepsinstantie voortaan in eerste en enige aanleg een beslissing zal nemen over vergunningsaanvragen voor windturbineprojecten. Voorts belet de bestreden regeling niet dat personen voor hun belangen kunnen op-

komen door opmerkingen of bezwaren kenbaar te maken in het kader van het openbaar onderzoek dat conform de geldende wetgeving over het project moet worden georganiseerd. Het recht om bezwaar in te dienen brengt voor de betrokken overheid de verplichting mee om de gegrondheid van de ingediende bezwaarschriften te onderzoeken en te beoordelen. Eveneens moeten de redenen worden opgegeven waarom de bezwaren en opmerkingen niet kunnen worden bijgetreden. Daarenboven heeft de bestreden regeling geen invloed op de mogelijkheid van belanghebbenden om tegen de vergunningsbeslissing op te komen met een volwaardig beroep bij de rechter. Uit wat voorafgaat volgt dat het ontnemen van een administratieve aanleg bij de deputatie niet aangemerkt moet worden als een aanzienlijke vermindering van het bestaande beschermingsniveau.”¹⁸²

Als een rooilijnplan bij een omgevingsvergunningsaanvraag pas voor het eerst aan de aanvraag wordt toegevoegd in graad van administratief beroep blijft de gemeenteraad integraal bevoegd, krijgt een derde belanghebbende de mogelijkheid om tijdens het openbaar onderzoek bezwaar in te dienen, zullen de gemeenteraad en de vergunningverlenende overheid elk binnen hun eigen bevoegdheid de bezwaren moeten behandelen en blijft tegen de beslissing van zowel de gemeenteraad als tegen de vergunningsbeslissing een juridictioneel beroep mogelijk.

Er is dus geen enkele reden om een vergunningsaanvrager de mogelijkheid te ontzeggen om, met toepassing van artikel 64 van het Omgevingsvergunningendecreet, in graad van beroep voor het eerst een rooilijnplan toe te voegen, op voorwaarde dat in eerste administratieve aanleg de gewone procedure werd gevolgd.

Plaij e.a.; RvVb 18 april 2024, nr. RvVb-A-2324-0633, Vanheusden; RvVb 14 maart 2024, nr. RvVb-A-2324-0534, vzw Natuurpunt Oost-Brabant, Regionale Vereniging voor Landschap en Natuur; RvVb 7 september 2023, nr. RvVb-A-2324-0008, bv Jeroen Fiers; RvVb 22 juni 2023, nr. RvVb-A-2223-0996, Goemaere e.a.; RvVb 8 juni 2023, nr. RvVb-A-2223-0959, Put e.a.; RvVb 4 mei 2023, nr. RvVb-A-2223-0835, Bagalur; RvVb 4 mei 2023, nr. RvVb-A-2223-0828, De Cock; RvVb 6 maart 2023, nr. RvVb-A-2223-0756, Glorieux e.a.; RvVb 2 maart 2023, nr. RvVb-A-2223-0596, vzw Natuurpunt Beheer, Vereniging voor Natuurbeheer en Landschapszorg in Vlaanderen; RvVb 9 februari 2023, nr. RvVb-A-2223-0518, leidend ambtenaar van het Agentschap voor Wegen en Verkeer; RvVb 3 november 2022, nr. RvVb-A-2223-0208, bv Deinze Koopcenter; RvVb 8 september 2022, nr. RvVb-A-2223-0032, Merckx e.a.; RvVb 14 april 2022, nr. RvVb-A-2122-0665, Dries; RvVb 29 juli 2021, nr. RvVb-A-2021-1232, gemeente Evergem; RvVb 24 juni 2021, nr. RvVb-A-2021-1143, de leidend ambtenaar van het Agentschap voor Wegen en Verkeer; RvVb 24 september 2020, nr. RvVb-A-2021-0074, de stad Brugge en RvVb 30 juni 2020, nr. RvVb-A-1920-0977, de leidend ambtenaar van het Agentschap voor Natuur en Bos.

181 J. BELEYN merkt in dit verband op dat ook tegen een herstelbeslissing na een vernietiging van een gemeenteraadsbeslissing inzake de zaak der wegen geen administratief beroep meer openstaat (BELEYN J., ‘Stikstofdecreet redt (nu ook) een onregelmatig rooilijnplan’, *STORM* 2024/4, 13/01-04, noot onder RvS 21 november 2024, nr. A-2425-0212).

182 RvS 24 november 2024, nr. 261.348 over het annulatieberoep ingesteld tegen het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2022 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 13 februari 2015 tot aanwijzing van de Vlaamse en provinciale projecten ter uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning. Dit besluit hevelde de bevoegdheid voor bepaalde aanvragen voor windturbines met een vermogen van 1.500 kW over van de deputaties naar de Vlaamse regering.

b. Een aanvraag wijzigen van openbare weg naar private weg in graad van beroep

67 Een andere vraag is of de aanvrager in graad van beroep bij de deputatie zijn aanvraag kan wijzigen van de aanleg van een openbare weg naar een private weg, nadat de gemeenteraad de aanleg van de openbare weg heeft geweigerd.

De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelde dat dit niet kan. Na een weigering door de gemeenteraad die niet wordt aangevochten in administratief beroep bij de Vlaamse regering moet de deputatie de vergunning weigeren, zelfs al heeft de weg volgens de gewijzigde aanvraag geen publiek karakter meer. Als de deputatie de vergunning toch verleent, zou hiermee volgens het arrest afbreuk worden gedaan aan de bevoegdheid van de gemeenteraad over de gemeentewegen.¹⁸³

De Raad voor Vergunningsbetwistingen maakt hierbij een duidelijke denkfout. De gemeenteraad is enkel bevoegd voor gemeentewegen, niet voor wegen met een privaat karakter. Dat blijkt uit de artikelen 31 en 65 van het Omgevingsvergunningendecreet en artikel 12, § 2 van het

Gemeentewegendecreet. Essentieel voor een gemeenteweg is volgens de definitie van artikel 2, 6° van het Gemeentewegendecreet dat het gaat om een openbare weg. Voor private wegen, die enkel toegankelijk zijn voor de bewoners en hun bezoekers, is de gemeenteraad niét bevoegd.¹⁸⁴ Als de gemeenteraad in eerste administratieve aanleg weigert om een gemeenteweg – dit is een weg met een openbaar karakter – goed te keuren, heeft die gemeenteraadsbeslissing niets te maken met een in beroep gewijzigde aanvraag voor een private weg. In dat geval wordt de gemeenteraadsbeslissing gewoon zonder voorwerp.

Niets belet trouwens dat de aanvrager in beroep zijn aanvraag op dit punt wijzigt, gelet op de artikelen 63 en 64 van het Omgevingsvergunningendecreet.¹⁸⁵

68 De Raad voor Vergunningsbetwistingen heeft in een recenter arrest bevestigd dat de vergunningverlenende overheid een aanvraag voor een private weg niet moet voorleggen aan de gemeenteraad, nu die hiervoor niet bevoegd is.¹⁸⁶ De kwalificatie van een weg als openbaar of privé komt in de eerste plaats toe aan de

aanvrager. Vervolgens moet de vergunningverlenende overheid – en niet de gemeenteraad – deze kwalificatie aan de hand van de definitie van een gemeenteweg beoordelen.¹⁸⁷

69 De vergunningverlenende overheid in graad van beroep kan zich volgens nog een ander arrest wel gebonden achten door een weigeringsbesluit van de gemeenteraad in graad van eerste administratieve aanleg om een gewijzigde aanvraag met private wegnis te weigeren. In het specifieke dossier had de gemeenteraad zich onder meer gesteund op het motief dat er op het vlak van ontsluiting een globale aanpak moest worden uitgewerkt, rekening houdend met de bestaande en geplande ontwikkelingen in het (binnen) gebied langs aanpalende straat waarvan de aanvraag een deel uitmaakte en waarbij het aantal ontsluitingen op die straat volgens de gemeenteraad beperkt moesten worden.¹⁸⁸ Ook hier redeneert het arrest juridisch verkeerd door te stellen dat “niet [kan] worden ingezien welke beoordeling de deputatie had kunnen maken zonder zich een bevoegdheid toe te eigenen die aan de gemeenteraad toekomt”. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de vraag over de bevoegdheid en de inhoudelijke beoordeling. Het is niét correct dat de deputatie de bevoegdheid van de gemeenteraad betreft als hij een private weg zou toelaten die uitkomt op de voorliggende straat. Het is wél zo dat de deputatie die private weg kan weigeren op grond van een inhoudelijke beoordeling van de goede ruimtelijke ordening, en zich hierbij inhoudelijk zou aansluiten bij de weigeringsargumenten van de gemeenteraad. De feitelijke argumenten die de gemeenteraad ertoe brengen om te weigeren op grond van de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet, kunnen ook argumenten vormen die de vergunningverlenende overheid ertoe brengen te oordelen dat de wegnis de toets van

183 RvVb 6 februari 2025, nr. RvVb-A-2425-0482, nv Plasschaert Invest; RvVb 17 augustus 2023, nr. RvVb-A-2223-1172, stad Geel, noot STEYFKENS M., ‘De gemeenteraadsbeslissing over de zaak der wegen gaat de hele vergunningsprocedure mee’, *T.Gem.* 2024/1, 51-55.

184 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 44; zie ook *supra*, randnr. 11 en de daar vermelde rechtspraak. Vgl. ook met de handhavende bevoegdheid van het college van burgemeester en schepenen die zich beperkt tot wat strikt behoort tot de breedte van de gemeenteweg binnen de rooilijn. Als de officiële breedte één meter bedraagt, kan het college geen herstelmaatregel nemen over een breedte van drie meter (RvS 24 september 2024, nr. 260.743). Ook hieruit blijkt duidelijk dat de bevoegdheidsregels voor gemeentewegen onlosmakelijk vasthangen aan het statuut van een gemeenteweg en niet kunnen worden uitgebreid naar zaken die niét het statuut van gemeenteweg hebben of beogen, zoals een private weg.

185 Zie *supra*, randnr. 66.

186 RvVb 5 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0265, nv Dumobil Construct.

187 RvVb 5 december 2024, nr. RvVb-A-2425-0265, nv Dumobil Construct en RvVb 1 juni 2023, nr. RvVb-A-2223-0911, bv Rovee Management e.a.

188 RvVb 16 januari 2025, nr. RvVb-A-2425-0390, Koen Wouters Landmeters bv.

de goede ruimtelijke ordening van artikel 4.3.1, § 2 VCRO niet doorstaat, zonder dat de vergunningverlenende overheid het bevoegdheidsterrein van de gemeenteraad betreedt of omgekeerd.

c. Gevolgen van een vernietiging van de gemeenteraadsbeslissing door de Vlaamse regering voor de vergunningsprocedure in beroep

70 Volgens artikel 66, § 6, tweede lid van het Omgevingsvergunningsdecreet moet de vergunningverlenende overheid in graad van beroep de vergunning weigeren als de gemeenteraad de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing niet heeft goedgekeurd of als de Vlaamse regering de beslissing heeft vernietigd met toepassing van artikel 31/1 van het Omgevingsvergunningsdecreet, moet de omgevingsvergunning in beroep worden geweigerd.

In een strikte lezing betekent dit dat de vergunningverlenende overheid in graad van beroep de omgevingsvergunning dus ook moet weigeren zodra de Vlaamse regering een weigeringsbeslissing van de gemeenteraad heeft vernietigd.

Eerder had een van de auteurs al aangegeven dat de memorie van toelichting stelt dat, bij een vernietiging door de Vlaamse regering, de gemeenteraad een nieuw besluit kan nemen alvorens de beroepsinstantie over de vergunning beslist. De gemeenteraad moet daarbij rekening houden met de dragende motieven van de regeringsbeslissing,¹⁸⁹ al is dit (logische) standpunt in strijd met de letterlijke tekst van artikel 66, § 6 van het Omgevingsvergunningsdecreet.¹⁹⁰

71 Door de tegenstrijdigheid van de tekst van artikel 66, § 6 van het Omgevingsvergunningsdecreet en de duidelijke bedoe-

ling van de decreetgever, heeft de Raad voor Vergunningsbetwistingen de kwestie met een prejudiciële vraag voorgelegd aan het Grondwettelijk Hof.¹⁹¹

Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat de interpretatie dat de omgevingsvergunning in beroep van rechtswege wordt geweigerd als de Vlaamse regering de beslissing van de gemeenteraad over de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg heeft vernietigd, zonder dat de gemeenteraad de kans heeft om daarover een nieuwe beslissing te nemen, niet bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Artikel 66, § 6 van het Omgevingsvergunningsdecreet moet zo worden geïnterpreteerd dat de omgevingsvergunning in beroep van rechtswege wordt geweigerd als de gemeenteraad na de vernietiging van zijn beslissing door de Vlaamse regering, op eigen initiatief of nadat ze werd samengeroepen op grond van artikel 65, eerste lid van het Omgevingsvergunningsdecreet, geen nieuwe beslissing of een negatieve beslissing heeft genomen over de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg.¹⁹²

In tussentijd past de Raad voor Vergunningsbetwistingen deze interpretatie van artikel 66, § 6 van het Omgevingsvergunningsdecreet toe. De vergunningverlenende overheid in graad van beroep mag niet uitgaan van een gebonden bevoegdheid op grond van artikel 66, § 6 van het Omgevingsvergunningsdecreet na een vernietiging van een gemeenteraadsbeslissing door de Vlaamse regering.¹⁹³

189 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 47.

190 DEFOORT P.-J., 'Nieuwe procedure en beroepsmogelijkheden voor de zaak der wegen bij een vergunningsaanvraag bekeken in het licht van het Gemeentewegendecreet en artikel 6 EVRM', *TROS* 2019, 142, nr. 33. Omwille van die tegenstrijdigheid werd in dit rechtsleerartikel gepleit voor een zinvolle interpretatie van artikel 66, § 6 van het Omgevingsvergunningsdecreet, namelijk dat de bepaling enkel betrekking heeft op de vernietiging van een positieve gemeenteraadsbeslissing, maar niet van een negatieve gemeenteraadsbeslissing. Het zou immers onzinnig zijn dat, na de vaststelling door de Vlaamse regering dat een weigering van de gemeenteraad onwettig was, er een vergunningsweigering zou moeten volgen, zonder dat de aanvrager de kans krijgt op een nieuwe beslissing van de gemeenteraad. Dat zou betekenen dat de beroepsmogelijkheid van een aanvrager tegen een negatieve gemeenteraadsbeslissing volstrekt zinloos zijn. Een vernietiging betekent dat de gemeenteraadsbeslissing wordt geacht nooit te hebben bestaan en dat de beroepsinstantie in de vergunningsprocedure bijgevolg moet handelen alsof de gemeenteraad in eerste aanleg geen beslissing heeft genomen. Dit betekent dat de deputatie, de Vlaamse regering of de gewestelijke omgevingsambtenaar desnoods via de gouverneur de gemeenteraad moet laten samenroepen krachtens artikel 65 van het Omgevingsvergunningsdecreet.

191 RvVb 24 november 2022, nr. RvVb-A-2223-0270, bv Factum Finance.

192 GwH 18 januari 2024, nr. 9/2024, noot THEWIS L., 'Het door het Gemeentewegendecreet georganiseerd bestuurlijk beroep tegen een gemeenteraadsbeslissing. *Sometimes you get a second chance!*', *STORM* 2024/1, bijdrage 13.

193 RvVb 6 maart 2025, nr. RvVb/A/2425/0581, nv Berimco; RvVb 3 oktober 2024, nr. RvVb-A-2425-0070, Rovee Management; RvVb 2 mei 2024, nr. RvVb-A-2324-0696, Wouters en RvVb 18 april 2024, nr. RvVb-A-2324-0634, bv Factum Finance.

2. Administratief beroep bij de Vlaamse regering tegen de gemeenteraadsbeslissing

a. Steeds gekoppeld aan administratief beroep tegen de vergunningsbeslissing

72 Artikel 31/1, § 1, eerste lid van het Omgevingsvergunningsdecreet bepaalt dat “in het kader van een schorsend administratief beroep tegen de vergunningsbeslissing” een georganiseerd administratief beroep kan worden ingesteld bij de Vlaamse regering tegen het gemeenteraadsbesluit over de zaak der wegen. De memorie van toelichting bij het Gemeentewegendecreet benadrukt dat het alleen mogelijk is om bij de Vlaamse regering beroep in te stellen tegen de gemeenteraadsbeslissing over de gemeentewegen

als tegelijk ook een beroep wordt ingediend tegen de vergunningsbeslissing.¹⁹⁴

Zonder administratief beroep tegen de vergunningsbeslissing is een beroep tegen de gemeenteraadsbeslissing in beginsel dus onontvankelijk.¹⁹⁵

Dat impliceert dat bij een aanvraag die in eerste aanleg wordt ingediend bij de Vlaamse regering geen administratieve beroepsmogelijkheid bestaat tegen de gemeenteraadsbeslissing, maar enkel een juridictioneel beroep.

Hetzelfde geldt voor een gemeenteraadsbesluit over de zaak van de wegen dat voorafgaat aan de beslissing over de omgevingsvergunningsaanvraag in graad van bestuurlijk beroep. Dit blijkt meer

bepaald uit artikel 31/1, § 2, eerste lid van het Omgevingsvergunningsdecreet dat de beroepstermijn van dertig dagen voor het bestuurlijk beroep tegen het gemeenteraadsbesluit laat aanvangen door de bekendmaking van de voormelde beslissing over de omgevingsvergunningsaanvraag in eerste bestuurlijke aanleg of het verstrijken van de beslissingstermijn daarvoor.¹⁹⁶

b. Aanvang van de beroepstermijn

73 Artikel 31/1, § 2, eerste lid van het Omgevingsvergunningsdecreet bepaalt dat een beroep op straffe van onontvankelijkheid moet worden ingediend bij de Vlaamse regering met een beveiligde zending¹⁹⁷ binnen een termijn van dertig dagen, die – naargelang het geval – ingaat op:

- a) de dag na de datum van de betekening van de bestreden beslissing voor hen aan wie de beslissing wordt betekend;
- b) de dag na het verstrijken van de beslissingstermijn als de omgevingsvergunning in eerste administratieve aanleg stilzwijgend wordt geweigerd;
- c) de dag na de eerste dag van de aanplakking van de bestreden beslissing in de overige gevallen.

Eerder is al opgemerkt dat de decreetgever vermoedelijk een vergissing heeft gemaakt bij die termijnbepaling. De decreetgever bedoelde vermoedelijk dat de beroepstermijn tegen de gemeenteraadsbeslissing over de zaak der wegen op hetzelfde tijdstip ingaat als die tegen de vergunningsbeslissing. De decreetgever is zichtbaar uit het oog verloren dat er geen specifieke bekendmakingsvereisten zijn voor de gemeenteraadsbeslissing over de zaak der wegen.¹⁹⁸ Het Gemeentewegendecreet heeft enkel voor de rooilijnplan-

194 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 45.

195 *Ibid.*; RvS 29 november 2024, nr. 261.572.

196 RvS 8 april 2025, nr. 262.943.

197 Het begrip ‘beveiligde zending’ wordt weliswaar in artikel 2, 3° van het Gemeentewegendecreet gedefinieerd, maar hier moet worden gekeken naar de definitie in artikel 2, 2° van het Omgevingsvergunningsdecreet, nu de beroepsprocedure in dat laatste decreet is ingeschreven. Beide definities zijn trouwens identiek. Artikel 2, 10° van het Omgevingsvergunningsbesluit voorziet naast een analoge beveiligde zending via een aangetekend schrijven of afgifte tegen ontvangstbewijs, ook een digitale beveiligde zending via het omgevingsloket of het uitwisselingsplatform. Om gebruik te maken van de digitale zending zal het Omgevingsloket hierop moeten worden voorzien.

198 DEFOORT P.-J., ‘Nieuwe procedure en beroepsmogelijkheden voor de zaak der wegen bij een vergunningsaanvraag bekeken in het licht van het Gemeentewegendecreet en artikel 6 EVRM’, *TROS* 2019, 140, 27. In deze rechtsleerbijdrage werd geargumenteed dat het ontbreken van werkbare bekendmakingsregels betekent dat de beslissingen van de gemeenteraad over de zaak der wegen moeten worden bekendgemaakt overeenkomstig de algemene regels van het decreet over het lokaal bestuur. Artikel 286, § 1, 1° van het decreet over het lokaal bestuur bepaalt dat de reglementen en de verordeningen van de gemeenteraad worden bekendgemaakt via de webtoepassing van de gemeente. Andere gemeenteraadsbeslissingen komen op een lijst die wordt bekendgemaakt via de webtoepassing van de gemeente. Een gemeenteraadsbeslissing tot goedkeuring van een rooilijnplan heeft een verordenend karakter, wat betekent dat die beslissing moet worden bekendgemaakt op de website van de gemeente. Een negatieve gemeenteraadsbeslissing over de zaak der wegen heeft volgens vroegere rechtspraak een individueel karakter (RvS 23 februari 2011, nr. 211.456 en RvS 23 februari 2011, nr. 211.457; BOES M., ‘De beslissing van de gemeenteraad over de zaak van de wegen: aard, draagwijdte en gevolgen’ in ACKAERT J. e.a. (eds.), *Liber Amicorum Anne Mie Draye*, Intersentia, 2015, 227-229, nrs. 5-8), wat betekent dat dit in die logica moet worden opgenomen in de lijst van gemeenteraadsbeslissingen die op de website van de gemeente moet worden bekendgemaakt.

nen die worden opgemaakt volgens de geëigende procedure een bekendmaking voorzien.¹⁹⁹

Als de gemeenteraad het tracé van de wegen bepaalt, oordeelt de Raad van State dat deze een verordenende bevoegdheid uitoefent en dat artikel 286 van het decreet over het lokaal bestuur vereist dat een dergelijke beslissing bijgevolg moet worden bekendgemaakt op de gemeentelijke website. Voorts verplicht artikel 63, § 1, tweede lid, 4° van het Omgevingsvergunningsbesluit de gemeente ertoe het gemeenteraadsbesluit over de zaak van de wegen ter inzage te leggen op het gemeentehuis tijdens de terinzageleggingsperiode van de door het college van burgemeester en schepenen afgegeven omgevingsvergunning. Die verplichtingen tot actieve openbaarheid moeten het mogelijk maken dat de belanghebbenden vanaf de aanvang van de beroepstermijn met kennis van zaken het in artikel 31/1 van het Omgevingsvergunningsdecreet bedoelde bestuurlijk beroep tegen het gemeenteraadsbesluit kunnen instellen. Een publicatie op de gemeentelijke website

van een overzichtsjijst van de beslissingen van de gemeenteraad met een vermelding van de goedkeuring van een agendapunt over de zaak der wegen volstaat niet. Een overzichtsjijst is geen transparante, voldoende bekendmaking van een verordening in de zin van artikel 286 van het decreet over het lokaal bestuur.²⁰⁰

74 Daarnaast is de Raad van State van oordeel dat een specifieke kennisgeving moet gebeuren aan “*iedereen die in het kader van het openbaar onderzoek een standpunt, opmerking of bezwaar heeft ingediend*” en dat daarbij ook melding dient te worden gemaakt van de beroepsmogelijkheden. De Raad van State beroept zich op de memorie van toelichting bij het Gemeentewegendecreet waarin wordt gesteld dat de decretale bepalingen zorgen “*voor een gelijke rechtsbescherming tegen beslissingen tot aanleg [of] wijziging [...] van gemeentewegen, ongeacht of die tot stand zijn gekomen door de reguliere procedure van de artikelen 16 tot 19 van het Gemeentewegendecreet of in het kader van [de afwijkingmogelijkheid van artikel 12, § 2, van het Gemeentewegendecreet]*”²⁰¹

Binnen de reguliere procedure van de artikelen 16 tot en met 19 van het Gemeentewegendecreet is voorzien dat iedereen die in het kader van het openbaar onderzoek een standpunt, opmerking of bezwaar heeft ingediend met een beveiligde zending op de hoogte wordt gebracht door het college van burgemeester en schepenen van het besluit van de gemeenteraad tot definitieve vaststelling van het gemeentelijk rooilijnplan. Bij die kennisgeving moet het college van burgemeester en schepenen meedelen dat tegen het gemeenteraadsbesluit het in artikel 24 van het Gemeentewegendecreet bedoelde bestuurlijk beroep bij de Vlaamse regering kan worden ingesteld. De uitdrukkelijke bedoeling van de decreetgever om een gelijke rechtsbescherming te garanderen, ongeacht of gebruik wordt gemaakt van de reguliere procedure of de afwijkingmogelijkheid, brengt volgens de Raad van State met zich mee dat in het laatste geval een gelijkwaardige kennisgeving moet gebeuren.²⁰²

c. Kennisgevingsvereisten

75 De indiener van een beroep tegen de gemeenteraadsbeslissing moet op straffe van onontvankelijkheid gelijktijdig met zijn beroep per beveiligde zending een afschrift van het beroepschrift bezorgen aan het college van burgemeester en schepenen en aan de bevoegde beroepsinstantie over de vergunningsbeslissing.²⁰³ Bovendien moet het beroep tegen de vergunningsbeslissing op straffe van onontvankelijkheid een afschrift bevatten van het beroepschrift bij de Vlaamse regering tegen de gemeenteraadsbeslissing over gemeenteweg.²⁰⁴

De Raad van State oordeelt dat de beroepsindiener de kennisgeving aan het college van burgemeester en schepenen per e-mail mag bezorgen. Het Gemeentewegendecreet voorziet uitdrukkelijk dat

199 Art. 18 Gemeentewegendecreet. Zie ook RvS 8 april 2025, nr. 262.943, dat bevestigt dat noch het Omgevingsvergunningsdecreet, noch het Gemeentewegendecreet vereisen dat een in artikel 31/1, § 1, eerste lid van het Omgevingsvergunningsdecreet bedoeld gemeenteraadsbesluit aan personen of instanties dient te worden betekend of dient te worden aangeplakt.

200 RvS 29 november 2024, nr. 261.572 en RvS 17 januari 2023, nr. 255.504, noot VERMEIRE N., ‘Geen *shortcut* mogelijk bij de bekendmaking van de beslissing over de zaak der wegen’, *STORM* 2023/1, bijdrage 12. Die rechtspraak ligt in lijn met de in de vorige voetnoot vermelde rechtsleer.

RvS 8 april 2025, nr. 262.943 dat bevestigt dat noch het Omgevingsvergunningsdecreet, noch het Gemeentewegendecreet vereisen dat een in artikel 31/1, § 1, eerste lid van het Omgevingsvergunningsdecreet bedoeld gemeenteraadsbesluit aan personen of instanties dient te worden betekend of dient te worden aangeplakt.

201 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 46.

202 RvS 29 november 2024, nr. 261.572, noot VAN DER AUWERMEULEN L. en VOORJANS A., ‘De relativiteit van de uitputtingsvereiste in het kader van de zaak der wegen’, *T.Gem.* 2025, 114-117.

203 Art. 31/1, § 2, tweede lid Omgevingsvergunningsdecreet. Naargelang het geval is dit de deputatie, de Vlaamse regering of de gewestelijke omgevingsambtenaar.

204 Art. 56, tweede lid Omgevingsvergunningsdecreet, ingevoegd door art. 74 Gemeentewegendecreet.

de beroepsindieners het afschrift van zijn beroepschrift door middel van een afgifte aan de gemeente tegen ontvangstbewijs mag bezorgen. In het betreffende geval was er zowel een bewijs van de (elektronische) afgifte van het afschrift van het beroepschrift aan het college van burgemeester en schepenen, als van de (elektronische) ontvangstbevestiging die de gemeente de eerstvolgende werkdag aan de beroepsindieners had bezorgd.²⁰⁵

De minister mag een fout bij de kennisgevingsverplichtingen van een administratief beroep tegen de gemeenteraadsbeslissing aan het college van burgemeester en schepenen en aan de deputatie evenwel niet met een overdreven formalisme toepassen als het normdoel is bereikt. In het specifieke geval had de beroeper nagelaten een kopie van het beroepschrift tegen de gemeenteraadsbeslissing over de zaak der wegen te bezorgen aan de deputatie. De beroepsindieners had enkel aan het college van burgemeester en schepenen een kopie bezorgd, en ook aan de vergunninghouder, hoewel dat laatste niet decretaal verplicht is. Het college van burgemeester en schepenen had enkele dagen na ontvangst van het beroepschrift contact genomen met de provincie om melding te maken van het beroep. De deputatie was op die manier op de hoogte van het bestaan van het beroep en van de schorsing van de beroepsprocedure in af-

wachting van een uitspraak van de minister over het wegenberoep.²⁰⁶

d. Vernietigingsberoep met beperkte toetsingsbevoegdheid

76 Artikel 25, § 2 van het Gemeentewegendecreet bepaalt voor de reguliere procedure dat het besluit van de gemeenteraad tot definitieve vaststelling van het rooilijnplan of het besluit tot opheffing van de gemeenteweg door de Vlaamse regering alleen kan worden vernietigd omwille van de volgende redenen:

“1° wegens strijdigheid met dit decreet, in het bijzonder de doelstellingen en principes, vermeld in artikel 3 en 4; 2° wegens strijdigheid met het eventuele gemeentelijk beleidskader en afwegingskader, vermeld in artikel 6 van dit decreet; 3° wegens de niet-naleving van een substantiële vormvereiste.”

Artikel 31/1, § 5 van het Omgevingsvergunningendecreet beperkt eveneens de vernietigingsgronden tot de drie in artikel 25, § 2 van het Gemeentewegendecreet opgesomde redenen.

De Vlaamse regering beschikt aldus over een toetsingsbevoegdheid die beperkt is tot de genoemde rechtsgronden.²⁰⁷ Het betreft bovendien geen devolutief beroep, maar slechts een vernietigingsberoep. De

Vlaamse regering kan geen eigen beslissingen over de zaak van de wegen in de plaats stellen van het gemeenteraadsbesluit, maar kan dit besluit enkel vernietigen.²⁰⁸

77 De toetsingsbevoegdheid van de Vlaamse regering lijkt op het eerste gezicht weliswaar beperkt, maar in de praktijk gaat het toch om een vrij brede toetsingsbevoegdheid.

Artikel 25, § 2, 1° van het Gemeentewegendecreet kent de Vlaamse regering de bevoegdheid toe om het besluit van de gemeenteraad tot definitieve vaststelling van het rooilijnplan of tot opheffing van een gemeenteweg te vernietigen “*wegens strijdigheid met dit decreet*”, daaronder verstaan het Gemeentewegendecreet. De door deze bepaling toegekende toetsingsbevoegdheid strekt zich uit tot alle artikelen van het Gemeentewegendecreet en is niet beperkt tot de daarin “*in het bijzonder*” vermelde doelstellingen en principes, noch beperkt deze bevoegdheid zich tot “*de procedurele aspecten*”.²⁰⁹

De Vlaamse regering is om die reden onder andere bevoegd om de bezwarenbehandeling van de meerwaardeberekening te behandelen, onder meer omdat niet valt uit te sluiten dat de vaststelling van de meerwaarden voor de gemeente bepalend is geweest voor de bestreden opheffing van de weggedeeltes.²¹⁰

Daarnaast behoort ook de beoordeling van de vereiste van een deugdelijke en correcte weergave van de actuele rooilijnen op het grafische plan tot de bevoegdheid van de Vlaamse regering als beroepsinstantie.²¹¹

C. De jurisdictionele rechtsbescherming

78 Het Gemeentewegendecreet bepaalt niet welke jurisdictionele rechtsbescher-

205 RvS 18 december 2024, nr. 261.797.

206 RvS 21 februari 2025, nr. 262.460.

207 GwH 7 oktober 2021, nr. 130/2021, overw. B.15.4, waarin erop wordt gewezen dat de beperkte toetsingsbevoegdheid van de Vlaamse regering niet tot gevolg heeft dat de Raad van State niet zou kunnen oordelen over middelen die niet op een van de opgesomde elementen gegrond zijn.

208 Zie expliciet RvVb 6 februari 2025, nr. RvVb-A-2425-0482, nv Plasschaert Invest en RvS 27 september 2024, nr. 260.831.

209 RvS 9 februari 2024, nr. 258.751, noot GEES M. en BIEBAUW H., ‘De minister op de gemeentewegenronde: wanneer de toetsingsbevoegdheid rondjes draait’, *STORM* 2024/2, bijdrage 30.

210 *Ibid.*

211 RvS 16 december 2024, nr. 261.766.

ming er bestaat na het uitputten van het administratief beroep bij de Vlaamse regering tegen een gemeenteraadsbeslissing over de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg.

Voor beslissingen op grond van de reguliere procedure is de Raad van State bevoegd. Hierover kan weinig discussie bestaan.

Voor beslissingen over de zaak der wegen die worden genomen in het kader van een vergunningsbeslissing heeft een van de auteurs in het verleden herhaaldelijk verdedigd dat er voldoende argumenten zijn om te zeggen dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen op grond van de theorie van de complexe rechtshandeling bevoegd is. Er zijn immers talrijke argumenten waaruit blijkt dat de gemeenteraadsbeslissing moet worden beschouwd als uitsluitend en noodzakelijk voorbereidend ten aanzien van de latere vergunningsbeslissing en dus dat het gaat om een onderdeel van een complexe rechtshandeling.²¹²

Een van de elementen waaruit blijkt dat de gemeenteraadsbeslissing uitsluitend en noodzakelijk voorbereidend is voor de vergunningsaanvraag is te vinden in de vaste rechtspraak die vaststelt dat een gemeenteraadsbesluit tot goedkeuring van de zaak der wegen noodzakelijk onwerkzaam moet blijven als de aanvrager van de vergunning afstand heeft gedaan van de vergunning,²¹³ bijvoorbeeld door het aanvragen van een nieuwe vergunning met wegeaanleg²¹⁴ of omdat de vergunning definitief werd geweigerd.²¹⁵

79 De Raad voor Vergunningsbetwistingen volgt die zienswijze evenwel niet. Volgens de Raad voor Vergunningsbetwistingen is, ondanks de integratie van de beslissing over de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg in de besluitvorming over een aanvraag tot omgevingsvergunning, de gemeenteraadsbeslissing nog steeds een autonoom besluit dat moet worden gekaderd binnen het voeren van een doordacht gemeentelijk wegenbeleid. De gemeenteraadsbeslissing is in dat opzicht niet te beschouwen als een

voorbereidende rechtshandeling ten aanzien van de door het vergunningverlenend bestuur te verlenen omgevingsvergunning, maar als de uitoefening van een verordende bevoegdheid. De beslissing is een van de vergunningsbeslissing losstaande reglementaire bestuurlijke rechtshandeling die niet onder de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen valt, ook niet sinds de inwerkingtreding van het Omgevingsvergunningsdecreet of van (de wijzigingen aangebracht door) het Gemeentewegendecreet.²¹⁶

Dit standpunt blijft moeilijk te aanvaarden, zeker vanuit het oogpunt van een efficiënte rechtsbedeling. De verdeelde rechtsbevoegdheid bij enerzijds de Raad voor Vergunningsbetwistingen voor de vergunningsbeslissing en anderzijds de Raad van State voor de gemeenteraadsbeslissing valt op geen enkele manier te verdedigen vanuit het oogpunt van de rechtszoekende en evenmin vanuit het oogpunt van een rationele jurisdictionele organisatie. Gezien de afwijzing door de Raad voor Vergunningsbetwistingen van zijn bevoegdheid voor beslissingen over de zaak der wegen is een ingreep van de decreetgever evenwel noodzakelijk.

80 De onbevoegdheid van de Raad voor Vergunningsbetwistingen voor annulatieberoepen tegen beslissingen over de zaak der wegen belet niet dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen wél bevoegd is om met toepassing van artikel 159 van de Grondwet het gemeenteraadsbesluit in geval van onwettigheid buiten toepassing te laten.²¹⁷

In de praktijk wordt vastgesteld dat tegenstanders van een project toch vaak een aparte vernietigingsprocedure instellen bij de Raad van State, omdat ze op die manier sowieso de procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen vertragen.²¹⁸ Dit illustreert de niet-efficiënte

212 DEFOORT P.-J., 'Nieuwe procedure en beroepsmogelijkheden voor de zaak der wegen bij een vergunningsaanvraag bekeken in het licht van het Gemeentewegendecreet en artikel 6 EVRM', *TROS* 2019, 146-158; DEFOORT P.-J., 'De bevoegdheid van de gemeenteraad over de zaak der wegen ... Welke bevoegdheid?', *TROS* 2015, 294-301, nr. 1-9; DEFOORT P.-J., 'De Raad van State bevestigt: een gemeenteraadsbeslissing over de zaak der wegen is onlosmakelijk verbonden met de vergunningsaanvraag' (noot onder RvS 13 december 2016, nr. 236.746, bvba Benifisco en Forence Delacave), *TROS* 2017, 125-133; zie ook DU GARDEIN L., 'Aanvechtbaarheid van adviezen bij de RvVb en gevolgen voor de zaak der wegen', *TROS* 2015, afl. 78, 179-187; MAES A., 'De rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen in beweging. Over hoe de complexe administratieve rechtshandeling zorgt voor een verschuiving van RvS naar RvVb' in VERHELST G. (ed.), *Actualia Omgevingsrecht*, Intersentia, 2021, 183-228.

213 RvS 18 september 2023, nr. 257.330.

214 RvS 4 juli 2022, nr. 254.215 en RvS 14 november 2023, nr. 257.875.

215 RvS 23 mei 2023, nr. 256.568.

216 RvVb 25 januari 2024, nr. A-2324-0403, Duinendistel bv.

217 RvVb 5 juni 2025, nr. RvVb-A-2425-0868; FLAMEY P. en MEES E., *De omgevingsvergunning in het Vlaamse Gewest*, die Keure, 2023, 158; DEFOORT P.-J., 'De Raad van State bevestigt: een gemeenteraadsbeslissing over de zaak der wegen is onlosmakelijk verbonden met de vergunningsaanvraag', *TROS* 2017, 126-133.

218 In de praktijk wacht de RvVb de uitspraak van de RvS over het vernietigingsberoep tegen de zaak der wegen af.

organisatie van de jurisdictionele rechtsbescherming bij vergunningsaanvragen met gemeentewegen.

81 Ook hier geldt het algemeen principe dat een jurisdictioneel beroep slechts ontvankelijk kan worden ingesteld door diegene die voorafgaandelijk alle procedureel gewaarborgde mogelijkheden heeft uitgeput teneinde zijn rechten te vrijwaren. De in artikel 31/1 van het Omgevingsvergunningsdecreet bedoelde beroepsmogelijkheid bij de Vlaamse regering moet worden aangemerkt als een substantieel onderdeel van de besluitvormingsprocedure dat door een belanghebbende in beginsel moet worden aangevend opdat hij zijn recht op het instellen van een annulatieberoep van de Raad van State niet zou verbeuren. In specifieke omstandigheden kan dit beginsel evenwel niet onverkort worden toegepast. Dat is het geval wanneer concreet moet worden vastgesteld dat door het handelen van het bestuur zelf het bestuurlijk beroep niet de vereiste effectiviteit kon hebben, doordat de gemeente de plicht miskent tot actieve openbaarheid te geven aan het goedgekeurde gemeenteraadsbesluit.²¹⁹

82 De hoger vermelde beperkte toetsingsbevoegdheid van de Vlaamse rege-

ring bij een administratief vernietigingsberoep²²⁰ heeft niet tot gevolg dat de Raad van State niet zou kunnen oordelen over middelen die niet op een van de decretaal opgesomde beroepsgronden gesteund zijn. De Raad van State verwacht van diegene die een jurisdictioneel beroep instelt dat hij voorafgaandelijk alle procedureel gewaarborgde mogelijkheden uitput teneinde zijn rechten te vrijwaren. Wanneer echter door een verzoekende partij middelen worden aangevoerd die zij hoe dan ook in de administratieve beroepsprocedure niet zou kunnen hebben doen gelden, is haar beroep wel ontvankelijk voor zover zij dergelijke middelen aanvoert.²²¹

83 Een wijziging ten opzichte van de situatie van voor het Gemeentewegendecreet is dat de Raad van State aanvaardt dat een ontvankelijk beroep kan worden ingesteld tegen een weigering van de gemeenteraadsbeslissing en een verwerping door de Vlaamse regering van het administratieve beroep hiertegen, ook als de vergunning intussen definitief is geweigerd. De Raad van State hield in het specifieke dossier rekening met het feit dat de verzoekende partij een nieuwe aanvraag voorbereidde. De nieuwe aanvraag zal tot gevolg hebben dat het college van burgemeester en schepenen de gemeenteraad

over de zaak der wegen opnieuw zal moeten samenroepen. Een gebeurlijke vernietiging van de bestreden beslissingen zou tot gevolg hebben dat de gemeenteraad bij het nemen van een nieuwe beslissing over de zaak der wegen het gezag van gewijsde van het vernietigingsarrest zal moeten eerbiedigen. Dit verantwoordde dat een vernietigingsarrest aan de verzoekende partij in kwestie een direct en persoonlijk voordeel kan verschaffen.²²²

84 Wat het voorwerp van het jurisdictioneel beroep betreft, stelt de Raad van State dat – bij een ministeriële verwerping van een administratief beroep – de ministeriële beslissing niet in de plaats van het gemeenteraadsbesluit tot definitieve vaststelling van het rooilijnplan komt, maar dat het er zich aan toevoegt. Met het ministerieel verwerpingsbesluit heeft de bevoegde Vlaamse minister immers louter een vernietigings- en geen hervormingstoezicht uitgeoefend. Rekening houdend met de aangevoerde middelen kan er reden zijn om, naast het ministerieel verwerpingsbesluit, ook de gemeenteraadsbeslissing tot het voorwerp van het beroep te rekenen.²²³

IV. DERTIGJARIG (NIET-)GEBRUIK

A. Mogelijke gevolgen van een dertig jarig publiek gebruik van grondstroken

85 Artikel 13, § 1 van het Gemeentewegendecreet bepaalt dat grondstroken waarvan met enig middel van recht bezeten wordt dat ze gedurende de voorbije dertig jaar door het publiek werden gebruikt in aanmerking kunnen komen als een gemeenteweg. De parlementaire voorbereiding benadrukt dat het om redenen van rechtszekerheid en bewijsbaarheid niet voldoende is dat een strook in het verleden ‘ooit eens’ voor dertig jaar publiek werd gebruikt.²²⁴

219 RvS 17 januari 2023, nr. 255.504, noot VERMEIRE N., ‘Geen *shortcut* mogelijk bij de bekendmaking van de beslissing over de zaak der wegen, *STORM* 2023/1, bijdrage 13. Zie in dit verband ook het hoger vermelde standpunt van de Raad van State waarin hij van oordeel was dat in de geïntegreerde vergunningprocedure, naar analogie met de reguliere procedure een specifieke kennisgeving moet gebeuren aan “iedereen die in het kader van het openbaar onderzoek een standpunt, opmerking of bezwaar heeft ingediend” en dat daarbij ook melding dient te worden gemaakt van de beroepsmogelijkheden (RvS 29 november 2024, nr. 261.572, noot VAN DER AUWERMEULEN L. en VOORJANS A., ‘De relativiteit van de uitputtingsvereiste in het kader van de zaak der wegen’, *T.Gem.* 2025, 114-117; zie *supra*, randnr. 73).

220 Zie *supra*, randnr. 76.

221 GwH 7 oktober 2021, nr. 130/2021, overw. B.15.4.

222 RvS 22 december 2023, nr. 258.318.

223 RvS 30 juni 2025, nr. 263.843 en RvS 18 juni 2025, nr. 263.637.

224 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 23.

Artikel 13, § 1 van het Gemeentewegendeceet vertoont twee aspecten: enerzijds stelt de gemeenteraad een dertigjarig gebruik van de grondstrook door het publiek vast en anderzijds beslist de gemeenteraad dat deze grondstrook in aanmerking komt als gemeenteweg.²²⁵

86 De betwisting van de vaststelling door de gemeenteraad of er al dan niet sprake is van een dertigjarig gebruik door het publiek betreft een burgerlijk recht, zodat het bij betwistingen aan de vrederechter toekomt om hierover te oordelen.²²⁶

De beslechting van een betwisting over de administratiefrechtelijke beslissing van de gemeenteraad om de grondstrook als een gemeenteweg in aanmerking te nemen, behoort daarentegen tot de rechtsmacht van de Raad van State.²²⁷

87 De gemeenteraad – en dus niet het college van burgemeester en schepenen²²⁸ – is overeenkomstig artikel 13, § 1 van het Gemeentewegendeceet bevoegd om de vaststelling van het dertigjarig publiek of niet-gebruik van een grondstrook vast te stellen.

De gemeenteraad moet bij deze vaststelling de beginselen van het behoorlijk bestuur naleven, zoals onder meer het zorgvuldigheidsbeginsel. Dat laatste beginsel vereist dat de gemeenteraad zijn beslissingen neemt met kennis van zaken en op grond van een zorgvuldige voorbereiding, wat inhoudt dat de gemeenteraad voldoende informatie moet inwinnen over de reële situatie. Dat het Gemeentewegendeceet in het kader van de vaststelling van het dertigjarig publiek gebruik of niet-gebruik geen organisatie van een openbaar onderzoek of een verplichting om de betrokken eigenaars te horen voorziet, betekent volgens het Grondwettelijk Hof niet dat er op de gemeenteraad geen consultatieplicht rust.²²⁹

De Raad van State oordeelde eerder dat er aan voormelde consultatieplicht is voldaan als de gemeente al twee jaar gesprekken met de aangelande in kwestie heeft gevoerd en al een aantal maanden uitvoerig heeft gecommuniceerd over het publiek karakter van de betrokken voetweg.²³⁰

88 In het geval de gemeenteraad effectief heeft vastgesteld dat de grondstrook de voorbije dertig jaar door het publiek is

gebruikt, voorziet het Gemeentewegendeceet een stapsgewijze procedure om voormelde grondstroken te erkennen als gemeenteweg.²³¹

In een eerste stap moet de gemeenteraad overeenkomstig artikel 13, § 1 van het Gemeentewegendeceet beslissen of deze de grondstrook al dan niet in aanmerking neemt als gemeenteweg.²³² Bij het nemen van deze beslissing oefent de gemeenteraad een discretionaire bevoegdheid uit, waarbij hij overeenkomstig de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendeceet het algemeen belang in acht moet nemen. De gemeenteraad kan dus beslissen om een grondstrook niet als gemeenteweg op te nemen als de opname niet past binnen het algemeen belang.²³³

In een tweede stap stelt het college van burgemeester en schepenen overeenkomstig artikel 13, § 2 van het Gemeentewegendeceet een ontwerp van rooilijnplan op dat vervolgens door de gemeenteraad overeenkomstig artikel 17, § 1 van het Gemeentewegendeceet voorlopig wordt vastgesteld.

In een derde stap wordt over het ontwerp van rooilijnplan overeenkomstig artikel 17, § 2 van het Gemeentewegendeceet een openbaar onderzoek georganiseerd, zodat aangelanden zich onder andere kunnen uitspreken over de vraag waar de feitelijke rooilijnen gesitueerd moeten worden.

In een vierde en laatste stap beoordeelt de gemeenteraad de tijdens het openbaar onderzoek ingediende bezwaarschriften en gaat hij overeenkomstig artikel 17, § 5 van het Gemeentewegendeceet desgevallend over tot de definitieve vaststelling van het rooilijnplan. Door deze definitieve vaststelling wordt de grondstrook effectief als gemeenteweg erkend. Dit rooilijnplan moet duidelijkheid creëren over

225 RvS 18 juni 2025, nr. 263.637; RvS 23 mei 2023, nr. 256.413 en RvS 10 mei 2022, nr. 253.704, noot PLAS D., ‘Het dertigjarig publiek gebruik van grondstroken: ook de RvS wikt en weegt’, *STORM* 2022/2, bijdrage 26.

226 GwH 7 oktober 2021, nr. 130/2021, overw. B.24.5-6; RvS 18 juni 2025, nr. 263.637; RvS 6 juni 2025, nr. 263.522; RvS 10 februari 2025, nr. 262.304; RvS 24 september 2024, nr. 260.749; RvS 18 juni 2024, nr. 260.172; RvS 25 april 2024, nr. 259.646; RvS 25 april 2024, nr. 259.645 en RvS 23 mei 2023, nr. 256.413.

227 RvS 18 juni 2025, nr. 263.637; RvS 3 mei 2023, nr. 256.413 en RvS 10 mei 2022, nr. 253.704.

228 RvS 12 maart 2024, nr. 259.099.

229 GwH 7 oktober 2021, nr. 130/2021, overw. B.24.6.

230 RvS 18 juni 2025, nr. 263.637.

231 RvS 10 februari 2025, nr. 262.304.

232 Art. 13, § 1 Gemeentewegendeceet. De woordengroep “op eigen initiatief” in artikel 13, § 2, eerste lid Gemeentewegendeceet staat tegenover de woordengroep “op grond van een verzoekschrift”. Uit de eerstgenoemde woordengroep vloeit niet voort dat de algemene regeling inzake het voorbereiden van de beslissingen van de gemeenteraad buiten werking zou zijn gesteld (RvS 18 juni 2025, nr. 263.637).

233 RvS 14 november 2023, nr. 257.874; RvS 3 mei 2023, nr. 256.413 en RvS 10 mei 2022, nr. 253.704.

de precieze situering van de wegbedding en over de omvang van de in het openbaar domein in te lijven grondstrook.

De rechtspraak kijkt strikt toe op het correcte verloop van deze procedure, nu deze stapsgewijze procedure er net voor moet zorgen dat aangelanden kunnen opkomen voor hun belangen.²³⁴ In die zin oordeelde de Raad van State al dat de gemeenteraad niet zomaar kon overgaan tot de erkenning van een grondstrook als gemeenteweg, zonder dat de gemeenteraad in kwestie zich had uitgesproken over de vraag of de opname past binnen het algemeen belang en zonder dat het college van burgemeester en schepenen een ontwerp van rooilijnplan had opgemaakt.²³⁵

89 Een besluit waarin de gemeenteraad het dertigjarig gebruik door het publiek vaststelt, heeft overeenkomstig artikel 13, § 2, tweede lid van het Gemeentewegendecreet de vestiging van een publiek recht van doorgang tot gevolg.

Voor de wettigheid van voormeld gemeenteraadsbesluit is volgens de Raad van State niet vereist dat het administratief dossier een grafisch plan met de exacte grenzen van de weg bevat.²³⁶

Dit standpunt roept vragen op onder andere in het licht van de rechtszekerheid. Artikel 13, § 2 van het Gemeentewegendecreet stelt dat de gemeenteraad na de beslissing tot in aanmerking nemen van een grondstrook als gemeenteweg, het college van burgemeester en schepenen belast met de opmaak van een rooilijnplan en met de vrijwaring en het beheer van de weg overeenkomstig de in het decreet opgenomen instrumenten en handhavingsbevoegdheden. In dit verband moet worden vastgesteld dat artikel 38 van het Gemeentewegendecreet een aantal verbodsbepalingen bevat die aanleiding kunnen geven tot gemeentelijke administratieve sancties en tot bestuurlijke maatregelen.²³⁷ Het gaat onder andere over het verbod op het volledig of gedeeltelijk innemen van een gemeenteweg, het belemmeren of hinderen van de toegang of het gebruik van een gemeenteweg en het uitvoeren van werkzaamheden op gemeentewegen of gemeentewegen op welke wijze ook te beschadigen zonder voorafgaande toestemming van het college van burgemeester en schepenen of zijn gemachtigde. Uit artikel 13, § 2 van het Gemeentewegendecreet volgt dat die verbodsbepalingen en de eraan verbonden sancties ook gelden voor de publiekrechtelijke erfdiensbaarheid die van

rechtswege voortvloeit uit de gemeenteraadsbeslissing op grond van artikel 13, § 1 van het Gemeentewegendecreet. Het standpunt van de Raad van State dat een dergelijke gemeenteraadsbeslissing geen grafisch plan met de exacte grenzen van de betreffende grondstrook moet bevatten is in dit opzicht moeilijk verenigbaar met het rechtszekerheidsbeginsel en het wettigheidsbeginsel in strafzaken.

B. Overgangsmaatregel voor de verjaringsregel voor buurtwegen

90 De decreetgever heeft voor oude gemeentelijke wegen en buurtwegen een overgangsmaatregel opgenomen. Artikel 85 van het Gemeentewegendecreet bepaalt dat alle gemeentelijke wegen en buurtwegen in de zin van de Buurtwegenwet die nog bestaan op 1 september 2019 geacht worden een gemeenteweg te zijn.²³⁸

91 Dat de buurtwegen in de praktijk niet meer worden gebruikt, betekent overeenkomstig artikel 14, § 1 van het Gemeentewegendecreet²³⁹ niet dat deze verdwijnen.²⁴⁰ Als een tracé evenwel al decennialang als gewestweg fungeert en dus niet onder het beheer van de gemeenteraad valt, is er geen gemeenteraadsbeslissing vereist voor een aanpassing of wijziging.²⁴¹

De Raad van State oordeelt dat het “*bestaan*” van buurtwegen enkel betrekking heeft op een juridisch bestaan, waarover de minister zich niet kan uitspreken. Een buurtweg kent volgens de Raad van State nog een juridisch bestaan in de zin van de overgangsmaatregel van artikel 85 van het Gemeentewegendecreet, als die uiterlijk op 1 september 2019 niet was afgeschafte volgens de in de Buurtwegenwet van 10 april 1841 voorgeschreven procedure.²⁴² De verzoekende partijen hadden in de verzoekschriften die hebben geleid

234 GwH 7 oktober 2021, nr. 130/2021, overw. B.24.5-6.

235 RvS 14 november 2023, nr. 257.874.

236 RvS 18 juni 2025, nr. 263.637.

237 Art. 39 en 40 Gemeentewegendecreet.

238 Zie ook RvVb 25 maart 2021, nr. RvVb-A-2021-0799, Verbeke e.a.; RvVb 8 april 2021, nr. RvVb-A-2021-0861, nv Aspiravi en RvVb 29 april 2021, nr. RvVb-A-2021-0928, Goos e.a.

239 Art. 14, § 1 Gemeentewegendecreet bepaalt dat “*gemeentewegen (...) alleen [kunnen] opgeheven worden door een bestuurlijke beslissing ter uitvoering van dit decreet en (...) niet [kunnen] verdwijnen door niet-gebruik*”. Zie ook MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 25.

240 RvVb 20 januari 2022, nr. RvVb-A-2122-0379, Geyskens; RvVb 2 maart 2023, nr. RvVb-A-2223-0614, Berix en RvVb 6 april 2023, nr. RvVb-A-2223-0751, Dirckx.

241 RvVb 18 september 2025, nr. RvVb-S-2526-0042, De Visscher.

242 RvS 21 februari 2025, nr. 262.458, gemeente Overijse en RvS 21 februari 2025, nr. 262.463, gemeente Zemst.

tot voormelde twee arresten aangevoerd dat het bestreden ministerieel besluit ervan uitgaat dat het aan de minister toekomt om te oordelen over de verjaring van de wegzate van een in de Atlas der Buurtwegen opgenomen buurtweg. De Raad van State heeft geoordeeld dat die bevoegdheidstoe-eigening onwettig is. De minister kan zich op grond van artikel 25, eerste lid van het Gemeentewegendecreet niet uitspreken over de vraag of de wegzate vanuit het oogpunt van het eigendomsrecht al dan niet verjaard is. Noch de feitelijke aanwezigheid op het terrein, noch de vraag of de wegzate van de buurtweg vanuit het oogpunt van het eigendomsrecht verjaard zou zijn, is volgens de arresten ter zake – dus in het licht van het opgeworpen middel – relevant. De Raad van State voegt daaraan toe dat de zienswijze van de minister tot het absurde resultaat leidt dat, als gevolg van de beweerde verjaring van de wegzate, geen enkele overheid een beslissing over de betrokken buurtwegen zou kunnen nemen omdat het Gemeentewegendecreet niet van toepassing zou zijn.

In een aantal commentaren op sociale media werd uit de arresten afgeleid dat de Raad van State zou hebben geoordeeld dat een verjaring van de buurtweg op geen enkele manier nog zou kunnen

worden vastgesteld, ook niet door de vrederechter. Dit klopt niet, nu het arrest zich niet heeft uitgesproken over de bevoegdheid van de vrederechter om een verjaring vast te stellen. De Raad van State heeft zich enkel uitgesproken over de onbevoegdheid van de minister om dat te doen. De Raad van State zou hiervoor trouwens niet bevoegd zijn, aangezien het vaststellen van de verjaring handelt over burgerlijke rechten waarvoor enkel de burgerlijke rechtbanken bevoegd zijn.

De arresten doen geen afbreuk aan de bevoegdheid van de vrederechter om de verjaring overeenkomstig artikel 12 van de Buurtwegenwet vast te stellen, als de buurtweg in kwestie al voor 1 september 2019 meer dan dertig jaar in onbruik was.²⁴³ Binnen de Belgische rechtsorde geldt het principe dat als een zaak verjaard is volgens de oude wet, deze ook verjaard blijft onder de nieuwe wet. Verworven verjaringen blijven bijgevolg verworven. De rechtbank dient na te gaan of de verjaring ten gevolge van het dertigjarig onbruik heeft plaatsgevonden vóór de inwerkingtreding van het Gemeentewegendecreet, aldus vóór 1 september 2019. Wanneer het afdoende bewijs hiervan is geleverd, kan vandaag de dag geen beroep worden gedaan op de bepaling van artikel 14, § 2, tweede lid van het Gemeen-

tewegendecreet teneinde te argumenteren dat vandaag de dag enkel de gemeenteraad exclusief bevoegd is om te oordelen over de wenselijkheid van de opheffing van de voetweg.²⁴⁴ De vrederechter blijft ook vandaag nog bevoegd om een vóór 1 september 2019 ingetreden verjaring vast te stellen. De gevolgen van een ingetreden verjaring kunnen niet teniet worden gedaan door het Gemeentewegendecreet, anders wordt aan voormeld decreet een retroactieve toepassing toegekend.²⁴⁵ Het Grondwettelijk Hof bevestigt dit standpunt van de burgerlijke rechtbanken en stelt dat noch uit de bepalingen van het Gemeentewegendecreet, noch uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de decreetgever heeft willen afwijken van de gangbare regels inzake overgangsrecht en, inzonderheid, dat hij geen terugwerkende kracht wilde verlenen aan de nieuwe verjaringsregels.²⁴⁶

92 Een rechterlijke beslissing over een buurtweg heeft overigens enkel gezag van gewijsde voor partijen die betrokken waren in het geding en die over het geschil tegenspraak hebben kunnen voeren. Dit belet evenwel niet dat voormelde beslissing ten aanzien van derden de bewijswaarde heeft van een weerlegbaar vermoeden.²⁴⁷ Een vonnis dat de verjaring vaststelt zal in de praktijk altijd gezag van gewijsde hebben tegenover de gemeente, nu de gemeente de gedaagde partij is bij een vordering tot vaststelling van de verkrijgende verjaring van een buurtweg.

93 Een vaak voorkomende vraag is of na een door de rechter vastgestelde verjaring van een buurtweg er nog een gemeenteraadsbeslissing nodig is voor de formele opheffing van de gemeenteweg. Die vraag moet ontkennend worden beantwoord. Het volstaat om het vonnis dat de verkrijgende verjaring vaststelt op te nemen in het gemeentelijke wegenregister.²⁴⁸

243 Zie hierover uitvoerig MAES A., 'Het Gemeentewegendecreet: over 'hoe het was', 'hoe het nu is' en hoe het hopelijk 'ooit wordt'', *TROS* 2021, 142-143, nr. 139.

244 Intussen vaste rechtspraak, zie o.a. Rb. Oost-Vlaanderen (afd. Dendermonde) 10 september 2020, AR 19/736/A, zie *OmgevingPlus*; Vred. Veurne 9 maart 2021, AR 21/A/140, zie *OmgevingPlus*; Vred. Torhout 31 maart 2020, AR 19/A/476, zie *OmgevingPlus*.

245 Rb. Oost-Vlaanderen (afd. Dendermonde) 10 september 2020, AR 19/736/A, zie *OmgevingPlus*; Vred. Roeselare 4 februari 2020, AR 19/A/867, zie *OmgevingPlus*; Rb. Brussel (NL) 23 oktober 2019, AR 2018/1503/A, zie *OmgevingPlus*; VERMEIRE N., "Over de verjaring van buurtwegen en de verjaardag van het Gemeentewegendecreet", *STORM* 2020/2, bijdrage 11.

246 GwH 7 oktober 2021, nr. 130/2021, overw. B.34.3.

247 Cass. 20 september 2024, nr. C.23.0291.N.

248 MAES A., 'Het Gemeentewegendecreet: over 'hoe het was', 'hoe het nu is' en hoe het hopelijk 'ooit wordt'', *TROS* 2021, 143, nr. 139.

Volgens artikel 37, § 2 van het Gemeentewegendecreet is elke gemeente immers verplicht om een gemeentelijk wegenregister op te maken, te actualiseren en ter inzage te leggen volgens de bepalingen van het Gemeentewegendecreet.²⁴⁹ Artikel 37, § 1 van het Gemeentewegendecreet bepaalt welke gegevens de gemeente ten minste moeten opnemen in voormeld register:

“1° administratieve en gerechtelijke beslissingen over de huidige en toekomstige rooilijnen en rooilijnplannen voor gemeentewegen;

2° administratieve en gerechtelijke beslissingen over de aanleg, de wijziging, de verplaatsing of de opheffing van gemeentewegen, met inbegrip van de algemene rooiplannen, de rooilijnplannen en de plannen voor de begrenzing van de buurtwegen in de zin van de wet van 10 april 1841 op de buurtwegen.”

Gerechtelijke beslissing over onder andere de opheffing van een oude buurtweg moeten overeenkomstig artikel 37, § 1, 2° van het Gemeentewegendecreet worden

opgenomen in het gemeentelijk wegenregister. De bevoegde rechtbanken moeten overeenkomstig artikel 37, § 3 ambtshalve een afschrift sturen van de gerechtelijke beslissingen die de bijwerking van het register mogelijk maken naar het college van burgemeester en schepenen, uiterlijk binnen vijftien dagen na de beslissing.

In die context verduidelijkt de memorie van toelichting bij het voorstel van het Gemeentewegendecreet dat *“de bedoelde rechterlijke uitspraken (...) die [zijn] waarin de vrederechter of, in graad van beroep, de rechtbank van eerste aanleg, de ‘verkrijgende verjaring’ van een wegzate (ten gunste van de gemeente of ten gunste van aangelanden) vaststelt of verwerpt”*.²⁵⁰

94 Daarnaast bepaalt artikel 86 van het Gemeentewegendecreet dat ook de algemene rooilijnplannen, rooilijnplannen en de plannen voor de begrenzing van de buurtwegen hun verordende kracht behouden tot ze worden vervangen door

rooilijnplannen ter uitvoering van het Gemeentewegendecreet.

Dit impliceert onder andere dat ook de Atlas der Buurtwegen nog steeds relevant is, nu artikel 1 en 12 van de oude Buurtwegenwet bepaalt dat de buurtwegen op voormelde Atlas der Buurtwegen worden beschouwd als ‘algemene rooilijnplannen’.²⁵¹

De rooilijnplannen voor gemeentewegen die geen buurtwegen waren, konden worden vastgesteld door de gemeenteraad. Die gemeenteraadsbeslissingen waren evenwel sinds oudsher onderworpen aan het advies van de deputatie en een goedkeuring van de Koning.²⁵² Artikel 3 van de wet van 9 augustus 1984 houdende wijziging van de wetgeving inzake wegen schafte het administratief toezicht in de vorm van een advies door de deputatie en een goedkeuring door de Koning af. Dit impliceert dat rooilijnplannen van voor de inwerkingtreding van de wet van 9 augustus 1984 slechts verordende kracht hebben als ze door de Koning zijn goedgekeurd.²⁵³ In de praktijk circuleren veel gemeentelijke rooilijnplannen zonder voormelde goedkeuring. Die rooilijnplannen hebben geen verordende kracht en zijn bijgevolg geen rooilijnplannen in de zin van artikel 86 van het Gemeentewegendecreet.

Een rooilijn in een verkavelingsplan met toepassing van het vroegere artikel 4.2.25 VCRO is dan weer geen ‘gemeentelijk rooilijnplan’ zoals bedoeld in artikel 86 van het Gemeentewegendecreet, maar wel een rooilijn zoals bedoeld in artikel 87 van het Gemeentewegendecreet.²⁵⁴

249 Het Grondwettelijk Hof verduidelijkt dat de gemeenten moeten waarborgen dat de informatie die ze in het gemeentelijk wegenregister verspreiden, overeenkomstig artikel II.2, tweede lid van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 correct, betrouwbaar en accuraat moet zijn. Daarnaast moeten de gemeenten overeenkomstig artikel 302 van het decreet over het lokaal bestuur een systeem van klachtenbehandeling opzetten, zodat burgers opmerkingen over dit gemeentelijk wegenregister kunnen formuleren. Voor zover de gemeente in kwestie effectief weigert om de materiële fouten aan te passen, is er nog steeds een juridische beroep mogelijk (GwH 7 oktober 2021, nr. 130/2021, overw. B.32.4).

250 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 33.

251 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, 49; RvVb 17 februari 2022, nr. RvVb-A-2122-0478, Van Tittelboom e.a. en RvS 6 februari 2020, nr. 246.969.

252 Art. 76, 7° Gemeentewet 30 maart 1836.

253 Zie hierover DEFOORT P.-J., ‘De bevoegdheid van de gemeenteraad over de zaak der wegen ... Welke bevoegdheid?’, TROS 2015, 309-315, nrs. 30-46.

254 RvVb 25 augustus 2022, nr. RvVb-A-2122-1082, Haelterman, zoals bevestigd met cassatiearrest RvS 26 maart 2024, nr. 259.258. Art. 87 Gemeentewegendecreet luidt als volgt: *“Rooilijnen die zijn vastgesteld of goedgekeurd op grond van andere wetgeving, blijven geldig tot ze worden opgeheven of vervangen door rooilijnplannen ter uitvoering van dit decreet”*.

V. BESLUIT

A. De doelstellingen van de decreetgever bij het Gemeentewegendecreet

95 Als besluit gaan we na of de doelstellingen die de decreetgever voor ogen had met het Gemeentewegendecreet in de praktijk werden bereikt.

Het initiatief voor het Gemeentewegendecreet kwam oorspronkelijk voort uit de wens om de vele knelpunten met de verouderde Buurtwegenwet van 10 april 1841 op te lossen met het oog op een hedendaags beleid voor trage wegen.²⁵⁵ Knelpunten waren onder andere de bevoegdheidsverdeling tussen de gemeente en de deputatie en de juridisch complexe verhouding met het Rooilijnendecreet.²⁵⁶

Een andere doelstelling was een harmonisering van de versnipperde wetgeving voor gemeentewegen en om de discrepanties weg te werken tussen de bevoegdheidsverdeling voor buurtwegen, ‘gewone’ gemeentewegen en gemeentewegen die zijn opgenomen in een gemeentelijk RUP, BPA of verkaveling.²⁵⁷ De bedoeling was te komen tot één statuut met uniforme procedures voor alle wegen waarvan de gemeente de beheerder is, ongeacht de gebruiker (gemotoriseerd verkeer én trage weggebruiker).²⁵⁸

Het decreet wou meer zijn dan een proceduredecreet en ook doelstellingen be-

vatten voor de uitbouw van een fijnmazig trage wegenet, zowel recreatief als functioneel.²⁵⁹

De decreetgever vertrok vanuit een driedelige behoefte:²⁶⁰

- zorgen voor een grotere rechtszekerheid door het wegwerken van onduidelijkheden in de regelgeving, welke aanleiding gaven tot praktische problemen, uiteenlopende interpretaties en talrijke juridische betwistingen;
- een betere bescherming van trage wegen;
- ren afstemming tussen de wetgeving voor wegen en de wetgeving over de ruimtelijke ordening.

De volgende uitgangspunten vormden de basis voor het decreet:²⁶¹

- vereenvoudigde procedures;
- administratieve lastenverlaging;
- subsidiariteit;
- duidelijkheid en rechtszekerheid;
- voldoende inspraak- en beroepsmogelijkheden voor derden.

Het initiatief wou passen in de modernisering van het instrumentarium en van een efficiëntere overheid, met als doelstelling het vereenvoudigen van procedures en afbouwen van administratieve lasten voor overheid én burger.²⁶²

96 De ambities waren duidelijk heel hoog. Uit het bovenstaande overzicht is gebleken dat de praktijk de ambities niet

heeft waargemaakt voor vergunningendossiers met gemeentewegen. Integendeel, het Gemeentewegendecreet heeft in het vergunningenspoor geleid tot nog complexere procedures, een hogere administratieve last voor zowel de burger als voor de overheid, meer onduidelijkheid en minder rechtszekerheid. Het aantal juridische procedures en discussies is toegenomen in plaats van afgenomen.

Voor de reguliere procedure lijkt de ambitie om de Buurtwegenwet te vereenvoudigen en de moderniseren en de doelstelling om in dat verband een hedendaags kader te bieden ter bescherming van trage wegen en voor de uitbouw van een fijnmazig trage wegenet, wél grotendeels geslaagd. Het Gemeentewegendecreet is voor de reguliere procedure in het licht van de decretale doelstellingen een verbetering in vergelijking met de vroegere Buurtwegenwet.

B. Eerste knelpunt: het vergunningenspoor heeft een andere finaliteit dan het reguliere spoor

97 Een cruciale fout was de wens om het vergunningenspoor te beschouwen als een uitzonderingsregime op het reguliere spoor. Dit heeft geleid tot enerzijds een aantal strikte beperkingen (art. 12, § 2 Gemeentewegendecreet) en anderzijds tot een geforceerde gelijkstelling van een aantal vormvereisten uit de reguliere rooilijnprocedure (de verplichte toevoeging van een rooilijnplan). Die beperkingen sluiten de toepassingsmogelijkheid van het vergunningenspoor in bepaalde gevallen onnodig uit en zorgen voor veel interpretatieproblemen en discussies, bijvoorbeeld in gevallen waarbij een gemeentelijk RUP of een BPA voorziet in grafisch bestemde gemeentewegen of over de voorwaarde dat een gemeenteweg via een vergunning moet dienen “ter realisatie” van het bestemmingsplan.

255 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, 2 en 6

256 *Ibid.*, 2-3.

257 *Ibid.*, 6.

258 *Ibid.*, 3 en 5.

259 *Ibid.*, 7.

260 *Ibid.*, 3.

261 *Ibid.*, 8.

262 *Ibid.*, 8.

De vereiste van het toevoegen van een rooilijnplan zorgt voor talrijke zinloze discussies, nu het vereisen van een rooilijnplan bij een vergunningsaanvraag zoals hierna zal blijken geen meerwaarde biedt. De vereiste dat de gemeenteraad bij vergunningsaanvragen rekening moet houden met de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet heeft geleid tot rechtspraak waarin de Raad van State een heel brede bevoegdheid toekent aan de gemeenteraad, in die mate dat de gemeenteraad op het bevoegdheidsterrein van de vergunningverlenende overheid komt.

Dat het vergunningspoor een uitzondering is op het reguliere spoor is een verkeerdt uitgangspunt.

Ten eerste wordt de zogezegde uitzonderingsprocedure in de praktijk veel meer gebruikt dan de reguliere procedure. De meeste gemeentewegen worden aangelegd of aangepast via een vergunningsaanvraag. In aantal zijn er veel minder initiatieven van gemeenten om een rooilijnplan via de reguliere procedure op te starten dan dat er vergunningsaanvragen met gemeentewegen zijn. Ook gemeenten zelf gebruiken zoveel mogelijk de vergunningprocedure voor geplande wegenwerken.

De reden hiervoor is dat de twee procedures een totaal andere finaliteit hebben. Het gaat om twee verschillende procedures die naast elkaar staan en niet de ene boven aan de andere. De finaliteit van een vergunningsaanvraag met een gemeenteweg

is de onmiddellijke aanleg, verplaatsing, wijziging of opheffing van de weg. Een gemeentelijk initiatief voor een regulier rooilijnplan beoogt geen onmiddellijke realisatie,²⁶³ maar beoogt te vermijden dat een grondstrook wordt ingepalmd door constructies van de grondeigenaars met de bedoeling de grondstrook vrij te houden voor een toekomstige weg waarvoor nog geen concrete bouwplannen bestaan. Het rooilijnplan is van in zijn oorsprong bedoeld om de toekomstige woningen van aangelanden 'te rooien', in de rooi (oftewel rij) te zetten, dat wil zeggen op een lijn te zetten in functie van de toekomstige weg.²⁶⁴ Bij een concrete vergunningsaanvraag is een rooilijnplan overbodig, nu de weg onmiddellijk wordt gerealiseerd. Er bestaat geen gevaar voor een inname van de grondstrook door andere constructies.

Dat fundamentele onderscheid tussen beide situaties is al sinds oudsher weerspiegeld in onze wetgeving. De Gemeentewet van 30 maart 1836 voorzagt dat de gemeenteraad bevoegd was voor enerzijds algemene rooilijnplannen en anderzijds voor de aanleg van nieuwe straten en de verbreding en opheffing van bestaande straten. Voor stedelijke wegen bepaalde een wet van 1 februari 1844 al dat de aanleg van straten door particulieren was onderworpen aan de goedkeuring door de gemeenteraad.²⁶⁵ De Stedenbouwwet van 29 maart 1962 en hun latere wijzigingen voorzagen specifieke procedure-regels voor vergunningsaanvragen met de aanleg, wijziging of opheffing van een gemeenteweg via een vergunning.

De vergunningenprocedure verliep helemaal anders dan de procedure voor het vaststellen van een algemeen rooilijnplan op initiatief van de gemeente.²⁶⁶ Er werd dus al sinds oudsher een onderscheid gemaakt tussen algemene rooilijnplannen enerzijds en de aanleg of wijzigingen van gemeentewegen via een vergunningsaanvraag, precies omwille van de verschillende finaliteit.

Het linken van wegenisdossiers via vergunningsaanvragen aan een reguliere rooilijnprocedure op initiatief van de overheid komt geforceerd over en staat haaks op de eigen doelstellingen naar vereenvoudiging en lastenverlaging. Zoals blijkt uit het rechtspraakoverzicht heeft die link alleen maar gezorgd voor het tegenovergestelde van de vooropgestelde doelstellingen van het "zorgen voor een grotere rechtszekerheid door het wegwerken van onduidelijkheden in de regelgeving, welke aanleiding gaven tot praktische problemen, uiteenlopende interpretaties en talrijke juridische betwistingen".²⁶⁷ Voor elk van die doelstellingen blijkt uit de rechtspraak dat in de praktijk het tegenovergestelde wordt bereikt.

C. Tweede knelpunt: de rechtsbescherming

1. Onevenwichtige rechtsbescherming voor derden en vergunningsaanvragers

98 Een tweede probleem is de rechtsbescherming. Een van de uitgangspunten bij de opmaak van het Gemeentewegendecreet was het voorzien van voldoende inspraak- en beroepsmogelijkheden voor derden.²⁶⁸

Die doelstelling is verdedigbaar in twee situaties. Inspraak- en beroepsmogelijkheden voor derden passen binnen de doelstelling van een betere bescherming van trage wegen. Het geeft derden de

263 RvS 7 november 2025, nr. 264.779.

264 WASTIELS F., *Handboek voor het Wegenrecht*, die Keure, 1978, 71, nr. 70.

265 WASTIELS F., *Administratief Goederenrecht*, Story-Scientia, 1983, 3, nr. 2.

266 Zie voor een overzicht DEFOORT P.-J., 'De bevoegdheid van de gemeenteraad over de zaak der wegen ... Welke bevoegdheid?', *TROS* 2015, 300-315, nr. 8-46.

267 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, 3.

268 *Ibid.*, 8.

mogelijkheid zich te verzetten tegen onterechte afschaffingen of verleggingen van trage wegen. Een tweede situatie waarin betere inspraak- en beroepsmogelijkheden voor derden nuttig zijn, is de situatie waarbij de gemeente een initiatief neemt voor het aanleggen van een gemeenteweg op iemand anders zijn grond. In beide situaties was het invoeren van een administratieve beroepsmogelijkheid een bijkomende rechtsbescherming van derden.

Beide situaties slaan evenwel op de reguliere procedure. Voor het vergunningenspoor was er helemaal geen behoefte aan bijkomende inspraak- en beroepsmogelijkheden voor derden. Die zijn immers voldoende beschermd door de inspraak- en beroepsmogelijkheden die het Omgevingsvergunningendecreet bieden. De hinder of nadelen voor derden vloeien niet voort uit de gemeenteraadsbeslissing over de zaak van de wegen, maar uit de vergunningsbeslissing. De gemeenteraadsbeslissing over de zaak van de wegen is in essentie een procedure die louter is bedoeld om de belangen van de gemeente te beschermen, met name de beheerstaken van de gemeente voor de gemeentewegen. De gemeenteraadsbeslissing creëert uit zichzelf geen rechtsgevolgen voor derden.²⁶⁹ Enkel de omgevingsvergunning doet dat.

99 De decreetgever is uit het oog verloren dat bij het vergunningenspoor er geen probleem van rechtsbescherming was voor de derde belanghebbenden – die waren en zijn voldoende beschermd via het Omgevingsvergunningendecreet –, maar wel bij de vergunningsaanvrager. In rechtsleer werd al bij herhaling gewezen op het gebrek aan rechtsbescherming van de aanvrager van een vergunning tegen onwillige gemeenten. De bevoegdheid van de gemeenteraad voor zaak van de wegen wordt geregeld gebruikt (oftewel misbruikt) om vergunningen te blokkeren, al dan niet in het kader van een algemene gemeentelijke bouwstop of bouwpauze.²⁷⁰ Hiervoor heeft het Gemeentewegendecreet geen oplossing geboden. Zolang de gemeenteraad geen positieve beslissing neemt, kan de aanvrager geen vergunning krijgen, ook niet via een administratief beroep en evenmin via een jurisdictioneel beroep of via een burgerlijke rechtbank. Gemeenten kunnen straffeloos hun bevoegdheid blijven misbruiken, zelfs als weigeringen worden vernietigd.

Met de invoering van het Gemeentewegendecreet is de rechtsbescherming van de vergunningsaanvrager nu ook bij *positieve* gemeenteraadsbeslissingen sterk verzwakt. Enerzijds heeft het Gemeen-

tewegendecreet met de verplichte toevoeging van een rooilijnplan een aantal vormvereisten ingevoerd die voorheen niet bestonden en werd de motiveringsplicht voor de gemeenteraad sterk verstrengd door de verplichting om rekening te houden met de artikelen 3 en 4 van het Gemeentewegendecreet. Daarnaast werd een administratieve beroepsmogelijkheid bij de Vlaamse regering ingevoerd. Die beroepsmogelijkheid is er niet enkel voor de vergunningsaanvrager tegen een weigering van de gemeenteraad, maar evengoed voor derden tegen een positieve gemeenteraadsbeslissing. Derden maken in de meeste gevallen gebruik van de bijkomende beroepsmogelijkheid, alleen al omdat dit voor een aanzienlijke vertraging zorgt voor de behandeling van het administratieve beroep tegen de vergunningsbeslissing. Hierbij grijpen de beroepsindieners de strikte vormvereisten en de motiveringsplicht gretig aan als beroepsargumenten. Bij dit alles heeft de Vlaamse regering bij het beoordelen van het administratieve beroep geen hervormingsbevoegdheid, maar enkel een vernietigingsbevoegdheid. De Vlaamse regering die fouten vaststelt kan dus niet bijsturen, maar enkel vernietigen. Dit brengt opnieuw tijdverlies en onzekerheid met zich mee.

100 Bovenop dit alles komt nog dat de decreetgever de jurisdictionele rechtsbescherming niet heeft geregeld, wat ertoe heeft geleid dat de rechtspraak van oordeel is dat de Raad van State bevoegd blijft voor de gemeenteraadsbeslissing over de zaak van de wegen, terwijl de Raad voor Vergunningsbetwistingen bevoegd is voor de vergunningsaanvraag. Tegenstanders tegen een vergunning maken veelvuldig gebruik van de dubbele jurisdictionele rechtsbescherming. Op die manier kunnen ze de procedures rekken – de Raad voor Vergunningsbetwistingen wacht immers het oordeel van de Raad van State

269 RvS 14 november 2023, nr. 257.875; RvS 18 september 2023, nr. 257.330 en RvS 4 juli 2022, nr. 254.215; RvS 23 mei 2023, nr. 256.568

270 O.a. DEFOORT P.-J., 'De bevoegdheid van de gemeenteraad over de zaak der wegen ... Welke bevoegdheid?', *TROS* 2015, afl. 80, 294-295; DE STAERCKE J., 'Wegenisaanleg: de 'zaak der wegen' in GHYSELS J. en TOURY J. (eds.), *Verkavelen in Vlaanderen*, Intersentia, 2018, 453-454; SEBREGHTS F. en GEENS J., 'De wraak van de wegen? Stuiten op de grens tussen wegenrecht en ruimtelijke ordening' in GOOSSENS B., LOIX Y. en SEBREGHTS F. (eds.), *Tussen algemeen belang en toegewijde zorg. Liber Amicorum Hugo Sebreghts*, Intersentia, 2014, 315-324; FEYEN F., 'Ligt de weg naar delegatie open?', *TBP* 2019, 123; THOMAES P., 'Een wandeling door het nieuwe Decreet Gemeentewegen', *STORM* 2019/3, bijdrage 25; SEBREGHTS F. en VAN DE WEYER P., 'Het Decreet Gemeentewegen: ook noodzaak aan integratie van procedures in het jurisdictionele luik. Men timmert aan de weg(en), maar de werf is nog niet af ...', *TROS* 2020, afl. 97, 68, nrs. 16-17 en FORÊT B., 'De integratie van gemeentelijke en gewestelijke rooilijnplannen in ruimtelijke uitvoeringsplannen en projectbesluiten: een *work in progress*?', *TROS* 2021, afl. 103, 200, nr. 41.

af – en bovendien hebben ze een dubbele kans op succes, vaak louter op grond van vormvereisten of procedurekwesties.

Er kan moeilijk worden ontkend dat de vergunninghouder zowel bij negatieve gemeenteraadsbeslissingen als bij tegenstand tegen positieve vergunnings- en gemeenteraadsbeslissingen een speelbal is in een onontwarbaar procedurekluwen.²⁷¹ De decreetgever heeft enkel oog gehad voor de gemeentelijke autonomie en voor de rechtsbescherming van derden, zonder oog te hebben voor de legitieme aanspraken en rechten van de vergunningsaanvrager. Hiervoor moet de decreetgever dringend een oplossing vinden.

2. Nodige hervorming rechtsbescherming tegen positieve gemeenteraadsbeslissingen

101 Voor het kluwen bij positieve gemeenteraadsbeslissingen ligt de oplossing voor de hand.

Belanghebbende derden hebben voldoende rechtsbescherming met de administratieve en juridische beroepsprocedures tegen de vergunningsbeslissing. Een positieve beslissing van de gemeenteraad over de zaak van de wegen is niet onmiddellijk en beslissend voor de inhoud van de eindbeslissing – de vergunningverlenende overheid kan de vergunning immers nog altijd weigeren – en berokkent geen direct en definitief nadeel aan derde belanghebbenden. Naar analogie met de

vraag over de rechtstreekse aanvechtbaarheid van de beslissing van de dienst Mer tot definitieve goedkeuring van het MER, kan dezelfde redenering worden gevolgd voor een positieve beslissing over de zaak van de wegen. De Raad van State aanvaardt een rechtstreekse aanvechtbaarheid van de beslissing van de dienst Mer alleen als de beslissing van de dienst Mer samen wordt aangevochten met de definitieve vaststelling van het RUP. Bovendien moet uit het onderzoek van het beroep tegen dat RUP blijken dat de beslissing van de dienst Mer onwettig is en dat deze onwettigheid alleen kan worden verholpen door die beslissing opnieuw te nemen.²⁷² Hetzelfde geldt voor de beslissing van de dienst Mer tot goedkeuring van een m.e.r.-screening.²⁷³ Dit vereist dan wel dat het annulatieberoep tegen de gemeenteraadsbeslissing bij hetzelfde juridische rechtscollege kan worden aanhangig gemaakt als het beroep tegen de vergunningsbeslissing.

De Raad van State was traditioneel bevoegd voor de gemeenteraadsbeslissingen over de zaak van de wegen. Voordat de Raad voor Vergunningsbetwistingen was opgericht, was de Raad van State bevoegd voor de voor annulatieberoepen tegen vergunningsbeslissingen én voor gemeenteraadsbeslissingen over de zaak van de wegen. De juridische rechtsbescherming tegen de vergunning en de gemeenteraadsbeslissing over de zaak van de wegen lag bij één rechtscollege en was dus niet problematisch. Er was in die tijd

heel weinig contentieus over de zaak der wegen, nu de derde-belanghebbenden zich uiteraard in hoofdzaak tegen de vergunningsbeslissing richtten en niet zozeer tegen de gemeenteraadsbeslissing. Omdat de rechtsbescherming bij hetzelfde rechtscollege lag, kon geen extra tijd worden gerekend door het aanvechten van de gemeenteraadsbeslissing over de zaak van de wegen. Pas na de oprichting van de Raad voor Vergunningsbetwistingen die operationeel werd op 1 december 2009 ontstond het probleem van de dubbele rechtsingang.

De Raad voor Vergunningsbetwistingen heeft de bevoegdheid afgewezen om te oordelen over annulatieberoepen tegen gemeenteraadsbeslissingen over de zaak der wegen. De Raad oordeelt dat de gemeenteraadsbeslissing ook na de inwerkingtreding van het Gemeentewegendecreet nog altijd een autonoom besluit betreft dat moet worden gekaderd binnen het voeren van een doordacht gemeentelijk wegenbeleid en in dat opzicht niet kan worden beschouwd als een voorbereidende rechtshandeling ten aanzien van de door het vergunningverlenend bestuur te verlenen omgevingsvergunning, maar als de uitoefening van een verordenende bevoegdheid.²⁷⁴

102 Enerzijds betreft de gemeenteraadsbeslissing volgens voormelde rechtspraak geen voorbereidende rechtshandeling maar een autonome beslissing voor het voeren van een doordacht gemeentelijk wegenbeleid en anderzijds is er sprake van een verordenende rechtshandeling. Om de bevoegdheid voor gemeenteraadsbeslissingen over de zaak van de wegen naar de Raad voor Vergunningsbeslissingen over te hevelen is het aangewezen dat de decreetgever beide zaken hervormt. De Raad voor Vergunningsbetwistingen lijkt ervan uit te gaan dat een beslissing met verordenend karakter hoe dan ook

271 Zie voor een uitvoerige analyse van de complexe juridische rechtsbescherming voor de zaak van de wegen: DEFOORT P.-J., 'Nieuwe procedure en beroepsmogelijkheden voor de zaak der wegen bij een vergunningsaanvraag bekeken in het licht van het Gemeentewegendecreet en artikel 6 EVRM', *TROS* 2019, 143-151, nr. 36-51.

272 RvS 11 september, nr. 232.161; zie ook RvS 11 september 2015, nr. 232.161; RvS 21 september 2015, nr. 232.255; RvS 21 september 2015, nr. 232.256; RvS 22 december 2017, nr. 240.287.

273 Zie bv. RvS 6 juni 2017, nr. 238.416 en RvS 6 juni 2017, nr. 238.435.

274 RvVb 25 januari 2024, nr. RvVb-A-2324-0403, Duinendistel bv.

geen voorbereidende rechtshandeling van een vergunningsbeslissing kan zijn.²⁷⁵

Zoals hoger gezegd is het aangewezen om het vergunningspoor opnieuw helemaal los te koppelen van het reguliere spoor.²⁷⁶ Eén element daarbij is de afschaffing van de vereiste van het toevoegen van een rooilijnplan bij een vergunningsaanvraag met wegenis.

De afschaffing van het rooilijnenplan zal in het licht van de historiek van de figuur van de zaak van de wegen niet automatisch het reglementaire karakter opheffen. Vóór de invoering van het Gemeentewegendecreet oordeelde de Raad van State immers ook al dat de gemeenteraad die het tracé van de wegen bepaalt daarbij “een verordenende bevoegdheid uit(oefent) waarbij de algemeenheid van de geadresseerden vooropstaat”.²⁷⁷

De decreetgever kan afstappen van het reglementaire karakter van de gemeenteraadsbeslissing en dit omvormen tot een

beslissing met een individueel karakter. Dat sluit trouwens veel beter aan bij de realiteit. Het klopt intrinsiek niet dat bij een gemeenteraadsbeslissing “de algemeenheid van de geadresseerden vooropstaat” zoals de rechtspraak beweert. De gemeenteraadsbeslissing richt zich niet tot het algemene publiek. Integendeel, een gemeenteraadsbesluit tot goedkeuring van de zaak der wegen blijft onwerkzaam zolang de vergunning niet is verleend. Bovendien wordt hij opnieuw onwerkzaam als de aanvrager van de vergunning afstand heeft gedaan van de vergunning²⁷⁸ of als de vergunning definitief werd geweigerd.²⁷⁹

In werkelijkheid is de enige geadresseerde van de gemeenteraadsbeslissing de vergunningverlenende overheid. De Raad voor Vergunningsbetwistingen bevestigt uitdrukkelijk dat de decretale regeling voorschrijft dat de gemeenteraad autonoom beslist, “met een uitdrukkelijk verbod voor het bevoegde vergunningverlenend bestuur de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen wanneer de gemeente-

raad de aanleg, de wijziging, verplaatsing of opheffing van de gemeenteweg niet heeft goedgekeurd of wanneer een besluit daartoe ontbreekt. Deze (decretaal bepaalde) volgorde van beslissen heeft tot doel om de exclusieve en autonome bevoegdheid van de gemeenteraad inzake de wegenis te vrijwaren ten opzichte van de vergunningverlenende overheid”.²⁸⁰ Omgekeerd is het enige rechtsgevolg van een positieve beslissing dat het de vergunningverlenende overheid is toegelaten om de vergunning te verlenen. Zonder vergunning blijft de gemeenteraadsbeslissing onwerkzaam, wat aantoont dat “de algemeenheid van de geadresseerden” niet vooropstaat bij de gemeenteraadsbeslissing over de zaak van de wegen.

Intrinsiek is een positieve beslissing van de gemeenteraad het best te vergelijken met het geven van een toelating of een machtiging tot opheffing van het verbod tot het verlenen van een vergunning. De natuurwetgeving bevat veel van dit soort ontheffingen, toelatingen en machtigingen.²⁸¹ Dergelijke beslissingen hebben geen reglementair karakter, maar een individueel karakter. De decreetgever zou de beslissing van de gemeenteraad in die zin kunnen hervormen en zo de wetgeving beter afstemmen op de werkelijke draagwijdte van de gemeenteraadsbeslissing.

103 Door het ondubbelzinnig afschaffen van het reglementaire karakter van de gemeenteraadsbeslissing vermijdt de decreetgever ook elke discussie over de vraag of de overheveling van de bevoegdheid van de Raad van State naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen inpasbaar is met het arrest van het Grondwettelijk Hof²⁸² dat de decretale overheveling van de bevoegdheid voor annulatieberoepen tegen beslissingen over ruimtelijke uitvoeringsplannen, stedenbouwkundige verordeningen en (voorkeurs- en project)

275 In de praktijk zijn er – behoudens vergissing – in het Vlaamse bestuursrecht inderdaad geen voorbeelden te vinden van complexe rechtshandelingen waarbij een voorbereidende beslissing een reglementair karakter heeft. Volgens de gangbare definitie van een complexe rechtshandeling is die mogelijkheid evenwel niet *a priori* uitgesloten. Het individuele of reglementaire karakter van een voorbereidende beslissing komt in de rechtspraak en rechtsleer over complexe rechtshandelingen niet naar voren.

276 Zie *supra*, randnr. 97 e.v.

277 Zie o.a. RvS 5 november 2024, nr. 261.292; RvS 17 januari 2023, nr. 255.504; RvS 20 april 2021, nr. 250.344; RvS 30 december 2020, nr. 249.364; RvS 1 juli 2020, nr. 247.984; RvS 27 maart 2018, nr. 241.126 en RvS 7 november 2017, nr. 239.792. Eerder werd al kritiek gegeven op dit standpunt, waarbij werd geargumenteed dat de Raad van State het reglementaire karakter van de gemeenteraadsbeslissing over de zaak van de wegen afleidt uit het verslag van de Senaat bij de totstandkoming van de Stedenbouwwet en dit op basis van een foutieve lezing van het bewuste stuk (DEFOORT P.-J., ‘De bevoegdheid van de gemeenteraad over de zaak der wegen ... Welke bevoegdheid?’, TROS 2015, 299-300, nr. 6).

278 RvS 14 november 2023, nr. 257.875; RvS 18 september 2023, nr. 257.330 en RvS 4 juli 2022, nr. 254.215.

279 RvS 23 mei 2023, nr. 256.568.

280 RvVb 25 januari 2024, nr. RvVb-A-2324-0403, Duinendistel bv.

281 Bv. art. 25, § 3 decreet 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, art. 10 B.Vl.Reg. 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels tot uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, art. 20, 81, 90bis en 97 Bosdecreet.

282 GwH 13 februari 2025, nr. 22/2025.

besluiten inzake complexe projecten van de Raad van State naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen voorziet.

Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat de aan de Raad voor Vergunningsbetwistingen verleende bevoegdheid betrekking heeft op administratieve rechtshandelingen die een verordenend karakter hebben en dat de weerslag van dat decreet op de bevoegdheden van de federale overheid niet marginaal was. Hiermee is niet gezegd dat een overheveling van de bevoegdheid over de zaak van de wegen naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen automatisch hetzelfde lot zou beschoren zijn als die beslissing zijn verordenend karakter zou behouden, maar de overheveling zou wel een extra motivering vereisen waarin het marginale karakter wordt aangetoond. Dat is op het eerste gezicht niet onoverkomelijk, gelet op de onlosmakelijke band met de vergunningsbeslissingen.²⁸³

3. Nodige hervorming rechtsbescherming tegen negatieve gemeenteraadsbeslissingen

104 De decreetgever heeft in het Gemeentewegendeceet de exclusieve bevoegdheid van de gemeenteraad voor het aanleggen, wijzigen, verplaatsen of opheffen van gemeentewegen willen bevestigen op grond van de gemeentelijke autonomie.²⁸⁴ De reden die hiervoor wordt opgegeven is dat gemeentewegen een belangrijke verantwoordelijkheid en kostenpost betekenen voor de lokale besturen.²⁸⁵

De decreetgever heeft weliswaar een administratieve beroepsmogelijkheid bij de Vlaamse regering ingevoerd, maar dat beroep werd doelbewust beperkt tot een annulatieberoep in plaats van een volwaardig devolutief beroep en dit omwille van “de absolute autonomie van de gemeenteraad over gemeentewegen”.²⁸⁶

105 Hierbij kan worden opgemerkt dat de bevestiging van de bevoegdheid van de

gemeenteraad op grond van de gemeentelijke autonomie een pure beleidskeuze betreft en dat het niet gaat om een vast juridisch gegeven waaraan de decreetgever gebonden is.

Het Grondwettelijk Hof bevestigt dat de gemeentelijke autonomie niet onbeperkt is, maar wordt begrensd door de eigen keuzes die de decreetgever maakt. De decreetgever kan bevoegdheden voor zaken van gemeentelijk belang onttrekken aan de gemeente, behalve wanneer de bevoegdheidsonttrekking onevenredig is. Dat zou het geval zijn als de regeling ertoe zou leiden dat aan de gemeenten het geheel of de essentie van hun bevoegdheden wordt ontzegd of indien de beperking van de bevoegdheid niet zou kunnen worden verantwoord door het feit dat die beter zou worden uitgeoefend op een ander bevoegdheidsniveau.²⁸⁷

In voormeld arrest hadden de verzoekende partijen aangevoerd dat de bestreden bepaling de medezeggenschap van de lokale besturen bij het nemen van beslissingen over de afschaffing van een overweg heeft ontnomen, wat volgens de verzoekende partijen afbreuk zou doen aan het beginsel van de lokale autonomie en aan de *standstill*verplichting die voortvloeit uit artikel 23 van de Grondwet. Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat de wetgever er redelijkerwijs mocht van uitgaan dat het regelen van de administratieve besluitvorming met betrekking tot de afschaffing van overwegen beter zou worden geregeld op een meer algemeen bestuursniveau dan op het lokale niveau. Zonder optreden van de federale Staat zouden de gemeenten die aangelegenheid elk afzonderlijk regelen, wat de taak van algemeen belang van Infrabel betreffende het beheer van de spoorweginfrastructuur op het hele grondgebied ernstig zou bemoeilijken. Het Grondwettelijk Hof overwoog hierbij dat de bestreden rege-

283 Het Grondwettelijk Hof benadrukt in overweging B.12 dat de overheveling van het contentieux over RUP's, stedenbouwkundige verordeningen en complexe projecten ertoe leidde dat de RvVb in de plaats van de RvS “in essentie” bevoegd wordt voor het algemene contentieux inzake het omgevingsrecht in het Vlaamse Gewest, terwijl het voorheen “in essentie” enkel ging om individuele beslissingen. Het GwH merkt terecht op dat de huidige bevoegdheid van de RvVb niet integraal individuele beslissingen betreft, maar slechts “in essentie”, nu de RvVb bevoegd is voor verkavelingsvergunningen, welke deels reglementair van aard zijn. Het probleem was dat het ging om een overheveling van de ‘essentie’ van het hele omgevingsrecht, wat niet langer marginaal kan worden genoemd: “B.11.1. Terwijl de bevoegdheid van de Raad voor Vergunningsbetwistingen tot nietigverklaring en schorsing van administratieve rechtshandelingen vóór het bestreden decreet van 14 juli 2023 in essentie betrekking had op rechtshandelingen met een individuele strekking, breidt dat decreet die bevoegdheid uit tot rechtshandelingen met een verordenend karakter. B.12. Gelet op de reeds aan de Raad voor Vergunningsbetwistingen toegekende bevoegdheden, brengt de bevoegdheidsuitbreiding waarin het bestreden decreet voorziet, met zich mee dat die Raad in essentie bevoegd wordt voor het algemene contentieux inzake het omgevingsrecht in het Vlaamse Gewest. Die bevoegdheidsuitbreiding brengt eveneens met zich mee dat de Raad van State, afdeling Bestuursrechtspraak, niet langer bevoegd is voor dat contentieux”.

284 MvT bij voorstel van decreet houdende de gemeentewegen, VL.PARL. 2018-2019, 1 februari 2019, nr. 1847/1, nr. 1847/1, 20.

285 *Ibid.*, 9.

286 *Ibid.*, 10.

287 GwH 3 oktober 2024, nr. 2024/104, overw. B.9-B.11.

ling de gemeenten toeliet om ofwel een advies over een voorgenomen afschaffing uit te brengen (indien de overweg op hun grondgebied is gelegen) ofwel opmerkingen of bezwaren te formuleren in het kader van het openbaar onderzoek dat voor eenieder openstaat. Bijgevolg kunnen gemeenten hun rol met betrekking tot het behartigen van het gemeentelijk belang blijven opnemen tijdens de administratieve besluitvorming.

106 Over de gemeentewegen kan een vergelijkbare redenering worden gemaakt. Er kan moeilijk worden beweerd dat het toekennen van een bevoegdheid aan een hogere overheid voor het verlenen van een vergunning met gemeentewegen een onevenredige aantasting zou zijn van de gemeentelijke autonomie. Dergelijke vergunningen zijn immers in essentie niet meer dan een invulling van eerder gemaakte planologische keuzes. Het toekennen van een bevoegdheid aan de gemeente om de gemaakte planologische keuzes te blokkeren neigt meer naar een schending van de bevoegdheid van de plannende overheid én van de devolutive bevoegdheid van de vergunningsinstantie dan naar een inbreuk op de gemeentelijke autonomie.²⁸⁸

Dat is zeker zo als een decretale regeling de gemeenteraad de bevoegdheid zou geven om in een beroepsprocedure een specifiek advies over een voorgenomen gemeenteweg uit te brengen. Op die manier kunnen gemeenten hun rol met betrekking tot het behartigen van het gemeentelijk belang blijven opnemen tijdens de administratieve besluitvorming. Bovendien kunnen gemeenten tegen een voor hen ongunstige beslissing hun rechten laten gelden via een juridictioneel beroep.

Om de financiële gevolgen voor de gemeenten op te vangen zijn minder verregaande maatregelen mogelijk dan het geven van een vetorecht. Eerst en vooral moet worden vastgesteld dat de aanleg en de overdracht van de gemeentewegen in de praktijk sowieso kosteloos is voor de gemeente. Als de gemeenteweg kwaliteitsvol wordt aangelegd, mag worden verwacht dat de gemeente de eerste jaren of decennia geen noemenswaardige beheers- en onderhoudskosten zal hebben. Een kwaliteitsvolle aanleg kan worden afgedwongen door op te leggen dat de wegen worden aangelegd volgens geijkte typebestekken, en door de goede uitvoering van de werken te controleren bij de voorlopige en definitieve oplevering van de weg.

Als dit alles volgens de gemeente niet zou volstaan, zou de decreetgever kunnen voorzien in een systeem waarbij de mogelijkheid van artikel 34, § 3 van het Gemeentewegendecreet voor gemeenten om met derden of met andere overheden een beheerovereenkomst te sluiten over de uitvoering van beheerstaken, wordt omgevormd tot een verplichting als de vergunningverlenende overheid in graad van beroep ingaat tegen een negatief advies van de gemeenteraad.

Op die manier vervalt het argument dat nieuwe gemeentewegen een kostenpost betekenen voor gemeenten. Die kostenpost moet bovendien worden genuanceerd, nu nieuwe gemeentewegen die via vergunningen worden aangelegd zo goed als altijd in functie staan van een ontwikkeling voor wonen, bedrijvigheid of een andere economische activiteit. Een dergelijke ontwikkeling gaat gepaard met nieuwe fiscale inkomsten voor de gemeenten.

De aanleg van een gemeenteweg die kosteloos wordt overgedragen, levert een gemeente in de praktijk vaak meer op dan dat het een kost betekent.

Kortom, vanuit juridisch oogpunt zijn er weinig argumenten om zich te blijven verzetten tegen een volwaardig devolutief beroep over het aspect van de zaak van de wegen. Het betreft een loutere beleidskeuze die op vandaag nog moeilijk te verantwoorden is. De aanleg van gemeentewegen is immers in essentie niets meer dan een handeling voor de realisatie van eerdere beleidskeuzes van de plannende overheid. Een systeem dat een blokkering van de realisatie van de planbestemmingen faciliteert is moeilijk verdedigbaar.

D. Derde knelpunt: legistische onzekerheden wegwerken

107 Uit het rechtspraakoverzicht blijkt dat er heel wat problemen en juridische discussies zijn bij de toepassing van de regels uit het Gemeentewegendecreet, met vaak wisselende, uiteenlopende of zelfs tegenstrijdige rechtspraak tot gevolg.

De problemen zijn deels het gevolg van onduidelijke wetgeving. Dit is bijvoorbeeld het geval voor het criterium 'onmiddellijk en rechtstreeks beheer' uit de definitie van het begrip 'gemeenteweg', met uiteenlopende rechtspraak tot gevolg. Ook de definitie 'wijzigen' van een gemeenteweg leidt tot veel discussies, door een wettekst die niet strookt met de bedoeling uit de memorie van toelichting en waarbij zelfs blijkt dat de formulering van de definitie van het begrip 'wijziging' grammaticaal niet klopt. Hoger werd verwezen naar de problematische beperkingen uit artikel 12, § 2 van het Gemeentewegendecreet, waarbij ook onduidelijke formuleringen aan de basis liggen van talrijke discussies.²⁸⁹

288 Zie hierover DEFOORT P.-J., 'De bevoegdheid van de gemeenteraad over de zaak der wegen ... Welke bevoegdheid?', *TROS* 2015, afl. 80, 328-330, nr. 71-74.

289 Zie *supra*, randnr. 46 e.v.

Veel problemen zijn te wijten aan enerzijds een onduidelijke afbakening van de bevoegdheid van de gemeenteraad, en anderzijds een steeds verdergaande invulling van die bevoegdheid door de rechtspraak van de Raad van State, waardoor de gemeenteraad in verregaande mate het bevoegdheidssterrein van de vergunningverlenende overheid betreedt. Er moet dringend een duidelijke omschrijving komen van de bevoegdheid van de gemeenteraad en het is logisch dat die be-

voegdheid beperkt wordt tot de reden die de decreetgever heeft opgegeven als argument voor de gemeentelijke bevoegdheid, namelijk de verantwoordelijkheid voor het beheer van de gemeentewegen en de kostenpost voor de lokale besturen.

Tot slot is het aangewezen om, naast een hervorming van de beroepsmogelijkheden, de procedure voor gemeentewegen bij een vergunningsaanvraag in eerste aanleg sterk te vereenvoudigen en te be-

perken tot een machtiging of loutere goedkeuring door de gemeenteraad over de welomschreven aspecten die tot de bevoegdheid van de gemeenteraad behoren. Hierbij worden ook de bijkomende vormvereisten van het dossier – in het bijzonder het rooilijnplan – best afgeschaft. De dossiersamenstelling ligt vast in het Omgevingsvergunningsdecreet en -besluit en dit volstaat ruimschoots voor het nemen van een beslissing over de zaak van de wegen.